

Bundesministerium
für Gesundheit

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

2. Deutsch-Tschechische Rettungsdienstakademie 23.-24. 11. 2012 in Meißen

2. Německo-česká akademie o zdravotnické záchranné službě 23.-24. 11. 2012 v Míšni

Bayerisches Staatsministerium
des Innern

STAATSMINISTERIUM
DES INNERN

Freistaat
SACHSEN

Inhaltsverzeichnis Obsah

Vorwort	4
Úvodem	4
Das Rettungsdienstsystem in Deutschland am Beispiel der Freistaaten Sachsen und Bayern	7
Zdravotnická záchranná služba v Německu na příkladu Svobodného státu Saska a Bavorska	7
Rettungsdienst in der Tschechischen Republik, Bayern und Sachsen	12
Zdravotnická záchranná služba v České republice, Bavorsku a Sasku	12
Deutsch-Tschechisches Rahmenabkommens für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit des Rettungsdienstes	22
Německo-česká Rámcová smlouva o přeshraniční spolupráci ZZS	22
Möglichkeiten der finanziellen Unterstützung für grenzüberschreitende tschechisch-deutsche Projekte im Bereich Rettung	25
Možnosti finanční podpory přeshraničním česko-saským projektům z oblasti záchrannářství	25
Grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Euroregion Pro Europa Viadrina	34
Přeshraniční spolupráce v euroregionu Pro Europa Viadrina	34
Projekt der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit der Rettungsdienste zwischen dem Bezirk Hradec Králové und der Stadt Jelenia Góra	40
Projekt přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb Královéhradeckého kraje a JeleniejGóry	40
Deutsch-tschechische grenzüberschreitende Zusammenarbeit – von den ersten Verhandlungen bis heute	48
Česko-německá přeshraniční spolupráce – od prvních jednání až po současnost	48
Die Zusammenarbeit zwischen den Rettungsdiensten in der Euroregion Neiße	57
Spolupráce zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa	57

„Healthacross in Practice“ – grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung in der Praxis	70
„Healthacross in Practice“ – přeshraniční poskytování zdravotní péče v praxi	70
Die Anrainerzusammenarbeit des THW-Landesverbandes Sachsen, Thüringen mit dem Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik (HZS)	79
Přeshraniční spolupráce zemského svazu Technické pomocné služby Sasko, Durynsko (Technisches Hilfswerk - THW) s Hasičským záchranným sborem (HZS) České republiky	79
Sprachausbildung für Angehörige der Rettungsdienste Deutschlands und Tschechiens	86
Jazykové kurzy pro příslušníky zdravotnické záchranné služby Německa a České republiky	86
Zusammenfassung der Workshops	94
Vyhodnocení workshopů	94

Vorwort

Úvodem

Sehr geehrte Leserinnen und Leser,

ein Jahr nach der ersten Rettungsdienstakademie haben sich die Vertreter des deutschen und tschechischen Rettungsdienstes vom 23. bis 24. November 2012 in Meißen getroffen, um die deutsch-tschechische Zusammenarbeit wieder ein Stück voran zu bringen. Dazu gehörte, die bisherige Zusammenarbeit Revue passieren zu lassen, Themen von gemeinsamem Interesse zu diskutieren sowie neue Ideen und Kooperationsanstöße zu entwickeln.

Deutlich wurde, dass im Jahr 2012 viele Fortschritte in der Zusammenarbeit im Rettungsdienst erzielt werden konnten. Seitens des Bundesministeriums für Gesundheit (BMG) erlaube ich mir, zwei besonders erfreuliche Erfolge hervorzuheben:

- Das BMG hat – in engem Kontakt mit Kollegen aus dem bayerischen und sächsischen Innenministerium – mit dem Gesundheitsministerium der Tschechischen Republik intensive und erfolgreiche Verhandlungen über das deutsch-tschechische Rahmen-

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

uplynul rok od konání první akademie zdravotnické záchranné služby a v Míšni se ve dnech 23. až 24. listopadu 2012 opět sešli zástupci české a německé záchranné služby, aby přispěli k dalšímu rozvoji česko-německé spolupráce. Při této příležitosti zhodnotili dosavadní vývoj v této oblasti, diskutovali o tématech, která se dotýkají zájmů obou stran, a uvažovali o nových ideách a podnětech pro vzájemnou kooperaci.

Zcela jasně se přitom ukázalo, že se v roce 2012 podařilo dosáhnout velkého pokroku na poli spolupráce zdravotnických záchranných služeb. Dovolte mi, abych zde vyzdvihl z pohledu Spolkového ministerstva zdravotnictví (BMG) zejména dva důležité úspěchy:

- Spolkové ministerstvo zdravotnictví vedlo v úzké spolupráci se svými kolegy z bavorského a saského ministerstva vnitra intenzivní a úspěšná jednání s Ministerstvem zdravotnictví České republiky, která se týkala česko-německé rámcové

abkommen für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Rettungsdienst geführt, sodass dieses im April 2013 unterzeichnet werden kann. Damit wird der rechtliche Rahmen für grenzüberschreitende Rettungsdiensteinsätze geschaffen.

- Um zum Erfolg zukünftiger grenzüberschreitender Rettungsdiensteinsätze beizutragen, hat das BMG im September 2012 eine Fremdsprachenschulung für die deutschen und tschechischen Mitglieder der Rettungsdienste organisiert. Im Rahmen eines „Tandem-Kurses“ konnten die Teilnehmer nicht nur ihre Sprachkenntnisse in Englisch verbessern, sondern auch die Kollegen von der anderen Seite der Grenze kennenlernen und Erfahrungen aus der Praxis austauschen. Der Kurs wurde von den Teilnehmern sehr positiv aufgenommen.

Wie kann die Sprachkompetenz der Mitglieder des deutschen und tschechischen Rettungsdienstes weiterhin verbessert werden? Welche zusätzlichen Projekte können die deutschen und tschechischen Rettungsdienste zusammen entwickeln? Wie könnte die Zusammenarbeit der deutschen und tschechischen Luftrettung und Bergwacht gestaltet werden? Wie können gemeinsame Vorhaben zukünftig finanziert werden? Dies sind nur einige Fragen, die anhand von Best-Practise Beispielen aus der deutsch-polnischen, tschechisch-polnischen und tschechisch-österreichischen grenzüberschreitenden Zusammenarbeit diskutiert wurden.

Um das deutsch-tschechische Rahmenabkommen für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Rettungsdienst mit

smlouvy o přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnické záchranné služby. Tato rámcová smlouva může být v dubnu 2013 podepsána. S její pomocí bude vytvořen právní rámec pro přeshraniční zásahy výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby.

- S cílem přispět k úspěchu budoucí spolupráce v oblasti přeshraničních zásahů záchranářů zorganizovalo Spolkové ministerstvo zdravotnictví v září 2012 jazykové školení pro pracovníky české a německé zdravotnické záchranné služby. V rámci takzvaného tandemového kurzu měli účastníci možnost si nejen zlepšit své dosavadní znalosti angličtiny, nýbrž také poznat své kolegy pracující na druhé straně státní hranice a vyměnit si s nimi zkušenosti z praxe. Tento jazykový kurz se setkal mezi účastníky s velmi příznivým ohlasem.

Jakým způsobem lze nadále zlepšovat jazykové kompetence příslušníků české a německé zdravotnické záchranné služby? Na jakých dalších projektech mohou čeští a němečtí záchranáři společně pracovat? Jak by mohla vypadat spolupráce českých a německých záchranářů v oblasti letecké záchranné služby nebo horské služby? Jak můžeme v budoucnu financovat společné záměry? To je jen krátký výčet otázek, o kterých můžeme diskutovat s přihlédnutím k příkladům osvědčených postupů z praxe polsko-německé, česko-německé a česko-rakouské přeshraniční spolupráce.

Představitelé spolkových zemí a českých krajů se musejí nyní dohodnout na konkrétních ujednáních o přeshraniční spolupráci, aby se česko-

Leben zu füllen, müssen die Bundesländer und Bezirke nun konkrete Kooperationsvereinbarungen verhandeln. Vor dem Hintergrund der lebhaft geführten Diskussionen und zahlreichen Ideen für die weitere Zusammenarbeit, bin ich überzeugt davon, dass dies gelingen wird und wir unserem gemeinsamen Ziel der reibungslosen Notfallversorgung im deutsch-tschechischen Grenzgebiet näher kommen.

Ich möchte die Gelegenheit nutzen, dem Sächsischen Staatsministerium des Innern und der Fachhochschule für Sächsische Verwaltung für die hervorragende Organisation der 2. Rettungsakademie, sowie allen deutschen und tschechischen Teilnehmern und Teilnehmerinnen für die interessanten Diskussionsbeiträge zu danken.

Nun wünsche ich Ihnen viel Vergnügen beim Lesen der Broschüre, die die Ergebnisse der zweiten deutsch-tschechischen Rettungsdienstakademie zusammenfasst.

Thomas Ilka

Staatssekretär
Bundesministerium für Gesundheit

německá rámcová smlouva o přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnické záchranné služby naplnila životem. Vzhledem k velice živě vedené diskuzi a četným nápadům i podnětům pro další spolupráci jsem přesvědčen o tom, že se to podaří a že se tak přiblížíme našemu společnému cíli, kterým je zajištění hladkého průběhu při poskytování přeshraniční přednemocniční neodkladné péče v česko-německých příhraničních oblastech.

Rád bych využil této příležitosti a poděkoval Saskému státní ministerstvu vnitra a Odborné vysoké škole saské veřejné správy za vynikající organizaci 2. akademie zdravotnické záchranné služby, stejně jako všem českým a německým účastníkům za jejich zajímavé diskuzní příspěvky.

Přeji vám podnětné čtení této brožury, která shrnuje výsledky druhé česko-německé akademie o zdravotnické záchranné službě.

Státní tajemník
Spolkové ministerstvo zdravotnictví

Das Rettungsdienstsystem in Deutschland am Beispiel der Freistaaten Sachsen und Bayern

Zdravotnická záchranná služba v Německu na příkladu Svobodného státu Saska a Bavorska

Thomas Gneipelt

Regierungsdirektor, Stellvertretender Referatsleiter, Referent für den Rettungsdienst im Sächsischen Staatsministerium des Innern
Vládní ředitel, Zástupce vedoucího odboru, Odbor záchranné zdravotnické služby v Saském státním ministerstvu vnitra

Entsprechend dem föderalen System der Bundesrepublik Deutschland weist das Grundgesetz – die Verfassung der Bundesrepublik Deutschland – Bund und Ländern bestimmte Kompetenzen zu. Der Rettungsdienst ist eine ausschließliche Angelegenheit der Bundesländer. Es gibt daher in Deutschland 16 Rettungsdienstgesetze mit teilweise unterschiedlichen Regelungen. Die Grundstrukturen und fachlichen Voraussetzungen von Notfallrettung und Krankentransport sind jedoch im Wesentlichen identisch. Nachdem die Regelungen in Bayern und Sachsen zur 1. Rettungsdienstakademie in Regensburg ausführlich erläutert worden sind, sollen dieses Mal nur die wesentlichen Rahmenbedingungen dargestellt werden, soweit sie für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit bedeutsam sind.

Notfallrettung umfasst die Durchführung lebensrettender Maßnahmen bei lebensbedrohlich Verletzten oder Erkrankten (Notfallpatienten), die Herstellung ihrer Transportfähigkeit und die Beförderung unter fachgerechter Betreuung in das nächstgelegene, geeignete Krankenhaus. Des Weiteren muss sichergestellt sein, dass die Versorgung eines Massenankomms von Verletzten bei Großschadenslagen unterhalb der Katastrophenschwelle gewährleistet ist, z. B. bei ei-

V souladu s principy federálního systému Spolkové republiky Německo jsou německým Základním zákonem – to znamená ústavou Spolkové republiky Německo – přiděleny státu a spolkovým zemím určité pravomoci. Zdravotnická záchranná služba spadá výlučně do kompetence spolkových zemí. V Německu přitom existuje celkem 16 zákonů o zdravotnické záchranné službě s částečně odlišnými ustanoveními. Základní struktury přednemocniční neodkladné péče a převozu pacientů, stejně jako požadavky na odbornost jsou však v podstatě stejné. Tyto právní předpisy byly podrobně představeny již na 1. akademii zdravotnické záchranné služby v Řezně. Proto se budu tentokrát věnovat pouze nejdůležitějším rámcovým podmínkám, které jsou relevantní pro přeshraniční spolupráci.

Přednemocniční neodkladná péče zahrnuje opatření na záchranu života zraněných a nemocných, kteří se nacházejí v ohrožení života (urgentní pacienti), neodkladné výkony směřující k obnovení schopnosti pacienta k převozu a přepravu pacienta do nejbližší vhodné nemocnice s poskytnutím kvalifikované péče během transportu. Dále je nezbytné zajistit poskytnutí neodkladné přednemocniční péče při hromadném postižení osob v důsledku mimořádných událostí,

nem Busunglück oder einer Massenkarambolage auf der Autobahn. Darüber hinaus gehört zum Rettungsdienst der so genannte qualifizierte Krankentransport. Im Unterschied zur bloßen Krankenfahrt, die von einem Taxiunternehmen durchgeführt werden kann, handelt es sich hier um die Beförderung von Erkrankten und Verletzten, die keine Notfallpatienten sind, aber in einem besonders ausgestatteten Krankentransportfahrzeug transportiert werden müssen sowie einer medizinischen Versorgung und fachgerechten Betreuung bedürfen.

Zuständig für die Sicherstellung des Rettungsdienstes sind die so genannten Träger des Rettungsdienstes, das sind die Landkreise, Kreisfreien Städte bzw. Rettungszweckverbände für den bodengebundenen Rettungsdienst und die Landesregierungen – in Sachsen – für die Luftrettung. Das Innenministerium ist zugleich oberste Rettungsdienstbehörde. Fachaufsichtliche Kompetenzen haben darüber hinaus die oberen Rettungsdienstbehörden, in Bayern die Regierungen, in Sachsen die Landesdirektion Sachsen. Die Träger des Rettungsdienstes führen den Rettungsdienst in der Regel nicht selbst durch (Ausnahmen: 1. Berufsfeuerwehren der großen Städte, 2. kein geeigneter Leistungserbringer vorhanden). In Sachsen sind die Träger des Rettungsdienstes verpflichtet, die rettungsdienstlichen Leistungen aususchreiben und vertraglich für sieben Jahre zu binden. Leistungserbringer sind überwiegend Hilfsorganisationen (z. B. Deutsches Rotes Kreuz, Arbeiter-Samariter-Bund, Johanniter-Unfall-Hilfe, Malteser Hilfsdienst) sowie private Unternehmen, die den Rettungsdienst gewerblich betreiben. Auch in Bayern beauftragen die Träger des Rettungsdienstes, d.h. die Zweckverbände für Ret-

teré ještě nedosahují úrovně pohrom, jako je například havárie autobusu nebo hromadná dopravní nehoda na dálnici. Kromě toho je součástí zdravotnické záchranné služby takzvaná kvalifikovaná přeprava pacientů. Na rozdíl od běžného transportu nemocných, který může provádět také taxikářská firma, se zde jedná o přepravu nemocných a zraněných, kteří sice nespádají do kategorie pacientů přednemocniční neodkladné péče, ale kteří musejí být přepravováni ve speciálně vybavených sanitních vozidlech a potřebují zdravotní péči a kvalifikovaný doprovod.

Zajištění zdravotnické záchranné služby je úkolem takzvaných zřizovatelů ZZS, což jsou v případě pozemní záchranné služby okresy, obce bez okresní příslušnosti nebo záchranné účelové svazy, zatímco letecká záchranná služba spadá v Sasku pod zemskou vládu. Ministerstvo vnitra je zároveň nejvyšším příslušným orgánem pro zdravotnickou záchrannou službu. Kromě toho jsou vyšší orgány ZZS zodpovědné za odborný dozor: v Bavorsku jsou těmito orgány vlády, v Sasku Zemské ředitelství Sasko. Zřizovatelé zdravotnické záchranné služby zpravidla záchrannou službu neprovádějí sami (výjimky: 1. profesionální hasičské sbory ve velkých městech, 2. pokud neexistuje žádný vhodný provozovatel ZZS). V Sasku mají zřizovatelé zdravotnické záchranné služby povinnost vypsát výběrové řízení na poskytovatele ZZS a uzavřít s nimi sedmiletou smlouvu. Provozovatelé jsou převážně humanitární instituce (např. Německý červený kříž, svaz samaritánů Arbeiter-Samariter-Bund, Johanniter-Unfall-Hilfe, Malteser Hilfsdienst) a soukromé subjekty, které provozují zdravotnickou záchrannou službu na komerčním základě. Také v Bavorsku jsou to zřizovatelé zdravotnické

tungsdienst und Feuerwehralarmierung, nach Durchführung eines verwaltungsrechtlichen Auswahlverfahrens die Erbringung rettungsdienstlicher Leistungen an Hilfsorganisationen oder private Unternehmen.

In Deutschland sind folgende Rettungsfahrzeuge im Einsatz:

1. Der Rettungstransportwagen (RTW) besetzt mit mindestens einem Rettungsassistenten und einem Rettungssanitäter;
- 2a. Das Notarzteinsatzfahrzeug (NEF) besetzt mit einem Notarzt und einem Rettungsassistenten;
- 2b. Der Notarztwagen besetzt mit einem Notarzt, einem Rettungsassistenten und einem Rettungssanitäter;
3. Der Rettungstransporthubschrauber besetzt mit einem Piloten, einem Notarzt und einem Rettungsassistenten.

Notärzte müssen über einen besonderen Fachkundenachweis nach Vorgabe der jeweiligen Landesärztekammer verfügen. Zu erwähnen ist, dass aktuell im Bundesparlament das Notfallsanitätergesetz beraten wird. Der Notfallsanitäter soll künftig den Rettungsassistenten ersetzen. Die Ausbildung soll auf drei Jahre verlängert und deutlich anspruchsvoller werden.

záchranné služby, to znamená Účelové svazy pro záchrannou službu a vyhlášení požárního poplachu (ZRF), kteří pověřují po ukončení administrativního výběrového řízení výkonem záchranné služby humanitární organizace nebo soukromé subjekty. V Německu zajišťují přednemocniční neodkladnou péči tyto výjezdové skupiny:

1. Rychlá zdravotnická pomoc – Rettungswagen (RTW) – s přinejmenším dvoučlennou posádkou ve složení asistent-záchranář (Rettungsassistent - zdravotnický záchranář s dvouletým vzděláním) a sanitář-záchranář (německé označení: Rettungsassistent, český ekvivalent přibližně řidič-záchranář);
- 2a. Rychlá lékařská pomoc v systému Rendez Vous – Notarzteinsatzfahrzeug (NEF) – s posádkou ve složení urgentní lékař a asistent-záchranář;
- 2b. Rychlá lékařská pomoc – Notarztwagen (NAW) – s posádkou ve složení urgentní lékař, asistent-záchranář a sanitář-záchranář;
3. Vrtulník letecké záchranné služby s pilotem, urgentním lékařem a asistentem-záchranářem.

Urgentní lékaři musejí mít speciální osvědčení o odborné způsobilosti podle předpisů příslušných lékařských komor jednotlivých spolkových zemí. Důležité je zmínit se také o tom, že v současné době se ve spolkovém parlamentu projednává zákon o zdravotnických záchranářích (Notfallsanitätergesetz). Funkce asistentů-záchranářů (německé označení: Rettungsassistent) má být do budoucna nahrazena zdravotnickými záchranáři s označením Notfallsanitäter. Odborná příprava na výkon povolání zdravotnického záchranáře má být

Der Freistaat Sachsen hat 13 Rettungsdienstbereiche, die im Wesentlichen den Gebieten der Landkreise und Kreisfreien Städte entsprechen. Zuständig für die Disponierung der Rettungsdienstesätze sind die Integrierten Leitstellen. Sachsen hat zurzeit 18 Leitstellen, die bis 2015 auf fünf Integrierte Regionalleitstellen reduziert werden. Über das Land verteilt sind 112 Rettungswachen und 56 Außenstellen. Zur Verfügung stehen des Weiteren 4 Luftrettungsstationen in Bautzen, Dresden, Leipzig und Zwickau. Personell ist der Freistaat Sachsen mit 2000 Rettungsassistenten, 1300 Rettungssanitätern und 1500 Notärzten versorgt.

In Bayern gibt es 26 Zweckverbände für Rettungsdienst- und Feuerwehralarmierung, d.h. 26 Rettungsdienstbereiche, 312 Rettungswachen und 73 Stellplätze. Des Weiteren gibt es in Bayern 218 Notarztstandorte mit ca. 3500 Notärzten. Ca. 4700 Personen des nichtärztlichen Personals sind in Bayern in Vollzeit angestellt, davon ca. 2150 Rettungsassistenten.

Eine wichtige Rolle in der Notfallrettung spielt die Einhaltung der Hilfsfrist: Hierunter versteht man – planerisch – die Zeit des Erreichens des Notfall- oder Ein-

prodloužena na tři roky a mají se značně zvýšit požadavky na studium tohoto oboru.

Svobodný stát Sasko je pro potřeby záchranné služby rozčleněn do 13 spádových oblastí, jejichž území se v zásadě kryje s územím okresů (Landkreise) a obcí bez okresní příslušnosti. Plánování a řízení výjezdů zdravotnické záchranné služby je úkolem integrovaných operačních středisek. Sasko má v současné době 18 operačních středisek, jejichž počet má být do roku 2015 snížen na pět integrovaných regionálních operačních středisek. Celoplošně má Sasko celkem 112 výjezdových základen ZZS a 56 detašovaných pracovišť. Kromě toho jsou k dispozici čtyři základny letecké záchranné služby, a to v Budyšině, Drážďanech, Lipsku a Zwickau. V záchranném zdravotnickém systému Svobodného státu Sasko pracuje 2 000 asistentů záchranné služby, 1 300 sanitářů záchranné služby a 1 500 urgentních lékařů.

V Bavorsku působí 26 Účelových svazů pro záchrannou službu a vyhlášení požárního poplachu (ZRF), to znamená rozčlenění na 26 spádových oblastí zdravotnické záchranné služby s 312 výjezdovými základnami a 73 výjezdovými stanovišti. Kromě toho existuje v Bavorsku 218 stanovišť Rychlé lékařské pomoci v systému Rendez Vous s přibližně 3 500 lékaři ZZS. V nelékařských povoláních pracuje v Bavorsku na plný úvazek 4 700 osob, 2 150 z nich vykonává povolání asistent-záchranář.

Důležitým faktorem přednemocniční neodkladné péče je dodržení dojezdové doby. Dojezdovou dobou se v rámci plánování zásahů rozumí čas, který je

satzortes. Die Rettungswachen müssen nach gutachterlicher Planung so verteilt und mit Fahrzeugen und Personal ausgestattet sein, dass die Hilfsfrist von 12 Minuten eingehalten werden kann. In Bayern beträgt diese Frist 12 Minuten nach dem Ausrücken des Rettungsfahrzeugs, in Sachsen 12 Minuten ab Disponierung des Einsatzes durch die Leitstelle.

Finanziert wird der Rettungsdienst durch die gesetzlichen Krankenkassen als Kostenträger. In Bayern vereinbaren die Durchführenden des Rettungsdienstes sowie die Kassenärztliche Vereinigung Bayerns (für die Notarztvergütung) mit den Krankenkassen Benutzungsentgelte. In Sachsen führen die Krankenkassen die Entgeltverhandlungen mit den Trägern des Rettungsdienstes und zahlen die vereinbarten Beträge an diese aus. Diese wiederum bezahlen mit diesem Geld die Leistungserbringer auf der Grundlage öffentlich-rechtlicher Verträge. Beide Länder finanzieren selbst keine Investitionen im Rettungsdienst; Ausnahmen gibt es in Bayern im Bereich der Berg- und Höhlenrettung sowie der Wasserrettung und in Sachsen im Bereich der Nachwuchsarbeit in der Wasser- und Bergrettung.

zapotřebí k dojezdu na místo mimořádné události. Výjezdové základny musejí být rozmístěny a vybaveny personálem a vozidly záchranné služby podle plánu pokrytí území, vypracovaného na základě provedené expertízy tak, aby bylo možné dodržet dojezdovou dobu na místo události do 12 minut. V Bavorsku se počítá dojezdová doba 12 minut od okamžiku výjezdu vozidla zdravotnické záchranné služby, v Sasku se těchto 12 minut počítá od okamžiku předání pokynu k výjezdu operačním střediskem.

Nositelem nákladů jsou veřejné zdravotní pojišťovny, které zdravotnickou záchrannou službu financují. Uživatelé poplatky sjednávají v Bavorsku s pojišťovnami poskytovateli zdravotnické záchranné služby a odměny urgentních lékařů Sdružení smluvních lékařů Bavorska (Kassenärztliche Vereinigung Bayerns). V Sasku vedou pojišťovny jednání o odměnách se zřizovateli zdravotnické záchranné služby a vyplácejí jim sjednané částky. Zřizovatelé potom z těchto prostředků platí na základě veřejnoprávní smlouvy poskytovatele ZZS. Žádná z těchto zemí nefinancuje investice do zdravotnické záchranné služby; výjimkou je v Bavorsku oblast horské a speleologické záchranné služby a v Sasku práce s budoucími mladými záchranáři v rámci horské a vodní záchranné služby.

Rettungsdienst in der Tschechischen Republik, Bayern und Sachsen

Zdravotnická záchranná služba v České republice, Bavorsku a Sasku

MUDr. Marek Slabý

Leiter des Rettungsdienstes der Region Südböhmen, Vorsitzender der Assoziation der Rettungsdienste der Tschechischen Republik

Ředitel ZZS Jihočeského kraje, Předseda Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR

Einleitung

Die kontinuierlich zunehmende Mobilität der Menschen innerhalb der Europäischen Union bringt ein erhöhtes Verkehrsaufkommen und einen verstärkten Austausch der Bevölkerung in den Grenzgebieten der einzelnen Staaten mit sich. In diesen Regionen handelt es sich dabei nicht nur um touristische oder Erholungsreisen, sondern auch um einen regelmäßigen Pendelverkehr zu einer Arbeitsstelle. Diese Tatsache hat nicht nur Auswirkungen auf das Zusammenleben, sondern beeinflusst auch die Gesetzgebung und den Verkehrsbereich. Nicht zuletzt betrifft sie auch die Frage der Gesundheitsversorgung von Staatsangehörigen anderer Staaten. Bei Notfällen begegnen die Bürger in den Grenzgebieten häufig Rettungseinheiten der jeweiligen Länder. Die gegenseitige Hilfe in Krisensituationen gehört bereits traditionell zu den guten Beziehungen zwischen den Nachbarn. Die Bundesrepublik Deutschland und die Tschechische Republik streben einen entsprechenden rechtlichen, organisatorischen und finanziellen Rahmen an, um einen schnellen und qualifizierten Einsatz beiderseits der Grenze zu gewährleisten.

Die Zusammenarbeit soll auf der Grundlage weiterer Verhandlungen und Kontakte samt Informationsaustausch und der Teilnahme an gemeinsamen grenzüberschreitenden Projekten der Rettungsdienste beider Staaten fortgeführt werden.

Úvod

Trvalý nárůst mobility obyvatel v rámci Evropské unie přináší i významně vyšší pohyb obyvatel v příhraničních oblastech jednotlivých států. V těchto regionech dochází k pohybu přes hranici nejenom z důvodu turistického a rekreačního, ale i k pravidelným cestám do zaměstnání. Tato situace má celou řadu dopadů legislativních, dopravních, společenských a v neposlední řadě se dotýká i poskytování zdravotních služeb občanům cizího státu. V tomto případě se velmi často setkává občan v tísní se záchrannými sbory jednotlivých zemí příhraniční oblasti. Vzájemná pomoc v krizových situacích je tradičně součástí dobrých sousedských vztahů. Česká republika i Spolková republika Německo se snaží vytvořit zejména pro zdravotnickou záchrannou službu, hasičský záchranný sbor a policii odpovídající právní, organizační a finanční rámec umožňující rychlou a kvalifikovanou reakci na obou stranách hranice.

Základem pro další spolupráci v této oblasti jsou opakovaná jednání, kontakty, výměna informací a účast v řadě společných přeshraničních projektů týkajících se spolupráce zdravotnických záchranných služeb obou států. Završením těchto snah

Der Höhepunkt dieser Bestrebungen soll der Abschluss des Rahmenabkommens zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Tschechischen Republik sein, das die Notfallrettung in den Grenzgebieten Bayerns, Sachsens und der Tschechischen Republik regelt.

In den folgenden Ausführungen werden die Rettungsdienste und der Rechtsrahmen in Tschechien und den beiden Bundesländern kurz dargestellt und verglichen. Trotz aller festzustellenden Unterschiede der einzelnen Systeme finden sich aber nur sehr schwer Argumente, die grundsätzlich einer weiteren engen Zusammenarbeit im Bereich der Notfallversorgung und dem Abschluss des Rahmenabkommens im Wege stehen könnten.

bude uzavření mezistátní rámcové smlouvy mezi ČR a SRN, která zastreší výkon přednemocniční neodkladné péče v příhraničních oblastech Bavorska, Saska a České republiky.

Následující sdělení stručně charakterizuje a porovnává systémy záchranné služby a právní prostředí, ve kterém se pohybují ve všech třech zmiňovaných zemích. Přes všechny nalezené odlišnosti jednotlivých systémů, však jen velmi těžko nalézám argumenty, které by zásadně bránily další těsné spolupráci v poskytování neodkladné péče na území jiného státu, natož uzavření rámcové smlouvy.

Geografische Daten:

Land	Hauptstadt	Fläche (km ²)	Bevölkerung:	Bevölkerung / km ²
Tschechische Republik	Prag	78 867	10 560 000	133
Bayern	München	70 522	12 520 000	177
Sachsen	Dresden	18 416	4 220 000	229

Základní geografické údaje

Země	Hlavní město	Plocha (km ²)	Počet obyvatel	Počet obyvatel / km ²
Česká republika	Praha	78 867	10 560 000	133
Bavorsko	Mnichov	70 522	12 520 000	177
Sasko	Drážďany	18 416	4 220 000	229

Rechtsgrundlagen des Rettungsdienstes in den Rechtssystemen der beteiligten Staaten

Tschechische Republik

Die rettungsdienstlichen Leistungen werden aufgrund des Gesetzes Nr. 374/2011 Slg. über den Rettungsdienst und des Gesetzes Nr. 372/2011 Slg. über gesundheitliche Dienstleistungen gewährleistet. Weitere Rechtsgrundlagen der Organisation, des Betriebs und der Eingliederung in das tschechische integrierte Rettungssystem sind das Gesetz Nr. 129/2000 Slg. über die Bezirke und das Gesetz Nr. 239/2000 Slg. über das integrierte Rettungssystem. Für die Finanzierung des Rettungsdienstes ist das Gesetz Nr. 48/1997 Slg. über die öffentliche Krankenversicherung in der aktuellen Fassung maßgeblich. Die Qualifikation und die Voraussetzungen für die fachliche Eignung des ärztlichen, sowie nichtärztlichen Personals des Rettungsdienstes regelt das Gesetz Nr. 95 und 96/2004 Slg. über die Voraussetzung für die fachliche Eignung zur Ausübung der ärztlichen und

Legislativní ukotvení zdravotnických záchranných služeb v právním systému jednotlivých států

Česká republika

Zdravotnická záchranná služba je poskytována na základě zákona č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě a zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách. Další zákony, které se dotýkají organizace a provozu a jejího začlenění do integrovaného záchranného systému jsou zákon č. 129/2000 Sb. o krajích a zákon č. 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému. Vzhledem ke způsobu financování je dalším klíčovým zákonem pro ZZS zákon č. 48/1997 Sb. o zdravotním pojištění ve stávajícím znění. Vzdělání a profesní způsobilost lékařského i nelékařského personálu záchranných služeb řeší zákon č. 95 a 96/2004 Sb. o získání způsobilosti k výkonu lékařských a nelékařských povolání. Tyto zákonné normy jsou doplněny prováděcími vyhláškami o věcném a technickém vybavení ZZS, o personálním vybavení ZZS a v neposlední řadě plánem plošného pokrytí, jehož vytvoření ukládá

nichtärztlichen Berufe. Diese Rechtsgrundlagen werden durch Ausführungsvorschriften ergänzt, darunter die Bekanntmachung über die Anforderungen an die materielle und technische Ausstattung sowie über die personelle Ausstattung des Rettungsdienstes. Entsprechend der gesetzlichen Auflagen erarbeiten die jeweiligen Bezirke Pläne zur Versorgungsstruktur ihrer Gebiete, die von dem Gesundheitsministerium der Tschechischen Republik genehmigt werden.

Das tschechische Gesundheitsministerium vertritt daher gegenüber dem Rettungsdienst den Auftraggeber, das heißt den Staat, sowie den Träger der gesetzlichen Direktiven, und übernimmt gleichzeitig die Rolle eines Lenkungsorgans für die methodische Leitung der Notfallrettung und der Katastrophenmedizin auf dem Hoheitsgebiet der Tschechischen Republik. Außerdem beteiligt es sich ab 2013 durch die Förderung der Katastrophenbereitschaft auch an der Finanzierung des Rettungsdienstes.

Die Träger des Rettungsdienstes der Tschechischen Republik sind die jeweiligen Bezirke sowie die Hauptstadt Prag. Der Rettungsdienst wird durch diese Selbstverwaltungskörperschaften nicht nur als Einrichtung der öffentlichen Hand ausgestaltet, sondern auch größtenteils finanziert. Aufgrund dieser Aufteilung der Kompetenzen auf der Bezirksebene sind in Tschechien 14 weitgehend identisch organisierte Rettungsdienste und Rettungsleitstellen mit weiteren untergeordneten Bereichsleitstellen und Standorten tätig.

Bayern

Ebenso wie jedes Bundesland hat auch Bayern seine eigenen gesetzlichen Regelungen, die rechtliche Rahmenbedingungen für den Rettungsdienst schaffen. Die wichtigste Rechtsgrundlage für diesen Be-

zákou jednotlivým krajům a je schvalován Ministerstvem zdravotnictví ČR (MZ ČR).

MZ ČR je tedy pro záchranné služby zástupcem objednatele (státu), nositelem legislativních direktiv a orgánem, který metodicky řídí poskytování přednemocniční neodkladné péče a medicíny katastrof na území České republiky. Od roku 2013 se podílí okrajově i na financování záchranných služeb formou příspěvku na krizovou připravenost.

Zřizovatelem ZZS v ČR jsou jednotlivé kraje a hlavní město Praha. Tyto samosprávné orgány ZZS nejen zřizují formou příspěvkových organizací, ale nesou i nejvyšší podíl na jejím financování. Díky tomuto krajskému uspořádání je v ČR 14 víceméně totožně organizovaných zdravotnických záchranných služeb a zdravotnických operačních středisek, na které navazují další oblastní střediska a výjezdové základny.

Bavorsko

Tak jako každá spolková země SRN, má i Bavorsko vlastní právní úpravu, která tvoří rámcové podmínky pro zdravotnickou záchrannou službu. Nejdůležitějšími právními předpisy pro tuto oblast je Ba-

reich sind das Bayerische Rettungsdienstgesetz (BayRDG) in der Fassung der Novelle vom 2009 und die Ausführungsverordnung zu diesem Gesetz vom 1.1.2011.

Weitere Rechtsgrundlagen sind zum Beispiel die Bekanntmachung zur Alarmierung im Rettungsdienst, Brand- und Katastrophenschutz in Bayern.

Die bayerische Gesetzgebung regelt auch Fragen der Versorgungsstrukturen und die Hilfsfristen bei der Notfallrettung des Notarztdienstes, der Luft- und Bergrettung, der Finanzierung des Rettungsdienstes, der Qualifikation des rettungsdienstlichen Personals, des grenzüberschreitenden Rettungsdienstes und weiteres.

Die Sicherstellung des Rettungsdienstes ist eine Aufgabe des Staates. Der delegiert diese Aufgaben auf die sogenannten Zweckverbände für Rettungsdienst und Feuerwehralarmierung (ZRF). In Bayern sind 26 solche Zweckverbände tätig. Mit der Durchführung des Rettungsdienstes beauftragen die ZRF geeignete Leistungserbringer, wie z.B. den Arbeiter-Samariter-Bund, das Bayerische Rote Kreuz, die Johanniter-Unfall-Hilfe und den Malteser Hilfsdienst. Nach dem Gesetz ist die Versorgung mit rettungsdienstlichen Leistungen durch öffentliche Unternehmen sicherzustellen. Die Tätigkeit erfolgt immer auf der Grundlage eines öffentlich-rechtlichen Vertrags.

Sachsen

Sachsen hat ebenso wie Bayern seine eigenen gesetzlichen Regelungen, die rechtliche Rahmenbedingungen für den Rettungsdienst schaffen. Die wichtigste Rechtsgrundlage auf diesem Gebiet ist das Sächsische Gesetz über den Brandschutz, Rettungsdienst und Katastrophenschutz (SächsBRKG). Weitere Schlüssel-

vorský zákon o záchranné službě (BayRDG) ve znění novely z roku 2009 a prováděcí nařízení k tomuto zákonu přijaté 1.1.2011.

Dalšími legislativními normami jsou např. vyhláška o aktivaci záchranné služby, ochrana před požárem a přírodními a jinými pohromami v Bavorsku a další.

Bavorská legislativa obsahuje i předpisy týkající se plošného pokrytí a doby dojezdu záchranné služby, lékařské služby první pomoci, letecké záchranné služby, horské služby, financování záchranné služby, kvalifikace zdravotnického personálu, přeshraniční pomoci atd.

Zajištění zdravotnické záchranné služby je úkolem státu. Ten deleguje tento úkol na tzv. Účelové svazy pro záchrannou službu a vyhlášení požárního poplachu (ZRF), kterých v Bavorsku působí 26. Účelové svazy ZRF pověřují výkonem zdravotnické záchranné služby vhodné provozovatele, např. svaz samaritánů, Bavorský červený kříž, Johanniter-Unfall-Hilfe a Maltézskou první pomoc. Zdravotnickou záchrannou službu musí ze zákona zajišťovat veřejné záchranné subjekty. Činnost je provozována vždy na základě veřejnoprávní smlouvy.

Sasko

Tak jako v Bavorsku je i v Sasku vytvořena vlastní právní úprava, která tvoří rámcové podmínky pro zdravotnickou záchrannou službu. Nejdůležitějším právním předpisem pro tuto oblast je zákon o požární ochraně, zdravotnické záchranné službě a ochraně před katastrofami (SachsBRKG). Další zásadní otázky upravuje Zemský plán

bereiche regeln der Landesrettungsdienstplan, der als Verordnung durch das Sächsische Staatsministerium des Innern erlassen wird, sowie sonstige Rechtsvorschriften über die Anforderungen an die technische und personelle Ausstattung der Rettungsdienste.

Die Sicherstellung des Rettungsdienstes ist eine Aufgabe des Staates. Der delegiert diese Aufgaben auf die sogenannten Zweckverbände für Rettungsdienst und Feuerwehralarmierung (ZRF). Die Luftrettung unterliegt dem Sächsischen Staatsministerium des Innern. Die für die Träger des Rettungsdienstes zuständigen Aufsichts- sowie Genehmigungsbehörden sind die Landesdirektionen Chemnitz, Dresden und Leipzig als nachgeordnete Behörden des Sächsischen Staatsministeriums des Innern.

Die Leistungserbringer des Rettungsdienstes sind Organisationen, die mit dem Träger des Rettungsdienstes einen öffentlich-rechtlichen Vertrag aufgrund einer öffentlichen Ausschreibung abgeschlossen haben.

záchranne služby vydávaný jako nařízení Saského státního ministerstva vnitra a ostatní předpisy upravující technické a personální vybavení zdravotnických záchranných služeb.

Zajištění zdravotnické záchranné služby je úkolem státu. Ten deleguje tento úkol na tzv. Účelové svazy (ZRF), okresy a obce bez okresní příslušnosti. Letecká záchranná služba spadá pod Saské státní ministerstvo vnitra. Dozorčími a schvalovacími orgány příslušnými pro zřizovatele ZZS a podřízené úřady Saského ministerstva vnitra jsou Zemská ředitelství v Chemnitz, Drážďanech a Lipsku.

Vlastními provozovateli zdravotnické záchranné služby jsou organizace, které uzavřely se zřizovatelem ZZS veřejnoprávní smlouvu na základě veřejné zakázky.

CZ	<p>Gesetz Nr. 374/2011 Slg. über den Rettungsdienst Gesetz Nr. 372/2011 Slg. über gesundheitliche Dienstleistungen Gesetz Nr. 48/1997 Slg. über die öffentliche Krankenversicherung</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Versorgungsstruktur (Bezirk) - Bekanntmachung über die materielle und technische Ausstattung - Gesetz Nr. 95 und 96/2004 Slg. über die Voraussetzung für die fachliche Eignung zur Ausübung der ärztlichen und nichtärztlichen Berufe
BY	<p>Bayerisches Rettungsdienstgesetz (BayRDG) vom 1.1.2009</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Versorgungsstruktur - Ausführungsverordnung zum Bayerischen Rettungsdienstgesetz - Alarmierungsbekanntmachung
SA	<p>Sächsisches Gesetz über den Brandschutz, Rettungsdienst und Katastrophenschutz (SächsBRKG) vom 24.7.2004</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Landesrettungsdienstplan - Bereichsrettungsdienstpläne

ČR	Zákon o zdravotnické záchranné službě 374/2011 Sb. Zákon o zdravotnických službách 372/2011 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění 48/1997 Sb.	<ul style="list-style-type: none"> - Plán plošného pokrytí(kraj) - Vyhláška o věcném a technickém vybavení - Zákon 95 a 96/2004 Sb. o získání způsobilosti k výkonu lékařských a nelékařských povolání
Bavorsko	Zákon o záchranné službě BayRDG 1.1.2009	<ul style="list-style-type: none"> - Plán plošného pokrytí - Prováděcí nařízení k zákonu - Vyhláška o aktivaci ZS
Sasko	Zákon o požární službě, zdravotnické záchranné službě a ochraně před katastrofami SächsBRKG 24.7.2004	<ul style="list-style-type: none"> - Zemský plán záchranné služby - Sektorální plány záchranné služby

Finanzierung

CZ:

- Bezirke - ca. 2/3 der Finanzmittel
- Krankenversicherungen - ca. 1/3 der Finanzmittel
- Staat – Katastrophenbereitschaft (ab 2013)

Bayern: Gesetzliche Krankenversicherung

Sachsen: Gesetzliche Krankenversicherung

Finanzierung

CZ:

- Bezirke - ca. 2/3 der Finanzmittel
- Krankenversicherungen - ca. 1/3 der Finanzmittel
- Staat – Katastrophenbereitschaft (ab 2013)

Bayern: Gesetzliche Krankenversicherung

Sachsen: Gesetzliche Krankenversicherung

Financování

ČR:

- Kraje - cca 2/3 příjmů
- Zdravotní pojišťovny - cca 1/3 příjmů
- Stát – krizová připravenost (od 2013)

Bavorsko: Zákonné zdravotní pojištění

Sasko: Zákonné zdravotní pojištění

Financování

ČR:

- Kraje - cca 2/3 příjmů
- Zdravotní pojišťovny - cca 1/3 příjmů
- Stát – krizová připravenost (od 2013)

Bavorsko: Zákonné zdravotní pojištění

Sasko: Zákonné zdravotní pojištění

Tätigkeitsfelder des Rettungsdienstes

Die eigentliche Notfallrettung seitens der jeweiligen Aufgabenträger beruht historisch auf sehr ähnlichen fachlichen Voraussetzungen und Grundlagen. Sowohl die beiden Bundesländer, wie auch die Tschechische Republik haben ein ähnliches System der Qualifizierung ärztlichen und nichtärztlichen Personals. Ebenso unterscheiden sie sich weitgehend nicht in der Art der gewährten Leistungen. Der wesentliche Unterschied zwischen Deutschland und Tschechien liegt in der umfangreichen Einbindung Freiwilliger in den Rettungsdienst auf der deutschen Seite, was eine dichtere Deckung in der Fläche mit Einsatzkräften und Mitteln des Rettungsdienstes ermöglicht (in Tschechien werden rettungsdienstliche Leistungen nur von den Mitarbeitern des Rettungsdienstes erbracht). Weitere Abweichungen sind zum Beispiel die Beauftragung von privaten Unternehmen mit dem Krankentransport ohne Anbindung an den Rettungsdienst in der Tschechischen Republik oder die Durchführung von Infektttransporten durch den Bayerischen Rettungsdienst und die strikte Trennung des Interhospitaltransfers von dem primären Einsatz in den deutschen Bundesländern. Ab 2013 wird in der Tschechischen Republik per Gesetz der sogenannte Notfalltransport eingeführt, worunter der Transport von Patienten zwischen den Leistungserbringern unter

Činnosti provozované v rámci zdravotnické záchranné služby

Vlastní přednemocniční neodkladná péče provozovaná jednotlivými subjekty je založena na historicky velmi obdobných odborných předpokladech a základech. Česká republika, stejně jako obě spolkové země mají obdobný systém vzdělávání lékařů i nelékařského personálu. Stejně tak se víceméně neliší v typu poskytovaných služeb. Zásadním rozdílem mezi ČR a SRN je masivní zapojení dobrovolníků do systému na německé straně, umožňující významně hustší plošné pokrytí území silami a prostředky záchranné služby (v ČR je ZZS poskytována pouze zaměstnanci ZZS). Další odlišností je například předání dopravní zdravotní služby soukromým subjektům, nemajícím vazbu na záchrannou službu v České republice nebo provádění infekčních transportů Bavorskou záchrannou službou a striktní oddělení mezinemocničních transportů od primárního zásahu v německých zemích. Od roku 2013 bude v ČR zřízena zákonem tzv. přeprava pacientů neodkladné péče, kterou se rozumí jejich přeprava mezi poskytovateli za podmínek soustavného poskytování neodkladné péče, čímž se český systém přiblíží systému německému. Organizace a náplň Letecké záchranné služby (HEMS) je ve všech dotčených zemích v podstatě totožná.

der ständigen erforderlichen medizinischen Betreuung zu verstehen ist. Damit kommt es zu einer Annäherung des tschechischen an das deutsche System. Die Struktur und der Aufgabenbereich des Luftrettungs-dienstes (HEMS) sind in allen betreffenden Ländern im Prinzip gleich.

	CZ	BY	SA
Notfallrettung – eigener Rettungsdienst	+	+	+
Interhospitaltransfer im Rahmen der Notfallrettung	+	+	+
Luftrettungsdienst	+	+	+
Infektransporte	0	+	0
Krankentransport	+/-	+	+
Notfälle	+	+	+
	ČR	Bavorsko	Sasko
Přednemocniční neodkladná péče – vlastní záchranná služba	+	+	+
Mezinemocniční transporty v režimu neodkladné péče	+	+	+
Letecká záchranná služba	+	+	+
Transporty infekčních pacientů	0	+	0
Dopravní zdravotní služba	+/-	+	+
Řešení mimořádných událostí	+	+	+

Einsatzteams und ihre Zusammensetzung

Wie bereits erwähnt, sind keine grundlegenden Unterschiede im System der Versorgung der Bevölkerung mit rettungsdienstlichen Leistungen, in den Anforderungen an die fachliche Eignung des medizinischen Personals sowie an die materielle und technische Ausstattung festzustellen. Dies findet sich in der Zusammensetzung der Einsatzteams und des Fuhrparks sowie in der notfalltechnischen Ausstattung wider.

Posádky zdravotnické záchranné služby a jejich složení

Jak bylo řečeno výše, v systému poskytování zdravotnické záchranné služby, požadavcích na profesní způsobilost zdravotního personálu a věcné a technické vybavení, není možno nalézt zásadních odlišností, což se odráží i ve složení zásahových posádek a složení vozového parku, včetně vybavení pro řešení mimořádných událostí.

	CZ	BY	SA
Besatzung mit Notarzt	RLP/RV Notarzt, Rettungsassistent RV-System RLP Notarzt, Rettungsassistent, Fahrer	NEF Notarzt, Rettungsassistent RV-System NAW Notarzt, Rettungsassistent, Fahrer	NEF Notarzt, Rettungsassistent RV-System NAW Notarzt, Rettungsassistent, Fahrer
Besatzung ohne Notarzt	RZP Rettungsassistent, Rettungssanitär (Fahrer)	RTW Rettungsassistent, Rettungssanitär	RTW Rettungsassistent, Rettungssanitär
Besatzung LRD (Luftrettungsdienst)	Notarzt, Rettungsassistent, Pilot	Notarzt, Rettungsassistent, Pilot	Notarzt, Rettungsassistent, Pilot

Anm. RLP - schnelle ärztliche Hilfe (rychlá lékařská pomoc)
RZP - schnelle medizinische Hilfe (rychlá zdravotnická pomoc)
RV - Rendezvous
LZS - Luftrettungsdienst
NEF- Notarzteinsatzfahrzeug
NAW - Notarztwagen
RTW - Rettungswagen

	ČR	Bavarsko	Sasko
Posádka s lékařem	RLP/RV Lékař, záchranář RV systém RLP Lékař, záchranář, řidič	NEF Lékař, záchranář RV systém NAW Lékař, záchranář, řidič	NEF Lékař, záchranář RV systém NAW Lékař, záchranář, řidič
Posádka bez lékaře	RZP Záchranář, záchranář	RTW Záchranář, záchranář	RTW Záchranář, záchranář
Posádka LZS (letecká záchranná služba)	Lékař, záchranář, pilot	Lékař, záchranář, pilot	Lékař, záchranář, pilot

Pozn. RLP - rychlá lékařská pomoc
RZP - rychlá zdravotnická pomoc
RV - rendez-vous
LZS - letecká záchranná služba
NEF - Notarzteinsatzfahrzeug
NAW - Notarztwagen
RTW - Rettungswagen

Deutsch-Tschechisches Rahmenabkommens für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit des Rettungsdienstes

Německo-česká Rámcová smlouva o přeshraniční spolupráci ZZS

Galina Manthei

Referentin, Referat Bilaterale Zusammenarbeit auf dem Gebiet des Gesundheitswesens, Bundesministerium für Gesundheit

Referentka, Referát bilaterální spolupráce ve zdravotnictví, Německé spolkové ministerstvo zdravotnictví

Im Jahr 2009 hat das Bundesministerium für Gesundheit (BMG), gemeinsam mit Vertretern der an der tschechischen Grenze liegenden Freistaaten Bayern und Sachsen, die Verhandlungen mit dem Tschechischen Gesundheitsministerium über die Ausarbeitung eines Rahmenabkommens für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit des Rettungsdienstes aufgenommen. Ein entsprechendes Abkommen muss auf Bundesministeriumsebene ausgehandelt werden, da die tschechischen Verwaltungseinheiten (Kraje) keine Kompetenzen zum Abschluss völkerrechtsverbindlicher Verträge mit dem Ausland haben. Seit 2010 haben drei offizielle Verhandlungsrunden in Anwesenheit und mit enger Beteiligung der zuständigen Fachressorts aus Bayern und Sachsen stattgefunden. Im letzten Quartal des Jahres 2012 konnte der Text in der tschechischen und in der deutschen Sprachfassung abschließend mit allen beteiligten nationalen Ressorts abgestimmt werden.

Die Unterzeichnung des Rahmenabkommens findet am 4. April 2013 in Pilsen statt. Anschließend muss das Rahmenabkommen von den einzelnen Regierungen ratifiziert werden, damit es in Kraft treten kann. Dies dauert in der Regel 6-9 Monate.

V roce 2009 zahájilo Spolkové ministerstvo zdravotnictví (BMG) ve spolupráci se zástupci spolkových zemí hraničících s Českou republikou – Svobodným státem Bavorsko a Sasko – jednání s českým Ministerstvem zdravotnictví o přípravě rámcové smlouvy o přeshraniční spolupráci v oblasti záchranné zdravotnické služby. Tato smlouva musí být sjednána na úrovni vlád, protože české kraje nemají pravomoc k uzavírání závazných mezinárodních smluv se zahraničními subjekty. Od roku 2010 se konala tři oficiální vyjednávací kola za přítomnosti a aktivní účasti příslušných odborných resortů z Bavorska a Saska. V posledním čtvrtletí roku 2012 se podařilo se všemi zúčastněnými národními resorty dojednat konečný text smlouvy v českém a německém znění.

Rámcová smlouva bude podepsána 4. dubna 2013 v Plzni. Následně musí být ratifikována vládami obou zemí, aby mohla vstoupit v platnost. Tento proces trvá zpravidla šest až devět měsíců.

Durch das Rahmenabkommen soll gewährleistet werden, dass deutsche und tschechische Rettungskräfte auch jenseits der jeweiligen Grenze den Menschen schnell und zuverlässig helfen können:

- Derjenige Rettungsdienst soll helfen, der dem Unfallort am nächsten ist;
- Patienten sollen vom Rettungsdienst in die nächstgelegene und geeignete Gesundheitseinrichtung gebracht werden, unabhängig davon, auf welcher Seite der Grenze sie sich befinden.

Hierfür hebt das Rahmenabkommen alle Grenzüberschreitungsbarrieren für Personal und Fahrzeuge (inkl. Hubschrauber) für die Rettungssituation auf. Die Qualifikationen des Rettungspersonals werden gegenseitig anerkannt. Die Ausrüstung der Rettungsteams wird durch das Rahmenabkommen gegenseitig zugelassen. Auch die Sonder- und Wegerechte werden den Rettungsfahrzeugen in das jeweils andere Land zugestanden. Eine Verpflichtung zur Haftpflichtversicherung für Personal und Fahrzeuge wird im Rahmenabkommen vorgeschrieben. Eine gemeinsame Kommission mit Beteiligung beider Gesundheitsministerien und den Regionalverantwortlichen wird regelmäßig tagen und die Umsetzung des Rahmenabkommens evaluieren.

Für die Umsetzung ist die Verhandlung von Kooperationsvereinbarungen entscheidend, um die Details einer grenz-

Rámcová smlouva má zajistit českým a německým příslušníkům zdravotnické záchranné služby možnost poskytnout rychlou a spolehlivou pomoc také lidem na druhé straně státních hranic:

- na místo události by měla vyjet záchranná služba, která je mu nejbližší;
- pacienti by měli být záchrannou službou dopraveni do nejrychleji dosažitelného a vhodného zdravotnického zařízení, a to nezávisle na tom, na které straně hranic se nacházejí.

Za tímto účelem ruší rámcová smlouva pro případ zásahu záchranné služby všechny bariéry stanovené pro osoby a vozidla (včetně vrtulníků) při překračování státních hranic. Vzájemně se bude uznávat odborná kvalifikace pracovníků záchranné zdravotnické služby. Obě strany akceptují na základě rámcové smlouvy, že výjezdové skupiny budou vybaveny v souladu s právními předpisy svého státu. Vozidla zdravotnické záchranné služby mají také při zásahu na území druhého smluvního státu zvláštní práva včetně práv přednosti jízdy. Rámcová smlouva upravuje rovněž otázku pojištění odpovědnosti za škody způsobené osobám nebo na jiných vozidlech. Pravidelně se bude scházet společná komise za účasti ministerstev zdravotnictví obou zemí a příslušných regionálních orgánů a bude vyhodnocovat realizaci rámcové smlouvy.

Pro její realizaci hraje přitom rozhodující roli podepsání ujednání o přeshraniční spolupráci, která upravují závazné

überschreitenden Notfallversorgung – die Organisation des Rettungsdienstes, Regelungen zur Durchführung eines grenzüberschreitenden Einsatzes, Festlegung von Qualitäts- und Sicherheitskriterien, Umfang der Haftpflichtversicherung, Kommunikationsmethoden – verbindlich zu regeln. Das Rahmenabkommen sieht vor, dass die für den Rettungsdienst zuständigen Ministerien in Bayern und Sachsen im Einvernehmen mit den kommunalen Aufgabenträgern und den Kostenträgern, sowie die Kassenärztliche Vereinigung Bayerns mit den zuständigen Regionalverwaltungen in Tschechien Kooperationsvereinbarungen abschließen.

Zum Schluss sollte festgehalten werden, dass die Bundesländer und die Krajes die Herren über die Ausführung des Rahmenabkommens sind. Wir freuen uns, dass das Engagement für die Ausgestaltung der Kooperationsvereinbarung schon im Vorfeld sichtbar ist. Wir appellieren an Sie, frühzeitig mit der Ausarbeitung der Kooperationsvereinbarung zu beginnen, damit diese auch mit dem Rahmenabkommen in Kraft treten können. Somit können wir gemeinsam dafür sorgen, dass den Menschen in der Grenzregion eine optimale rettungsdienstliche Versorgung zur Verfügung steht.

podmínky při poskytování přeshraniční přednemocniční neodkladné péče, jako je organizace zdravotnické záchranné služby, postupy při provádění přeshraničního zásahu výjezdové skupiny, stanovení kritérií kvality a bezpečí, rozsah pojištění odpovědnosti za škody a způsoby komunikace. Podle ustanovení rámcové smlouvy budou tato ujednání o přeshraniční spolupráci uzavřena mezi ministerstvy Bavorska a Saska, která jsou příslušná pro zdravotnickou záchrannou službu, po dohodě s komunálními zřizovateli, plátcí těchto služeb a Sdružením smluvních lékařů Bavorska na jedné straně a příslušnými správními krajskými orgány České republiky na straně druhé. Na závěr je nutné zdůraznit, že provádění této rámcové smlouvy spadá do kompetence krajů a spolkových zemí. Velice nás těší, že se již dnes setkáváme s aktivními snahami zaměřenými na úpravu obsahové náplně těchto ujednání. Chceme vás vyzvat, abyste začali pracovat včas na znění ujednání o přeshraniční spolupráci, aby mohla vstoupit v platnost současně s rámcovou smlouvou. Můžeme tak společně přispět k optimálnímu zajištění dostupnosti zdravotnické záchranné služby v příhraničních regionech.

Möglichkeiten der finanziellen Unterstützung für grenzüberschreitende tschechisch-deutsche Projekte im Bereich Rettung

Možnosti finanční podpory přeshraničním česko-saským projektům z oblasti záchranářství

Mgr. Vladimír Lipský
Euroregion Elbe/Labe

Grundlegende Informationen zur Euroregion Elbe/Labe (EEL)

Die EEL wurde am 24. Juli 1992 gegründet und entstand durch den Zusammenschluss zweier kommunaler Verbände. Dem Gründungsakt war die Konstituierung dieser beiden kommunalen Körperschaften vorausgegangen. Auf der tschechischen Seite ist dies die Euroregion Labe mit den Kreisen Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice und Teplice; auf der sächsischen Seite handelt es sich um die „Kommunalgemeinschaft Euroregion/Oberes Elbtal/Osterzgebirge e.V.“ mit den Landkreisen Sächsische Schweiz, Osterzgebirge und der Landeshauptstadt Dresden sowie zwischen 1992 und 2004 auch unter Einschluss des Landkreises Meißen.

Die Gründung erfolgte mit dem Ziel, die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zwischen Städten, Gemeinden und Landkreisen in Nordböhmen, der Sächsischen Schweiz, weiteren Teilen des oberen Elbtals sowie des Osterzgebirges zu verstärken.

Im Rahmen der EEL sind gegenwärtig zwei Sekretariate in Pirna und in Ústí nad Labem mit je vier Mitarbeitern tätig. Die fachliche Arbeit erfolgt durch insgesamt sechs Fachgruppen: OPS/FG für Regionalentwicklung, Wirtschaftliche Entwicklung/Tourismus, Verkehr, Umwelt und Naturschutz, Kul-

Základní informace o Euroregionu Elbe/Labe (EEL)

EEL byl založen dne 24. června 1992 a vznikl sdružením dvou komunálních svazů. Tomuto zakládacímu aktu předcházely konstituce obou komunálních sdružení. Na české straně je to Euroregion Labe (zahrnující okresy Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice a Teplice) a na saské straně se jedná o „Komunální společenství Euroregion Horní Polabí/Východní Krušnohoří e.V.“ (zemský okres Saské Švýcarsko Východní Krušnohoří, Zemské hlavní město Drážďany a mezi léty 1992-2004 i zemský okres Míšeň).

Tímto aktem se tehdy spojila s cílem posílit přeshraniční spolupráci města, obce, okresy severních Čech a Saského Švýcarska a další části Dolního Polabí stejně jako Východního Krušnohoří.

V rámci EEL dnes pracují 2 sekretariáty (Pirna – 4 pracovníci a Ústí nad Labem - 4 pracovníci). Odbornou činnost zajišťuje dnes celkem 6 odborných pracovních skupin (OPS/FG - regionální rozvoj, hospodářský rozvoj/cestovní ruch, doprava, životní prostředí a ochrana přírody, kultura/vzdělávání/sport/sociální

tur/Bildung/Sport/Gesundheits- und Sozialwesen, **Katastrophenschutz einschließlich Gesundheitswesen.**

Die EEL ist Plattform, Bindeglied und Koordinator zwischen Sachsen und Nordböhmen. Sie ist kein Subjekt der öffentlichen Verwaltung, ihre Aufgaben sind nicht gesetzlich festgelegt.

Mit der Aufnahme der Tschechischen Republik in die Europäische Union am 01.05.2004 und dem Beitritt zum Schengenraum begann in der EEL eine weitere Stufe der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit. Zur finanziellen Unterstützung der tschechisch-sächsischen Zusammenarbeit wurde mit Hilfe der EU das Programm Interreg III A aufgelegt. Ab 2008 schloss sich für die Tschechische Republik und den Freistaat Sachsen das neue EU-Programm Ziel 3/Cíl 3 an.

Trotz gewaltiger Fortschritte in den Beziehungen zwischen der Tschechischen Republik und dem Freistaat Sachsen gibt es noch immer einige Probleme und Unzulänglichkeiten. Dazu gehört leider auch die Zusammenarbeit im Rettungsdienst. Hauptursache ist hier nicht der fehlende Wille der auf der jeweiligen Seite für den Rettungsdienst zuständigen Einrichtungen, sondern die fehlenden Rechtsvorschriften.

Im Juli 2010 veranstaltete die EEL einen tschechisch-deutschen **Workshop zum Thema „Grenzüberschreitender Rettungsdienst“**. An der Veranstaltung nahmen 40 Personen aus allen wichtigen Bereichen teil, d.h. Vertreter von Ämtern, Ministerien, Rettungsdiensten und den Euroregionen beiderseits der Grenze. Im Ergebnis wurde festgestellt, dass zunächst der rechtliche Rahmen für die Zusammenarbeit geschaffen werden muss.

záležitosti a ochrana před katastrofami včetně zdravotnictví).

EEL je platformou, spojovacím článkem a koordinátorem mezi Saskem a severozápadními Čechami. Nejedná se tedy o subjekt veřejné správy a jeho úkoly nejsou vymezeny žádným zákonem.

S přijetím České republiky do EU 1. května 2004 a s přistoupením do Schengenského prostoru byla zahájena další kvalitativní etapa přeshraniční spolupráce EEL. Za podpory EU byl zahájen program Interreg III A, který finančně podporoval česko-saskou spolupráci. Od roku 2008 navázal nový EU program Ziel3/Cíl3 mezi ČR a Saskem.

Přes obrovský posun ve vztazích mezi ČR a Saskem však některé problémy a nedostatky přetrvávají. Mezi problémové patří bohužel i oblast kooperace ZZS. Hlavním důvodem není chybějící vůle subjektů, které mají na starosti ZZS na jedné či druhé straně hranice, ale je to chybějící legislativa.

EEL v červnu 2010 uspořádal česko-německý **workshop na téma „Přeshraniční záchranná služba“**. Akce se zúčastnilo na 40 osob ze všech důležitých sfér, tzn. zástupci úřadů, ministerstev, záchranných služeb a euro-regionů z obou stran hranice. Výsledkem bylo konstatování, že je pro spolupráci nutné nejprve vytvořit legislativní rámeček.

Kleinprojektefonds der EEL (KPF – SFMP.¹)

Neben den Fachgruppen steht der EEL im Rahmen des EU-Programms „Ziel 3/Cíl 3 zur Unterstützung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen dem Freistaat Sachsen und der Tschechischen Republik“ der **Kleinprojektefonds** als finanzielles Fördermittel zur Unterstützung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit zur Verfügung. Aus diesen Fördermitteln werden Projekte unterstützt, welche den grenzüberschreitenden Informationsaustausch sowie die grenzüberschreitende Kommunikation und Zusammenarbeit zwischen Bürgern, Vereinen, Ämtern und anderen Subjekten im Fördergebiet unterstützen und intensivieren und dadurch die Identifikation der Bevölkerung mit dem gemeinsamen Lebensraum stärken.

Hauptdokument des Programms Ziel 3/Cíl 3 ist das **Umsetzungsdokument**. Es legt Vorhabensbereiche, Fördergegenstand, Förderempfänger und Fördergebiete für den Kleinprojektefonds Ziel 3/Cíl 3 fest.

Über die finanzielle Unterstützung kleiner Projekte entscheidet der **Lokale Lenkungsausschuss der EEL**. Der Ausschuss hat insgesamt 14 stimmberechtigte Mitglieder (7+7 von jeder Seite der Grenze). Jedes Jahr finden fünf Sitzungen statt. In den Jahren 2009 bis 2012 wurden insgesamt 177 Projekte mit einer Gesamtfördersumme von 2.238.136,63 EUR bewilligt. Eine Auflistung der Kleinprojekte steht zur Verfügung unter

http://www.euroregion-elbe-labe.eu/files/Aktuality_materialy/Liste-

Společný fond malých projektů EEL (SFMP - KPF.²)

Vedle činnosti OPS má EEL v rámci Programu EU „Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou“ k dispozici nástroj finanční podpory **malým projektům** na podporu přeshraniční spolupráce. Těmito dotačními prostředky jsou podporovány projekty, které pěstují a intenzifikují přeshraniční informovanost, komunikaci a spolupráci mezi občany, spolky, úřady aj. ve společné dotační oblasti a posilují tím identifikaci obyvatelstva se společným životním prostorem.

Zásadním dokumentem programu Ziel 3/Cíl 3, který vymezuje oblasti podpory, předměty podpory, vhodné příjemce podpory a dotační území pro Společný fond malých projektů Ziel 3 / Cíl 3, je **Realizační dokument**.

O finanční podpoře malých projektů rozhoduje společný **Lokální řídicí výbor EEL**. Celkem má výbor 14 hlasujících členů (7+7 z každé strany hranice). Každý rok se koná 5 zasedání. V letech 2009-2012 bylo schváleno celkem 177 projektů o celkové dotaci 2.238.136,63 EUR. Seznam malých projektů je k dispozici na

http://www.euroregion-elbe-labe.eu/files/Aktuality_materialy/Liste-der-Begunstigten-Stand-2012-10-04.pdf

---

¹ SFMP: Společný fond malých projektů

² KPF: Kleinprojektefond

[der-Begünstigten-Stand-2012-10-04.pdf](#)
oder

<http://www.euroregion-elbe-labe.eu/cz/dotacni-programy/fond-malych-projektu/seznam-prijemcu/>

Gegenwärtig stehen noch immer ca. 700.000 € zur Verfügung. *Kleinprojekte* werden maximal noch bis zum 30.06.2014 realisiert.

Zuwendungsvoraussetzungen

Aus dem Fonds werden nur solche *Kleinprojekte* gefördert, bei denen deutsche und tschechische Kooperationspartner zusammenarbeiten und **mindestens zwei der folgenden Kriterien erfüllen:**

1) Gemeinsame Planung

Das Projekt wird gemeinsam mit dem Partner aus dem Nachbarland durch Koordinierungsmaßnahmen (bspw. regelmäßige Treffen) vorbereitet. Die Partner sind in die Vorbereitung der Projektaktivitäten des Nachbarn involviert.

2) Gemeinsame Durchführung

Das Projekt wird gemeinsam mit dem Partner aus dem Nachbarland umgesetzt. Die Projektaktivitäten der deutschen und tschechischen Kooperationspartner sind inhaltlich und zeitlich verknüpft.

3) Gemeinsame Finanzierung

Das Projekt wird grenzüberschreitend finanziert. Der Anteil des beteiligten Partners auf der anderen Seite der Grenze muss bei mindestens 30 % der Gesamtausgaben liegen.

4) Gemeinsames Personal

Die tschechischen und deutschen Kooperationspartner stellen Personal für die

nebo

<http://www.euroregion-elbe-labe.eu/cz/dotacni-programy/fond-malych-projektu/seznam-prijemcu/> .

V současné době je stále k dispozici cca 700 tis. EUR. *Malé projekty* budou realizovány maximálně do 30. 6. 2014.

Předpoklady pro poskytnutí dotace

Z fondu jsou podporovány *malé projekty* společně realizované českými a německými partnery, splní-li **alespoň dvě z následujících podmínek:**

1) společné plánování

Projekt je připravován oběma přeshraničními partnery společně koordináčními opatřeními (například pravidelnými schůzkami). Partneri jsou do svých přípravných činností vzájemně zapojeni.

2) společná realizace

Projekt je realizován společně oběma partnery ze sousedních zemí. Projektové aktivity jsou na obou stranách hranice obsahově a časově propojeny.

3) společné financování

Projekt je financován přeshraničně. Minimální podíl spolupracujícího partnera na druhé straně hranice musí být alespoň 30% celkových způsobilých výdajů.

4) společný personál

Český a německý partner poskytnou spolupracující personál pro zajištění pro-

Umsetzung der Projekte zur Verfügung.

Anwendung des Prinzips eines Hauptverantwortlichen Partners („Lead-Partner“)

Bei Projekten mit gemeinsamer Finanzierung bestimmen die Kooperationspartner einen Lead-Partner, der für die Beantragung und Umsetzung des Projektes verantwortlich ist. Der Lead-Partner trägt die organisatorische, inhaltliche und finanzielle Gesamtverantwortung für das Projekt und ist alleiniger Vertrags- und Ansprechpartner. Die Kooperationspartner regeln untereinander in einem **Kooperationsvertrag** die Modalitäten der Zusammenarbeit und der Umsetzung des Projektes.

Zeitraumen für die Umsetzung von Projekten

Der Zeitraum für die Umsetzung von Projekten umfasst in der Regel ein Jahr.

Finanzielle Bedingungen

Die Gesamtausgaben für ein Kleinprojekt dürfen den Betrag von 40.000,00 EUR nicht überschreiten. Die Untergrenze der zuschussfähigen Gesamtkosten für Projekte, die durch den Kleinprojektfonds Ziel 3/Cíl 3 gefördert werden können, liegt bei 1.500,00 EUR.

Die Höhe der Förderung beträgt 85% der zuschussfähigen Gesamtausgaben, höchstens jedoch bis zu **22.500,00 EUR bei gemeinsam finanzierten Projekten**. Bei Kleinprojekten mit **Finanzierung durch nur eine Seite liegt die Förderungsgrenze bei 15.000,00 EUR**.

Gemeinsame Finanzierung eines Projektes bedeutet, dass die zuschussfähigen Gesamtausgaben grenzüberschreitend von beiden Kooperationspartnern im Verhältnis von mindestens 30:70 getra-

jektu.

Uplatnění principu řídicího partnera

U projektů se společným financováním je spolupracujícími partnery zvolen řídicí partner, který je zodpovědný za podání žádosti a realizaci projektu. Řídicí partner nese celkovou organizační, obsahovou a finanční zodpovědnost za projekt a je jediným smluvním partnerem a kontaktní osobou. Spolupracující partneři si mezi sebou smluvně ustanoví modality spolupráce a realizace projektu ve **Smlouvě o spolupráci**.

Doba realizace projektu

Doba realizace projektu je v zásadě až jeden rok.

Finanční podmínky

Celkové výdaje malého projektu nesmějí překročit 40.000,00 EUR. Spodní hranice celkových způsobilých výdajů pro projekty podporované ze SFMP Ziel3 /Cíl3 je 1.500,00 EUR.

Sazba dotace činí až 85% z celkových způsobilých výdajů, maximální výše požadovatelných prostředků je **22.500,00 EUR u společně financovaných projektů**. U malých projektů **financovaných pouze jednou stranou lze žádat nejvýše 15.000,00 EUR**.

Společné financování projektu je uznáno tehdy, jsou-li celkové způsobilé výdaje nesený přeshraničně oběma spolupracujícími partnery v minimálním poměru 30:70.

gen werden.

Die Anerkennung der Zuschussfähigkeit der Ausgaben beginnt mit der offiziellen Registrierung des Antrags. Diese offizielle Registrierung wird dem Antragsteller auf der Grundlage eines positiven Ergebnisses der Prüfung der fachlichen Förderfähigkeit mitgeteilt.

Nach Prüfung der fachlichen Förderfähigkeit durch das Sekretariat des Kleinprojektfonds wird das Projekt zur Genehmigung an den Lokalen Lenkungsausschuss [LLA] weitergeleitet, der über die Förderung desselben entscheidet. Auf der Grundlage der Entscheidung des LLA wird mit dem Antragsteller ein Zuwendungsvertrag unterzeichnet. Auf dessen Basis werden dem Antragsteller nach Vorlegen eines Antrags auf Auszahlungen in der genehmigten prozentualen Höhe die zuschussfähigen Ausgaben erstattet.

Einzelheiten, insbesondere zu den zuschussfähigen Ausgaben, finden sich auch im Umsetzungsdokument.

Termine für die Einreichung der Anträge und Verwaltungsprozess

Anträge auf Unterstützung aus dem Kleinprojektfonds können **laufend** beim zuständigen Sekretariat des Kleinprojektfonds der Euroregion Elbe/Labe (PIR-NA, ÚSTÍ NAD LABEM) eingereicht werden.

Der zweisprachige Projektantrag muss vollständig ausgefüllt sein, die Druckversion und die elektronische Version müssen übereinstimmen. Der Antrag ist im Original unterschrieben und mit Datum einzureichen.

Bei Kleinprojekten mit **gemeinsamer Finanzierung** reicht der Lead-Partner zusammen mit dem Antrag auch den mit seinen Projektpartnern abgeschlossenen

Výdaje jsou uznány způsobilými počínaje oficiální registrací žádosti. Tato oficiální registrace je žadateli sdělena na základě pozitivního výsledku hodnocení odborné způsobilosti.

Po hodnocení odborné způsobilosti, kterou provádí sekretariát SFMP, je projekt postoupen schvalování Lokálním řídicím výborem, který rozhodne o jeho podpoře. Na základě jeho rozhodnutí je se žadatelem podepsána smlouva o financování a na její bázi budou žadateli po předložení žádosti o platbu ve schválené procentní sazbě proplaceny způsobilé výdaje.

Podrobnosti, zejména ke způsobilým výdajům, jsou rovněž uvedeny v Realizačním dokumentu.

Lhůty pro předkládání žádostí a proces administrace

Žádosti o podporu z Fondu malých projektů mohou být předkládány **průběžně** na příslušném sekretariátu SFMP Euroregionu Elbe/Labe (PIR-NA, ÚSTÍ NAD LABEM).

Dvoujazyčná projektová žádost musí být vyplněna kompletně a její tištěná verze musí být identická s elektronickou. Žádost je předkládána s originálními podpisy a datem.

V případě malých projektů se **společným financováním** předkládá řídicí partner společně se žádostí také **Smlouvu o spolupráci** uzavřenou se

Kooperationsvertrag ein.

Wird das Projekt nicht grenzüberschreitend finanziert, so reicht der Antragsteller den **Projektantrag mit den Unterschriften aller Projektpartner** ein.

Für die Bewertung des Projektantrages ist ein Zeitraum von drei Monaten einzuplanen.

Der Beschluss über die Unterstützung des Projektes wird durch den Lokalen Lenkungsausschuss der Euroregion gefasst. **Die entsprechenden Termine werden auf der Webseite der EEL veröffentlicht.**

Offizielle Mitteilung des Beschlusses über die Unterstützung des Projektes

Auf der Grundlage des Beschlusses des Lokalen Lenkungsausschusses schließt das zuständige Sekretariat des Kleinprojektfonds mit dem Projektträger (Lead-Partner) einen privatrechtlichen Zuwendungsvertrag über die Finanzierung oder informiert ihn über die Ablehnung der Kofinanzierung.

Zahlungsmodalitäten

Die Förderung erfolgt im **Erstattungsprinzip** (das Projekt wird aus Mitteln des Projektträgers **vorfinanziert**) und nur nach Einreichen von Originalzahlungsbelegen beim zuständigen Sekretariat des Kleinprojektfonds der Euroregion. Bei gemeinsamer Finanzierung legen die Kooperationspartner ihre Teilabrechnungen mit ihren Originalzahlungsbelegen dem zuständigen Sekretariat des Kleinprojektfonds der Euroregion vor.

Das zuständige Sekretariat des Kleinprojektfonds der Euroregion erstattet dem Projektträger die getätigten Ausgaben erst nach Auszahlung der durch den Artikel-16-Prüfer geprüften Anträge (auf sächsischer Seite die Sächsische Auf-

svými projektovými partnery.

Není-li projekt přeshraničně financován, předkládá žadatel **Projektovou žádost podepsanou všemi zúčastněnými projektovými partnery.**

Na proces hodnocení projektové žádosti je třeba počítat se lhůtou tří měsíců.

Rozhodnutí o podpoře projektu činí Lokální řídicí výbor Euroregionu. **Příslušné termíny jsou zveřejňovány na webové stránce EEL.**

Oficiální sdělení rozhodnutí o podpoře projektu

Na základě rozhodnutí Lokálního řídicího výboru uzavře příslušný sekretariát SFMP s nositelem projektu (řídicím partnerem) soukromoprávní smlouvu o financování nebo mu sdělí zamítnutí kofinancování.

Platební modalita

Dotace je vyplácena **zpětně** (projekt je **předfinancován** z prostředků jeho nositele) a výhradně na základě předložení uhrazených originálních dokladů příslušnému sekretariátu SFMP Euroregionu. V případě projektů se společným financováním předkládají spolupracující partneři svá dílčí vyúčtování složená z vlastních uhrazených originálních dokladů příslušnému sekretariátu SFMP EEL.

Uskutečněné výdaje jsou nositeli projektu proplaceny příslušným sekretariátem SFMP až po vyplacení přezkoumaných žádostí kontrolorem podle čl. 16 (na saské straně SAB, na české CRR).

bauBank, auf tschechischer Seite das Zentrum für Regionalentwicklung).

Eine laufende Abrechnung jeweils nach Ablauf eines Kalendervierteljahres ist allein in Sachsen möglich, in der Tschechischen Republik sind 100 % vorzufinanzieren. Es sollten jedoch mindestens 4.000,00 EUR der zuschussfähigen Ausgaben abgerechnet werden.

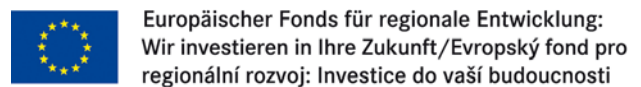
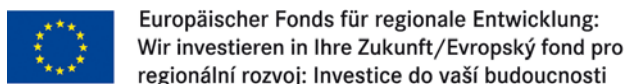
Informations- und Publizitätspflichten

Gemäß „Merkblatt zu den EU-Rechtsvorschriften und Informations- und Publizitätspflichten, Punkt 3“ müssen Informations- und Publizitätsmaßnahmen folgende Elemente umfassen: **das Emblem der Europäischen Union**, den Verweis auf die Förderung aus dem EFRE und den Hinweis auf den gemeinschaftlichen Mehrwert aus dem Projekt: „*Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti*“ sowie das **Logo des Programms Ziel 3** und das **Logo der Euroregion Elbe/Labe**.

Průběžná vyúčtování je možno (pouze v Sasku, v ČR není možno = 100 % předfinancování) předkládat po uplynutí kalendářního čtvrtletí. Mělo by však být vyúčtováno minimálně 4.000,00 EUR způsobilých výdajů:

Publicita

Dle „Poučení o právních předpisech ES o informačních a propagačních povinnostech, bodu 3“, musejí informační a propagační opatření obsahovat předepsané prvky: **logo EU**, informaci o podpoře z ERDF a upozornění na přínos projektu: „*Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnost*“, dále **logo Programu Cíl 3** a **logo Euroregionu Elbe/Labe**.

Kontrolle

Während der Projektlaufzeit ist jedes

Kontrola

V průběhu realizace musí být každý projekt zkontrolován příslušným

Projekt durch das zuständige Sekretariat des Kleinprojektfonds zu kontrollieren. Es wird eine Vor-Ort-Kontrolle vorgenommen, um die antragsgemäße Realisierung des Projektes bestätigen zu können.

Abschluss des Projektes

Innerhalb von drei Monaten nach Abschluss des Projektes legt der Projektträger dem Sekretariat des Kleinprojektfonds zusammen mit dem abschließenden Auszahlungsantrag und den Originalzahlungsbelegen auch einen Abschlussbericht über die erreichten Ergebnisse des Projektes sowie ein Verzeichnis aller getätigten Ausgaben vor.

sekretariátem SFMP. Je prováděna kontrola realizace projektu na místě, aby mohlo být potvrzeno, že projekt je realizován v souladu se žádostí.

Uzavření projektu

V průběhu tří měsíců po ukončení realizace projektu předloží nositel projektu sekretariátu SFMP společně se závěrečnou žádostí o platbu a originálními doklady o uhrazení také závěrečnou zprávu s dosaženými výsledky projektu a sestavený seznam všech uskutečněných výdajů.

Grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Euroregion Pro Europa Viadrina

Přeshraniční spolupráce v euroregionu Pro Europa Viadrina

Joanna Stepień
Euroregion Pro Europa Viadrina

Die Euroregion Pro Europa Viadrina ist eine von etwa 160 europäischen grenzüberschreitenden Kooperationen und eine von vier grenzüberschreitenden Kooperationen entlang der deutsch-polnischen Grenze, die sich die Entwicklung ihrer Region zum Ziel setzen. Im Vordergrund der Arbeit der Euroregion liegt die Stärkung regionaler Wirtschaft und Identität, sowie die Angleichung der Lebensverhältnisse auf beiden Seiten der Oder.

Diese Ziele werden unter anderem mit Hilfe von EU-Fördermitteln realisiert. In der Förderperiode 2007-2013 beteiligte sich die Euroregion Pro Europa Viadrina am „Operationellen Programm zur grenzübergreifenden Zusammenarbeit Polen (Wojewodschaft Lubuskie)-Brandenburg“ und unterstützt so grenzüberschreitende Projekte in Bereichen wie z.B. Wirtschaftsbeziehungen, Infrastrukturentwicklung, Umweltschutz, Qualifizierung und Beschäftigung, sowie Kultur.

Wichtigste Voraussetzung für eine Förderung ist der grenzübergreifende Charakter des Projektes, der unter anderem durch die gemeinsame Vorbereitung und Durchführung des Vorhabens definiert wird. Der Projektträger muss den Status der Gemeinnützigkeit besitzen bzw. als Organisation nicht gewinnorientiert sein und muss eine ausreichende Finanzierungsquelle besitzen, um das Projekt vorfinanzieren zu können.

Euroregion Pro Europa Viadrina je jednou z přibližně 160 evropských oblastí přeshraniční spolupráce a jednou ze čtyř oblastí na německo-polských hranicích s cílem dále rozvíjet vlastní region. Spolupráce euroregionů je zaměřena zejména na posílení regionální ekonomiky a identity, důležitou roli hraje také vyrovnání životních podmínek na obou stranách hranic.

Euroregion dosahuje těchto cílů mimo jiné s pomocí finančních prostředků z programů Evropské unie. V programovacím období 2007-2013 se euroregion Pro Europa Viadrina účastní „Operačního programu přeshraniční spolupráce Polska (Lubušské vojvodství) a Braniborska“ a podporuje tím přeshraniční projekty například v oblasti hospodářských vztahů, rozvoje infrastruktury, ochrany životního prostředí, získávání profesní kvalifikace a zaměstnanosti, jakož i kultury.

Důležitou podmínkou pro čerpání finančních prostředků je přeshraniční charakter projektů, který se projevuje mimo jiné ve společné přípravě a provádění definovaného záměru. Nositel projektu, tedy žadatel, musí mít statut obecně prospěšného subjektu nebo musí být neziskovou organizací, která má dostatečně velký zdroj příjmů, aby mohla sama předběžně hradit náklady projektu.

Auch im Bereich des

Finanční podporu z evropských fondů

grenzübergreifenden Rettungswesens sowie Brand- und Katastrophenschutzes wurden mehrere Projekte gefördert, unter anderem das Vorhaben „Sicheres Grenzland - der Bau des regionalen Rettungszentrums in Witnica“ der Gemeinde Witnica als Leadpartner mit Beteiligung der Wojewodschaftskommandantur der Polizei in Gorzów Wlkp., der Landesrettungsschule Brandenburg in Bad Saarow, der Stadt Müncheberg, des Landkreises Gorzów Wielkopolski, des Landkreises Märkisch Oderland, der Freiwilligen Feuerwehr Witnica und des Polizeipräsidium Frankfurt (Oder). Im Zuge der Umsetzung des mit 3.353.664 EUR aus dem Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) geförderten Projektes entstand eine regional bislang einzigartige Einrichtung, die dem Erfahrungsaustausch deutscher und polnischer Einsatzkräfte - bestehend aus medizinischen Rettungsdiensten, Polizei und Feuerwehr - nützlich sein wird (Abb. 1).

dostalo také několik projektů z oblasti přeshraniční zdravotnické záchranné služby a požární ochrany a ochrany před živelnými a jinými pohromami, kromě jiného také záměr obce Witnica jako vedoucího partnera s názvem „Bezpečné pohraničí – stavba regionálního střediska záchranných služeb ve Witnici“, na kterém se podílelo také vojvodské velitelství policie v Gorzówě Wielkopolském, Zemská záchranná škola spolkové země Braniborsko v Bad Saarow, město Müncheberg, okresy Gorzów Wielkopolski, Märkisch Oderland, Sbor dobrovolných hasičů ve Witnici a policejní prezidium ve Frankfurtu nad Odrou. V průběhu realizace tohoto záměru, který byl dotován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRE), vznikla na regionální úrovni dosud jedinečná instituce, která bude sloužit výměně zkušeností mezi polskými a německými příslušníky výjezdových záchranných týmů, ke kterým patří zdravotní personál záchranné služby, policie a hasiči (obr. 1).

CENTRUM RATOWNICTWA | WIZUALIZACJA
WOJEWÓDZKA DYREKCJA INWESTYCIJ

Im Rahmen eines gemeinsamen Projektes der Landesschule und Technischen Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz des Landes Brandenburg und der Wojewodschaftskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Gorzów

V rámci společného projektu Zemské záchranné školy a technického zařízení požární ochrany a ochrany před katastrofami (Landesschule und Technische Einrichtung für Brand- und

Wlkp. wurde ein Brandübungshaus zur gemeinsamen Nutzung errichtet; zudem wurden Feuerwehreinsatzfahrzeuge beschafft. Das Vorhaben wurde zu 85% mit 2.210.000 EUR aus dem EFRE gefördert (Abb. 2).

Katastrophenschutz) spolkové země Braniborsko a Vojvodského velitelství Státního sboru hasičů v Gorzówě Wielkopolském byl zřízen cvičný objekt ke cvičení hašení požáru domu, užívaný oběma partnery, a byly zakoupeny hasičské vozy. Tento projekt byl dotován z 85% z finančních prostředků evropského fondu EFRE, a to ve výši 2.210.000 EUR (obr. 2).

Nicht nur die „großen“ investiven Projekte spielen eine wichtige Rolle in der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit im Bereich des Rettungswesens sowie des Brand- und Katastrophenschutzes. Eine besondere Bedeutung kommt auch den sog. Begegnungsprojekten zu.

Důležitou roli v přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnické záchranné služby a požární ochrany a ochrany před katastrofami však nehrají pouze investičně „velké“ projekty. Velký význam mají také takzvané setkávací projekty.

Der Fonds für die kleinen Projekte wird direkt durch die Euroregion Pro Europa Viadrina verwaltet. Durch die Projekte werden Maßnahmen unterstützt, die zur Verbesserung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen Bürgern, Vereinen und Behörden in den Bereichen Kultur, Sport, Tourismus, Jugend, Qualifizierung, Wissenschaft, Umweltschutz und Wirtschaft beitragen. Für sog. Small Project Fund Projekte kann eine

Fond určený na podporu malých projektů spadá přímo pod správu Euroregionu Pro Europa Viadrina. Tyto projekty mají za úkol podporovat opatření, která přispívají ke zlepšení přeshraniční spolupráce mezi občany, spolky a úřady v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu, práce s mládeží, profesního vzdělávání, vědy, ochrany životního prostředí a hospodářství. Dotace z fondu EFRE, určené pro projekty patřící do kategorie fondu malých projektů (Small

Förderung von max. 15.000 EUR bewilligt werden, für sog. Netzwerkprojekte max. 51.000 EUR aus dem EFRE. Der Fördersatz beträgt max. 85%. Jährlich erhalten ca. 85 Projekte auf deutscher Seite eine Förderung, auf der polnischen Seite der Euroregion sind dies ca. 100 Projekte.

Gefördert wurde beispielsweise das Projekt „Im Tandem. Polizeiarbeit über Grenzen“ des Polizeipräsidiums Frankfurt (Oder) und der Wojewodschaftskommandanturen der Polizei in Gorzów Wlkp. und Szczecin. Innerhalb von zwei Jahren wurden sechs zweiwöchige Seminare für Beamte der beteiligten Polizeidienststellen durchgeführt, die Polnisch- bzw. Deutschunterricht zum Gegenstand haben. Überdies wurden Kenntnisse zu länderspezifischen Rechtskenntnissen, polizei- und dienstzweig-spezifischen Arbeitsweisen und taktischen Maßnahmen vermittelt. Bewilligt wurden 51.000 EUR Fördermittel (Abb. 3). Mittlerweile realisieren die beteiligten Partner ein Folgeprojekt, welches zusätzlich durch Praktika der Bediensteten in den Dienststellen der Projektpartner aufgewertet wird.

Project Fund), mohou být poskytnuty maximálně do výše 15.000 EUR a pro takzvané projekty kontaktních sítí maximálně do výše 51.000 EUR. Dotační sazba činí také v těchto případech maximálně 85%. Finanční prostředky z fondů obdrží na německé straně euroregionu každý rok 85 projektů, na polské straně okolo 100 projektů.

Příkladem takového projektu, který získal finanční prostředky z evropských fondů, je záměr „V tandemu. Policejní práce přes státní hranice“ policejního prezidia ve Frankfurtu nad Odrou a Wojvodského velitelství policie v Gorzówě Wielkopolském a Štětíně. Během dvou let se konalo šest dvoutýdenních seminářů pro příslušníky zúčastněných policejních útvarů, jejichž náplní byla výuka polštiny, popřípadě němčiny. Kromě toho zde byly účastníkům předány znalosti o právním systému, způsobu a organizaci práce policie a jejich jednotlivých složek, jakož i taktických opatření, která jsou specifická pro danou zemi. Dotace byly přiděleny ve výši 51.000 EUR (obr. 3). V současné době realizují zúčastnění partneři navazující projekt, v rámci kterého se plánuje, že budou vysláni příslušníci jedné strany na praxi do partnerských útvarů druhé strany.

Ein ähnliches Projekt, im kleineren Umfang, für eine Förderung in Höhe von 14.966,80 EUR aus dem EFRE, führte das Hauptzollamt Frankfurt (Oder) gemeinsam mit der Zollkammer in Rzepin durch (Abb. 4).

Podobný projekt, i když v menším měřítku, který byl dotován z finančních prostředků evropského fondu EFRE ve výši 14.966,80 EUR, realizoval Hlavní celní úřad ve Frankfurtu nad Odrou ve spolupráci s Celní komorou v Rzepině (obr. 4).

Als weiteres Beispiel für ein Begegnungsprojekt soll ein durch die Schule für Gesundheitsberufe e.V. aus Eisenhüttenstadt und das Medizinische Berufskolleg in Zielona Góra organisierter 2-wöchiger Workshop für deutsche und polnische junge Pflegekräfte genannt werden. Der Workshop wurde verbunden mit einer praktischen Tätigkeit im Krankenhaus und kulturellen Ereignissen. Die bewilligte Förderung betrug 8.000 EUR.

Jako další příklad setkávacích projektů je třeba zmínit dvoutýdenní workshop pro mladé německé a polské příslušníky pečovatelské služby, který zorganizovala zdravotnická škola Schule für Gesundheitsberufe e.V. in Eisenhüttenstadt a škola pro zdravotnická povolání v polské Zelené Hoře. Tento workshop byl spojen s praktickou činností v nemocnici a doprovázel ho kulturní program. Přidělené finanční prostředky činily 8.000 EUR.

Beispiel für Projekte, die die Integration und das Kennenlernen der Mitarbeiter der jeweiligen Institutionen zum Ziel haben ist ein deutsch-polnisches Volleyball-Turnier unter dem Motto „Wir helfen grenzenlos – Pomagamy bezgranicznie“, an dem sich der DRK-Kreisverband Märkisch-Oder-Spree, die Polizei, die Feuerwehr, das Ordnungsamt und die Hilfsorganisationen der Städte Słubice und Frankfurt beteiligt haben.

Begegnungsprojekte haben ein sehr breites Spektrum; im Bereich des Rettungswesens können zahlreiche Maßnahmen, wie beispielsweise Schulungen, Konferenzen, Treffen, Herausgabe von Publikationen, Analysen, Erfahrungsaustausch u.v.a. aus dem Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung gefördert werden. Die Antragsannahme in der Euroregion Pro Europa Viadrina ist laufend möglich.

Příkladem projektů, jejichž cílem je vzájemné poznání a sblížení zaměstnanců jednotlivých organizací, je německo-polský volejbalový turnaj, který se konal pod heslem „Wir helfen grenzenlos – Pomagamy bezgranicznie“ (Pomáháme bez hranic). Účastnili se ho příslušníci krajského svazu Německého červeného kříže, policie, hasičských sborů, pořádkového úřadu a humanitárních organizací města Słubice a Frankfurtu nad Odrou.

Spektrum setkávacích projektů je velmi široké. V oblasti zdravotnické záchranné služby je celá řada programů, které mohou získat dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj, jako jsou například školení, konference, setkání, vydávání publikací, analýzy, výměna zkušeností a další. Žádost o finanční podporu lze v Euroregionu Pro Europa Viadrina podat kdykoliv.

Projekt der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit der Rettungsdienste zwischen dem Bezirk Hradec Králové und der Stadt Jelenia Góra

Projekt přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb Královéhradeckého kraje a JeleniejGóry

Tomáš Ježek
Rettungsdienst des Bezirks Königgrätz
Záchranní služba Královéhradeckého kraje

In diesem Beitrag wird die Umsetzung des Projektes der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in der Grenzregion zwischen der Tschechischen Republik und der Republik Polen besprochen. In der Einleitung wird das Projekt vorgestellt und die für die Grenzregion maßgeblichen geografischen Daten werden benannt. Der Beitrag stellt die einzelnen Projektaktivitäten vor und informiert über die besten Vorgehensweisen. Zuerst werden die sogenannten Soft Skills und nachfolgend der Investitionsteil des Projektes vorgestellt.

Das Projekt wurde unter der Registrierungsnummer CZ.3.22/1.3.00/09.01503 angenommen und genehmigt. Das Gesamtbudget des Projektes betrug 270.925 EUR. Prioritätenachse des Projektes: 22.1 – Erhöhung der Verfügbarkeit, Umweltschutz und Risikoprävention. Förderbereich: 22.1.3 – Risikoprävention. Das Projekt dauerte von März 2011 bis Dezember 2012. Der Rettungsdienst auf der tschechischen Seite ist ein Unternehmen der öffentlichen Hand, für das es schwierig ist, finanzielle Mittel aus den Europäischen Fonds zu beantragen. Er erfüllt nicht die Anforderungen, die an einen Antragsteller gestellt werden, da Unternehmen der öffentlichen Hand nicht als Antragsteller auftreten können. Der Rettungsdienst erfüllte die Voraussetzungen als Antragsteller nur gemeinsam mit dem Projektpartner PogotowieRatun-

Příspěvek představuje realizaci projektu přeshraniční spolupráce v příhraniční oblasti České republiky a Polské republiky. V úvodu je představen projekt a geografická data specifikující hraniční oblast. Příspěvek předkládá jednotlivé projektové aktivity a poskytuje zpětnou vazbu, které z nich jsou best-practice. V příspěvku jsou předně prezentovány soft skills a následně investiční část projektu.

Projekt byl přijat a schválen pod registračním číslem CZ.3.22/1.3.00/09.01503. Celkový rozpočet projektu byl 270 925 EUR. Prioritní osa projektu 22.1 Posilování dostupnosti, ochrana ŽP a prevence rizik. Oblast podpory 22.1.3 Prevence rizik. Projekt trval od března 2011 do prosince 2012. Záchranná služba na české straně je příspěvková organizace, která má problém žádat o finance z Evropských fondů. Nesplňuje v mnoha případech žadatele, kterým nemůže být příspěvková organizace. V rámci této výzvy splnila záchranná služba podmínky žadatele s partnerem projektu Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze.

kowe in Jelenia Góra.

Das gemeinsame Projekt wurde im Verlauf des Jahres 2009 vorbereitet. Ziel war neben der Vertiefung der Zusammenarbeit und der Gewinnung neuer Erkenntnisse und Erfahrungen auch die Verbesserung der technischen Basis und der Ausrüstung für die Gesundheitsversorgung in der Grenzregion. Das Projekt wurde im Mai 2010 genehmigt und erhielt grünes Licht für die Umsetzung. Zu den geplanten Aktivitäten des Projektes gehören **wissenschaftliche und weiterbildende Maßnahmen** (Konferenzen, Sprachkurse, regelmäßige Zusammenkünfte), **Investitionsmaßnahmen** (Sanierung der Rettungswache Trutnov, Kauf von Rettungsfahrzeugen und IT-Technologie für Leitstelle in Jelenia Góra) sowie Maßnahmen zum Erwerb praktischer Fertigkeiten und Erfahrungen (Austauschpraktika). Im Rahmen dieses Projektes wurden auch einheitliche (zweisprachige) Einsatzkarten und Informationsbroschüren einschließlich eines Wörterbuches der gebräuchlichsten Wendungen erstellt.

Geografisch verläuft die Staatsgrenze im Bezirk Hradec Králové vom Adlergebirge bis zum Riesengebirge. Die Schneekoppe ist mit 1602 Metern ü. d. M. der höchste Berg des Riesengebirges und liegt sowohl in Polen als auch in der Tschechischen Republik. Das bergige Terrain erschwert die rettungsdienstliche Versorgung. In einigen Fällen steht die Hilfe aus dem anderen Staat schneller zur Verfügung. Der Rettungsdienst Hradec Králové erstellte in Zusammenarbeit mit der Fakultät für militärisches Gesundheitswesen der Universität für Verteidigung in Hradec Králové unter Anwendung des geografischen Informationssystems der Armee der Tschechischen Republik eine Analyse. Alle Ein-

Společný projekt byl připravován v průběhu roku 2009. Cílem projektu bylo vedle prohloubení vzájemné spolupráce a získání nových poznatků a zkušeností též zkvalitnění zázemí a vybavení pro poskytování zdravotnické péče v pohraniční oblasti. Souhlasné stanovisko a zelenou pro realizaci získal projekt v květnu roku 2010. Plánované aktivity projektu zahrnují aktivity **naučně-vzdělávací** (zdravotnické konference, jazykové kurzy, pravidelná setkávání), **investiční** (rekonstrukce výjezdového stanoviště zdravotnické záchranné služby v Trutnově, nákup sanitních vozů a IT technologií pro dispečink v Jeleniej Górze) a činnosti zaměřené na získání praktických dovedností a zkušeností (výměnné stáže). V rámci projektu byly též vytvořeny jednotné (dvojjazyčné) výjezdové karty a informační brožury, včetně slovníku nejužívanějších frází.

Geograficky začíná státní hranice pro Královéhradecký kraj od Orlických hor ke Krkonoším. Sněžka (1602 m.n.m) je nejvyšší hora Krkonoš jak na polské, tak na české straně. Horský terén znepřístupňuje dostupnost záchranné služby. V některých případech je dostupnější pomoc druhého státu. Královéhradecká záchranná služba ve spolupráci s Fakultou vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové realizovala analýzu pomocí geograficko-informačních systémů Armády ČR. Do programu zavedla všechny pozemní výjezdy záchranné služby za rok 2010 a 2011. Výzkum zjišťoval, zda je současná síť rozmístění posádek schopná pokrýt území kraje dostupností záchranné služ-

sätze des bodengebundenen Rettungsdienstes für die Jahre 2010 und 2011 wurden in das Programm eingegeben. Durch die Untersuchung wurde überprüft, ob das gegenwärtige Netz der Rettungsdienststandorte in der Lage ist, die im Rettungsdienstgesetz festgelegte Hilfsfrist von 20 Minuten im gesamten Bezirk zu gewährleisten. Die Ergebnisse der Analyse ergaben eine Versorgung von 99,4 % des Territoriums des Bezirkes. Am schwierigsten war die Situation gerade in den bergigen Gebieten – im Riesengebirge und im Adlergebirge, wo die Grenze zur Republik Polen verläuft. Konkret geht es in diesem Gebiet um 3.500 Einwohner. Der Rettungsdienst des Bezirkes Hradec Králové löst diese Situation durch den Einsatz von Hubschraubern der Luftrettung.

Im Rahmen des Projektes wurden für die Rettungsdienstmitarbeiter des Bezirkes Hradec Králové und der Stadt Jelenia Góra Austauschpraktika organisiert, um die Zusammenarbeit zu verstärken, bestehende Kenntnisse zu vertiefen und neue Erfahrungen zu gewinnen. Die ersten Austauschteilnehmer reisten im März 2011 nach Polen und in die Tschechische Republik. Weitere Kollegen folgten im April und Mai. Das Austauschprogramm war für fünf Arbeitstage, d. h. 40 Arbeitsstunden konzipiert. Im Rahmen dieses Austausches lernten die Teilnehmer die Besonderheiten und die Arbeitsmethoden ihrer Kollegen auf der jeweils anderen Seite der Grenze in Theorie und Praxis kennen. Nach einer Sommerpause wurden die Austauschpraktika im September 2011 für weitere tschechische und polnische Rettungskräfte fortgesetzt. Sie dauerten bis April 2012. Die Teilnehmer erhielten Tagegeld (35

by do 20 minut od převzetí výzvy posádkou, jak to definuje zákon o záchranné službě. Výsledky této analýzy ukázaly dostupnost 99,4% území kraje. Nejproblematičtější oblast byla právě horská oblast Krkonoš a Orlických hor, kde je státní hranice s Polskou republikou. V absolutních číslech se jedná o 3500 obyvatel těchto oblastí. Tuto situaci řeší záchranná služba Královéhradeckého kraje nasazením vrtulníku Letecké záchranné služby.

V rámci posílení vzájemné spolupráce, prohloubení znalostí a získání nových zkušeností byly v rámci projektu organizovány výměnné stáže zdravotnických pracovníků ZZS KHK³ a SPZOZ Jelenia Górze. První stážisté odcestovali do Polska a přicestovali do České republiky v březnu roku 2011. Jejich další kolegové je následovali v dubnu a v květnu. Program stáží byl rozvržen do pěti pracovních dní, 40 pracovních hodin. V rámci stáže byli stážisté seznamováni se specifiky a metodami práce svých kolegů z opačné strany hranice jak po stránce teoretické, tak i praktické. Od září 2011 pokračovali po letní přestávce výměnné stáže pro další české i polské záchranáře. Výměna pokračovala do dubna roku 2012. Stážisté obdrželi diety (35 EUR/den) a nocležné (50 EUR/den). Stážisty se stala klíčová cílová skupina, tedy zaměstnanci pouze těch skupin, které reálně zasahují

---

³ Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje

EUR/Tag) und Übernachtungsgeld (50 EUR/Tag). Für die Teilnahme wurde eine Schlüsselzielgruppe festgelegt, das heißt, es kamen nur Mitarbeiter von Teams in Frage, die tatsächlich an der Staatsgrenze im Einsatz sind. Wegen der geringen Anzahl von Mitarbeitern bei der Luftrettung gelang es während des Projektes nicht, Austauschpraktika auch für diese Gruppe zu realisieren. Im Praxistagebuch, das jeder Teilnehmer hatte, bestätigte der Trainer, was der Teilnehmer konkret gemacht und kennengelernt hatte. Die Praktika trafen auf beiden Seiten der Grenze auf großes Interesse. Beide Rettungsdienste werden auch außerhalb des Projektes weiterhin Mitarbeiter austauschen.

Außerdem wurden parallel Sprachkurse für die tschechische und polnische Sprache organisiert. Beide Sprachen gehören zur Gruppe der slawischen Sprachen und weisen Ähnlichkeiten auf. Trotzdem ist für eine richtige Verständigung ein Intensivunterricht notwendig. Ein externer Anbieter lieferte das Unterrichtsmaterial, und der Unterricht mit Ausrichtung auf das Gesundheitswesen startete. In Gruppen zu 10 Personen hatten die Teilnehmer 52 Wochen lang je zwei Stunden Unterricht. Begonnen wurde der Unterricht mit den geläufigsten Wendungen für Dispatcher und Rettungskräfte. Der Tschechisch-Unterricht auf polnischer Seite verlief ähnlich. Auch hier kam das Unterrichtsmaterial von einem externen Anbieter aus Polen. Über das Projekt hinaus entstand als weitere Möglichkeit das E-Learning auf Basis des Unterrichtsmaterials. Die Teilnehmer haben die Möglichkeit zum Selbststudium und können ggf. ihre Kenntnisse wiederholen und festigen.

Beide Seiten einigten sich auf ein Formular für das Einsatzprotokoll. Als Vorlage diente die tschechische Version des

na státní hranici. V projektu se nepodařilo realizovat výměnou stáž leteckých záchranářů vzhledem k úzkému počtu pracovníků na letecké službě. Každý stážista měl deník praxe, kam školitel potvrzoval, co přesně vykonal a s čím byl seznámen. Stáže z obou stran se setkaly s velkým zájmem. Obě záchranné služby budou nadále vyměňovat stážisty i mimo projekt.

Paralelně probíhaly jazykové kurzy českého a polského jazyka. Oba jazyky patří do skupiny slovanských jazyků a jsou si podobné. Přesto pro správné dorozumění je potřeba intenzivní studium. Externí dodavatel dodal lekce a začala výuka se zaměřením na zdravotnickou problematiku. Realizovalo se 52 týdnů ve skupinách po deseti a 2 hodiny v Trutnově. Pravidelná docházka se zapisovala do třídní knihy. Výstupem lekcí byl seznam nejužívanějších frází pro dispečery a záchranáře. Výuka českého jazyka probíhala obdobně na polské straně. Zde také dodala školení externí firma z Polska. Vedlejším produktem mimo projekt vznikl E-learning na základě návrhu lekcí. Studenti mají možnost samostudia, případně opakovat a udržovat znalost.

Na obou stranách se dohodnula podoba zdravotnické dokumentace. Předlohou byla česká verze záznamu o výjezdu,

Einsatzprotokolls. Das Erstexemplar ist in Tschechisch, der Durchschlag in Polnisch bzw. jeweils umgekehrt. Wenn man den Aufbau des Formulars betrachtet, ist ein großer Teil (mittleres weißes Feld) für schriftliche Eintragungen vorgesehen. Aus diesem Grund wurden die Sprachkurse organisiert, in denen die Rettungskräfte lernten, mit Schlüsselwörtern kurze Informationen in der Fremdsprache zu erstellen. Die Lehrmethode beinhaltete auch das Aufschreiben wichtiger Begriffe und trug zum effektiven Lernen bei. Es entstand ein Wörterbuch mit den häufigsten Wendungen und Begriffen, das beiderseits der Grenze in jedem Rettungsfahrzeug zur Verfügung steht.

ktérá se propisuje do polské a naopak. Vzhledem ke konstrukci záznamu je velká část věnována písemnému zápisu (prostřední bílé pole na obrázku). Z těchto důvodů probíhaly jazykové kurzy, které naučili záchranáře zapisovat klíčové a stručné informace v cizím jazyce. Vznikl slovník nejužívanějších pojmů, který je k dispozici v každé sanitě na obou stranách hranic. Výuková metoda zahrnující i psaní zefektivňuje možnost zapamatování.

Im Rahmen des Projektes wurden zwei internationale tschechisch-polnische Konferenzen veranstaltet. Die erste fand vom 30. - 31.3.2011 in Szklarska Poręba statt, die zweite vom 12. - 13.4.2012 im

V rámci projektu proběhly dvě mezinárodní česko-polské konference. První ve městě Szklarska Porebav termínu 30.-31.3.2011. Ve dnech 12.-13.4.2012 proběhla v Hotelu Clarion ve Špindlerově

Hotel Clarionin Špindlerův Mlýn. Im Durchschnitt nahmen 120 Ärzte und Rettungskräfte an den Konferenzen teil.

Außer den Konferenzen fanden zwei gemeinsame Übungen statt. Die erste fand in der Tschechischen Republik statt, hier handelte es sich um eine Bombendrohung im Gebäude einer Mittelschule. Es wurde von einer Explosion vor Ort ausgegangen, und die Rettungskräfte beider Länder arbeiteten bei der Versorgung der verletzten Personen zusammen. An der Übung nahmen alle Schlüsseleinheiten des Integrierten Rettungssystems teil (Polizei, Feuerwehr). Die zweite Übung fand auf polnischer Seite statt, hier wurde von einer Kollision zwischen einem Bus und einem Zug ausgegangen. Bei dieser Großschadenslage waren tschechische und polnische Rettungskräfte im Einsatz. Diese beteiligten sich aktiv an der Ersteinteilung, der Behandlung und der Weiterleitung der Patienten in ein virtuelles Krankenhaus.

Im Rahmen des Investitionsteils des Projektes wurden ein Koordinationszentrum eingerichtet, die Rettungswache Trutnov saniert und zwei der neusten, voll ausgestatteten Fahrzeuge für die polnische Seite gekauft. Das Koordinationszentrum entstand im renovierten Gebäude des Rettungsdienstes für grenzüberschreitende Zusammenarbeit. Das Zentrum kann Einsätze in der tschechisch-polnischen Grenzregion koordinieren. Der Vorteil eines lokalen Zentrums für operative Leitung liegt in der Kenntnis der örtlichen Gegebenheiten (Gebirge) und in der Zusammenarbeit mit der Bergrettung. Ein weiterer Vorteil sind die vier ständigen Dispatcher, die im Projekt polnisch gelernt haben und 24 Stunden zur Verfügung stehen. Das historische Koordinationszentrum hat seine Anfänge in der ursprünglichen Leitstelle des Kreises.

Mlýně druhá konference. Průměrná účast na konferencích byla 120 lékařů a záchranářů.

Kromě konferencí proběhla dvě společná cvičení. První na území České republiky, kdy se jednalo o nástražný výbušný systém v budově střední školy. Na místě došlo k výbuchu a záchranáři z obou zemí spolupracovali na ošetření zraněných osob. Cvičení se zúčastnili všechny základní složky integrovaného záchranného systému (policie, hasiči). Druhé cvičení proběhlo na polské straně, kde došlo k železniční nehodě autobusu s vlakem. Hromadné neštěstí řešili čeští a polští záchranáři. Aktivně se zúčastnili primárního třídění, ošetření, včetně distribuce pacientů do virtuální nemocnice.

V rámci investiční části projektu bylo zřízeno koordináční středisko, rekonstruováno výjezdové stanoviště v Trutnově a zakoupeny dva nejmodernější, plně vybavené vozy na polskou stranu. Koordináční středisko vzniklo v rekonstruované budově záchranné služby pro přeshraniční spolupráci. Středisko může koordinovat zásahy v česko-polském příhraničí. Výhodou lokálního střediska operačního řízení je místní znalost prostředí hor a spolupráce s Horskou službou. Další výhodou je personál čtyř stálých dispečerů, kteří se v projektu naučili polský jazyk a jsou 24 hodin k dispozici. Historicky koordináční středisko vychází z původního okresního dispečinku. Od 1.4.2004 převzalo všechny zdravotní tísňové výzvy jednotné krajské zdravotnické operační středisko v Hradci Králové. Následně se rea-

Seit dem 01.04.2004 hat die Rettungsdienstleitstelle des Bezirks Hradec Králové alle Rettungseinsätze übernommen. In der Folge stellten die Leitstellen der jeweiligen Kreise schrittweise ihren Betrieb ein. Die Leitstelle Trutnov blieb gemäß der geltenden Gesetzgebung als niederschwelliges Gesundheitsinformationszentrum erhalten. Diese Funktion erfüllt es bis heute und koordiniert zudem jetzt eventuelle Einsätze bei der zukünftigen Zusammenarbeit.

Eine weitere wichtige Projektaktivität auf tschechischer Seite war die Errichtung der neuen Rettungswache Trutnov des Rettungsdienstes des Bezirks Hradec Králové. Die moderne und alle Ansprüche der Rettungstätigkeit erfüllende technische Basis entstand nach kompletter Sanierung des ungenutzten und verfallenden Gebäudes Nr. 388. Die Bauarbeiten begannen im Januar 2011. Am 01.01.2012 war der Standort voll funktionsfähig. Die Sanierung des Objektes belief sich einschließlich Ausstattung auf ca. 18 Millionen Tschechischer Kronen, wovon 90 % aus EU-Fördermitteln und dem Staatshaushalt kamen. Zum Gebäude gehören beheizte Garagen sowohl für große als auch für kleine Rettungsfahrzeuge. Letztere finden bei Einsätzen nach dem Rendezvous-Prinzip Verwendung. Außerdem gehören eine Waschanlage und die gesamte, für einen sicheren Einsatz der Rettungsfahrzeuge erforderliche technische Basis dazu.

Die letzte Investitionsmaßnahme war der Einkauf von zwei Rettungsfahrzeugen inklusive Ausstattung für die Grenzregion mit Stationierung in Kamienna Góra und Kowary. Die zwei neu angeschafften Rettungsfahrzeuge sind vollständig ausgestattet. Auf der polnischen Seite verbessern sich dadurch die operativen Einsatzmöglichkeiten. Geschulte Rettungskräfte mit Grundkenntnissen der

lizoval postupné rušení okresních dispečinků. Středisko v Trutnově bylo zachováno jako podprahové informační zdravotnické středisko dle platné legislativy. Tuto funkci plní dodnes a navíc nyní koordinuje případné zásahy budoucí spolupráce.

Další z důležitých aktivit projektu na české straně bylo vybudování nového výjezdového stanoviště ZZS KHK v Trutnově. Moderní a nároková výkonu záchranné profese odpovídající zázemí vzniklo kompletní rekonstrukcí chátrajícího a nevyužívaného objektu č.p. 388. Stavební práce byly zahájeny v lednu 2011. Stanoviště bylo od 1.1.2012 plně funkční. Rekonstrukce objektu (včetně vybavení) přišla na cca 18 milionu CZK, z toho 90% uhrazeno z dotace z fondů EU a státního rozpočtu. Součástí budovy jsou i vytápěné garáže jak pro velká sanitní vozidla, tak pro malá sanitní vozidla, která jsou využívána k výjezdům v rendez-vous systému. Součástí je i myčka a veškeré technické zázemí pro bezpečný provoz sanitních vozidel.

Poslední investiční aktivitou byl nákup 2 sanitních vozidel s vybavením do příhraničních oblastí s místem umístění v Kamiennej Górze a Kowarach. Dvě nově pořízená sanitní vozidla jsou plně vybavená. Na polské straně nabízejí vyšší operativnost, vyškolený zdravotnický personál se základy polštiny/češtiny, speciální česko-polský slovník přispívá k lepší komunikaci s občany

polnischen bzw. tschechischen Sprache und ein spezielles tschechisch-polnisches Wörterbuch tragen zur besseren Verständigung mit der Bevölkerung in der Grenzregion bei.

v příhraničí.

Deutsch-tschechische grenzüberschreitende Zusammenarbeit – von den ersten Verhandlungen bis heute

Česko-německá přeshraniční spolupráce – od prvních jednání až po současnost

Roman Sviták, Michal Šebek
Rettungsdienst des Bezirks Pilsen
Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje

2011 unternahm der Rettungsdienst des Bezirks Pilsen die überhaupt ersten vorbereitenden Schritte seiner neuesten Geschichte, um eine potentielle Zusammenarbeit zwischen dem Rettungsdienst des Bezirks Pilsen und anderen Rettungsstellen, insbesondere dem Rettungsdienst in der Grenzregion Bayern auszuloten. Diese Idee sowie die Erkenntnis der Notwendigkeit einer beidseitigen Zusammenarbeit entstand nach der 1. Deutsch-Tschechische Rettungsakademie, die im November 2011 mit dem Schwerpunkt der Entstehung und der weiteren Entwicklung der internationalen Zusammenarbeit zwischen den Rettungsdiensten in Regensburg stattfand. Diese Konferenz wurde vom Bundesministerium für Gesundheit in Zusammenarbeit mit dem Gesundheitsministerium der Tschechischen Republik organisiert.

An dieser ersten Rettungsakademie nahmen auch Vertreter des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen und des Luftrettungszentrums Pilsen-Líně teil. Diese Organisationen wurden durch Dr. Roman Sviták, Dr. Jan Horejš, Michal Šebek und Dr. Zdeněk Pašek vertreten.

Nach der Teilnahme unserer Vertreter an der Konferenz in Regensburg im November 2011 wurde die Aufnahme

V roce 2011 zahájila Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje první přípravy ve své nové historii, které směřovali k možnému navázání spolupráce mezi zdravotnickou záchrannou službou v Plzeňském regionu a záchrannými složkami – zejména záchrannou službou v příhraničních oblastech Bavorska. Myšlenka navázání a nutnosti uskutečnění vzájemné spolupráce však aktivně vzešla po realizované konferenci v Regensburgu, kde se v listopadu 2011 uskutečnila v pořadí první mezinárodní konference – 1. Německo-česká akademie, jejímž obsahem byl vznik a další rozvoj mezinárodní spolupráce mezi záchrannými službami. Tuto konferenci zorganizovalo Spolkové ministerstvo zdravotnictví společně s Ministerstvem zdravotnictví České republiky.

Této v pořadí první akademie o záchranné službě se zúčastnili také zástupci Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje a též Centra letecké záchranné služby v Líních. Tyto organizace reprezentovali Dr. Roman Sviták, Dr. Jan Horejš, Michal Šebek a Dr. Zdeněk Pašek.

Na základě účasti našich zástupců na konferenci v Regensburgu v listopadu 2011 vznikla aktivní příprava k navázání

der ersten Kontakte zu den bayerischen Rettungskräften aktiv vorbereitet. In diesem Zusammenhang wurden Mitarbeiter der Rettungsdienste in den Städten Cham, Weiden, Zwiesel und Straubing angesprochen. Die Wahl der Bezirksrettungskräfte fiel bewusst auf diese Städte, da sie in den Grenzgebieten in unmittelbarer Nachbarschaft der Orte liegen, in denen sich auch die Rettungswachen des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen befinden.

Anschließend wurde der Kontakt zu den Vertretern dieser bayerischen Rettungsdienststellen aufgenommen und sie wurden zu einer Freundschaftsbegegnung mit der Leitung des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen eingeladen. Diese fand anfangs 2012 in Pilsen statt.

kontaktů s bavorskými záchranáři. V té souvislosti byli osloveni zástupci záchranných služeb z měst: Cham, Weiden, Zwiesel, Straubing. Tato města byla krajskými záchranáři vybrána zcela cíleně, neboť právě tato města se nacházejí v příhraničních lokalitách, která přímo sousedí s lokalitami, v nichž se nacházejí také výjezdová stanoviště záchranné služby Plzeňského kraje.

Následně poté byli zástupci těchto bavorských záchranných služeb kontaktováni a srdečně pozváni na první společné přátelské setkání s vedením záchranné služby Plzeňského kraje. To se konalo již na počátku roku 2012 v Plzni.

Der Besuch der Vertreter des Rettungsdienstes Bayern in der Notrufzentrale.
(Bezirksleitstelle des Rettungsdienstes in Pilsen)

Návštěva zástupců záchranných služeb z Bavorska na dispečinku tísňové linky.
(Krajské zdravotnické operační středisko záchranné služby v Plzni)

Vertreter des Rettungsdienstes der bayerischen Städte bei der ersten gemeinsamen Begegnung mit der Leitung des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen in der Bezirkshauptstadt Pilsen

-

Zástupci záchranných služeb z Bavorských měst při prvním společném setkání s vedením Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje v krajské metropoli – Plzni.

Bei diesem ersten Treffen sollten die Möglichkeiten und die Ausrichtung der potentiellen Zusammenarbeit der Rettungsdienste in nächster Zukunft erörtert werden. Das weitere Anliegen dieser Begegnung war, den bayerischen Kollegen die verwendete Technik und den Fuhrpark, der den Rechtskräften im Bezirk Pilsen bei ihrer alltäglichen rettungsdienstlichen Tätigkeit zur Verfügung steht, genauer vorzustellen.

Cílem tohoto prvního setkání bylo pohovořit o možnostech a směrech, v nichž budou záchranáři v blízkém budoucnu případně vzájemně spolupracovat. Současně taktéž bylo dalším účelem setkání podrobně představit bavorským kolegům užívanou techniku a vozový park, který záchranáři v Plzeňském kraji používají k výkonu své každodenní činnosti.

Vertreter des Rettungsdienstes aus Bayern bei der Besichtigung des Fuhrparks und der technischen Ausstattung des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen

Zástupce záchranné služby z Bavorska při exkurzi vozového parku a techniky záchranné služby Plzeňského kraje

Bereits bei dieser ersten Begegnung, die in einem relativ kleinem Kreis stattfand, wurden die möglichen Schwerpunkte der zukünftigen gemeinsamen Zusammenarbeit zwischen den Rettungsdiensten der beiden Regionen skizziert. Die Leitung des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen und die Vertreter der bayerischen Rettungskräfte einigten sich auf die nach ihrer Meinung sinnvollen Bereiche der Zusammenarbeit: *Aufbau eines Schulungszentrums für die Weiterbildung der Rettungskräfte im Bereich der Notfallrettung (Erste Hilfe), *gemeinsame Einsätze auf dem Gebiet des benachbarten Staates sowie die gegenseitige Hilfe bei den Einsätzen der Rettungsdienste im Grenzgebiet des benachbarten Staates (primäre Einsätze – Notfallrettungen von Notfallpatienten).

Nach dem ersten Treffen in Pilsen folgte dann eine weitere Begegnung. Diesmal fand sie in Bayern statt. Zu diesem Treffen wurden nicht nur Vertreter des

Již na tomto prvním setkání, které se uskutečnilo v poměrně úzkém kruhu, byly nastíněny možné směry budoucí vzájemné spolupráce mezi záchranáři obou regionů v rámci obou zmíněných států. Společně se vedení krajských záchranářů Plzeňského kraje shodlo se zástupci bavorských záchranářů na tom, že jistě přínosnými směry spolupráce tak mohou být: *zbudování výukového centra pro další vzdělávání záchranářů v postupech přednemocniční péče (první pomoci), *společné zásahy na území sousedících států a jejich konkrétních regionů a také vzájemná výpomoc při zásazích (primární zásahy – akutní zásahy u akutních stavů) záchranných služeb na území příhraničí sousedícího státu.

Po prvním realizovaném setkání v Plzni tak již následovala další setkání. To se uskutečnilo v Bavorsku. Na toto setkání byli pozváni jak zástupci záchranné

Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen eingeladen, sondern auch Delegierte der weiteren Rettungsdienste aus verschiedenen Orten der Grenzgebiete Westböhmens. Diese Begegnung fand im Juni 2012 in Weiden statt. Die Veranstaltung wurde von Alfred Rast und dem Team seiner Mitarbeiter organisiert, die als unsere Partner in Gesprächen über die grenzüberschreitende Zusammenarbeit fungieren.

Bei diesem bereits zweiten gemeinsamen Treffen wurden die beidseitigen Visionen und die Vorstellungen über die beginnende Zusammenarbeit zwischen den Rettungskräften beider auf einander abgestimmt. Die bayerischen Partner haben gleichzeitig ihre Kollegen aus dem Rettungsdienst des Bezirks Pilsen genauer über die Finanzierung des Rettungsdienstes in Bayern informiert. Ebenfalls wurde in diesem Rahmen auch das Bayerische Gesetz über den Rettungsdienst und seine Auslegung besprochen, um den tschechischen Teilnehmern die deutschen Rechtsvorschriften näher zu bringen. Weiter stellten die bayerischen Partner der tschechischen Seite die Verteilung der Rettungswachen in der Oberpfalz vor. Zuletzt konnten sich die tschechischen Teilnehmer – Vertreter der Rettungsdienste – auch ein genaueres Bild über die zur Verfügung stehenden Luftrettungsstationen auf dem Gebiet Bayerns machen.

Die dritte Begegnung zwischen den Vertretern der Rettungsdienste fand im September 2012 wieder in der Bezirkshauptstadt Pilsen statt. Der Hauptpunkt der Tagesordnung war die Unterrichtung der Anwesenden über den aktuellen Stand der Vorbereitungen des Rahmenabkommens zwischen

služby Plzeňského kraje, stejně také i zástupci dalších záchranných služeb z příhraničních koutů západu Čech. Toto setkání proběhlo ve Weidenu v červnu 2012. Setkání zorganizoval p. Alfred Rast a jeho tým blízkých spolupracovníků, kteří působí v jednání ohledně přeshraniční spolupráce jako naši partneři.

Na tomto již druhém společném setkání došlo k sjednocení společných vizí a představ rodící se spolupráce mezi záchranáři obou států. Současně bavorští partneři úzce přiblížili a seznámili zástupce záchranné služby z Plzeňského kraje s problematikou financování záchranných služeb v Bavorsku. V rámci tohoto setkání se taktéž projednával bavorský zákon o záchranných službách a jeho výklad pro účely seznámení českých zástupců s legislativou. Ze strany bavorských partnerů došlo taktéž k seznámení zástupců záchranné služby Plzeňského kraje s rozmístěním stanovišť záchranných služeb v Horní Falci. V neposlední řadě byli také čeští partneři - zástupci záchranných služeb blíže seznámeni též s rozmístěním stanovišť letecké záchranné služby v oblasti Bavorska.

V pořadí již třetí setkání mezi zástupci záchranných služeb se uskutečnilo v září 2012 v krajské metropoli - v Plzni. Obsahem tohoto setkání bylo seznámení všech přítomných účastníků s aktuální situací kolem příprav rámcové smlouvy mezi Českou republikou a Německem. Současně zde zástupci záchranné

Deutschland und der Tschechischen Republik. Gleichzeitig berichteten die Mitarbeiter des Rettungsdienstes des Pilsner Bezirks ihren Kollegen aus Bayern über den aktuellen Stand der Verhandlung des Rahmenvertrags. Es wurden auch die Schwerpunkte der zukünftigen grenzüberschreitenden Zusammenarbeit definiert. Dazu gehören folgende Aufgabenbereiche: *Vergleich und Auswertung der Einsatzbereiche im Pilsner Bezirk und in Bayern, * Klassifizierung der Art und Weise der Notrufe und ihrer Zuteilung zu den jeweiligen Einsatzarten entsprechend der Dringlichkeit der Fälle (RTW, RV / Notarzt), * Vereinheitlichung der Ausstattung der Rettungswagen mit Medikamenten (RZP und RLP in Tschechien sowie RTW in Bayern). Der Rettungsdienst des Bezirks Pilsen hat als erste Maßnahme auf dem Weg zu einer erfolgreichen grenzüberschreitenden Zusammenarbeit eine Police mit der Versicherung für eigene Rettungswagen vereinbart, falls diese Einsätze auf dem Gebiet der Bundesrepublik durchführen sollen. Zur Zeit werden mit den Krankenversicherungen Gespräche über die Kostenübernahme der Gesundheitsversorgung von Patienten bei Einsätzen in den Grenzgebieten der Bundesrepublik (konkret in Bayern) geführt.

Das weitere, bereits vierte Treffen fand im Dezember 2012 in Pilsen statt.

Zwischen den einzelnen offiziellen Gesprächsrunden gibt es aber ständig gegenseitige inoffizielle Treffen der Partner. Dazu zählte zum Beispiel auch die Einladung der Vertreter des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen zur feierlichen Eröffnung des Luftrettungszentrums Weiden (Mai 2012), sowie ihre Anwesenheit bei der offiziellen Eröff-

služby Plzeňského kraje referovali svým kolegům a partnerům z Bavorska o aktuálním dění při vyjednávání rámcové smlouvy. Nechybělo také vymezení několika směrů zájmu, které budou součástí přeshraniční spolupráce. Mezi tyto směry patří: *vypracování vyhodnocení zásahových území v Plzeňském kraji vs. Bavorsku, *vypracování charakteru tísňových výzev a jejich přiřazení dle naléhavosti pro konkrétní typ záchranářských posádek (RZP / RDG, RV / Notarzt), sjednocení základního lékového vybavení vozidel záchranné služby (RZP a RLP v ČR a RDG v Bavorsku). Jako první krok k úspěšné spolupráci již zřídila záchranná služba Plzeňského kraje smlouvu s pojišťovnou o pojištění záchranných vozidel této organizace pro případ přeshraniční spolupráce a zásahů na území SRN, toho času také dochází k jednání se zdravotními pojišťovnami na téma úhrady zdravotní péče při zásahu u nemocných v příhraničních částech SRN (část Bavorsko).

Další – v pořadí již čtvrté z plánovaných setkání se uskuteční v prosinci 2012 v Plzni.

Mezi jednotlivými oficiálními schůzkami však neustále probíhala vzájemná neoficiální partnerská setkání. Jedním z takových setkání bylo pozvání zástupců krajské záchranné služby Plzeňského kraje na slavnostní zahájení provozu centra letecké záchranné služby ve Weidenu (květen 2012), dále pak

nung der ILS Nordoberpfalz in Weiden, die unter anderem auch als Leitstelle für den Rettungsdienst und die Feuerwehr in der Region zuständig ist (September 2012).

Die Zusammenarbeit zwischen den Rettungskräften beider Länder und Regionen ist ein Grundpfeiler zur Sicherung einer qualitativ hochwertigen und schnellen rettungsdienstlichen Versorgung in den Grenzgebieten des Bezirks Pilsen und den benachbarten Regionen Bayerns.

záchranáři z Plzeňského kraje zavítali na slavnostní otevření centra ILS Nordoberpfalz ve Weidenu, které je mimo jiné řídicím centrem pro záchranné služby a hasiče v daném regionu (září 2012).

Spolupráce mezi záchranáři obou zemí a regionů je jedním ze stěžejních pilířů k zabezpečení kvalitní a včasné neodkladné pomoci nemocným v příhraničních částech Plzeňského kraje a sousedících regionů v Bavorsku.

Foto, Abb.: DRF Weiden
Feierliche Eröffnung der Luftrettungsbasis Weiden

Slavnostní otevření stanice letecké záchranné služby ve Weidenu

Im November 2012 fand bereits die zweite Deutsch-Tschechische Rettungsdienstakademie statt. Besucher aus den Reihen deutscher und tschechischer Rettungskräfte waren diesmal in der Stadt Meißen zu Gast. Unter den Teilnehmern waren als Vertreter unserer Organisation Roman Sviták, Leiter des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen und Bc. Mária Svobodová, Dispatcherin der Leitstelle Pilsen. Von dieser

Na podzim roku 2012 (listopad) se uskutečnila již v pořadí druhá Německo – česká akademie o záchranné službě. Návštěvníky za řad německých a českých záchranářů přivítalo město Míšeň. Také naši zástupci, které reprezentoval ředitel záchranné služby Plzeňského kraje lékař Roman Sviták a operátorka krajského zdravotnického operačního střediska v Plzni Bc. Mária Svobodová, se této akademie také

Akademie, die sicherlich auch zu einem der bedeutenden Pfeiler der gemeinsamen Verhandlungen wurde, konnten alle Anwesenden stark profitieren. Sie hat zu der weiteren Entwicklung und dem Erfolg der anschließenden Gespräche über die Formen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in naher Zukunft einen wichtigen Beitrag geleistet. Die Berichte des Bundesministeriums für Gesundheit und des Gesundheitsministeriums der Tschechischen Republik wurden von den Mitarbeitern des Rettungsdienstes des Bezirks Pilsen sehr positiv aufgenommen. Das vorbereitete Rahmenabkommen hat einen klaren, verständlichen und praxisorientierten Inhalt. Dies kommt den Mitarbeitern im Gesundheitswesen sehr entgegen. Wir waren sehr erfreut über folgende Formulierung im Abkommen: „eine bestmögliche rettungsdienstliche Versorgung zu gewährleisten“.

Von Anfang an wurde und wird die Idee der Zusammenarbeit in den Grenzgebieten seitens der beiden beteiligten Partner (Rettungsdienst des Bezirks Pilsen und bayerische Kollegen) ohne Unterlass unterstützt und auch fortentwickelt. Der Rettungsdienst des Bezirks Pilsen war von Anfang an bemüht, die bilaterale grenzüberschreitende Zusammenarbeit so zu entwickeln, dass es in nächster Zukunft zu einer wirklich funktionsfähigen Zusammenarbeit mit den Rettungsdiensten kommt, die für die jeweiligen Grenzgebiete Bayerns zuständig sind und die sich in unmittelbarer Nachbarschaft zu den durch den Rettungsdienst des Bezirks Pilsen verwalteten Rettungswachen befinden. Die bayerischen sowie die tschechischen Kollegen führen die Gespräche über die zukünftige Form und Gestaltung dieser

zúčastnily. Tato akademie, která se jistě stala dalším z velkých mezníků v jednáních, byla pro všechny zúčastněné velkým přínosem, podporujícím další rozvoj a úspěšná další následná jednání o formách již blízké budoucí přeshraniční spolupráce. Zástupci Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje byli velice příjemně překvapeni referátem úředníků Spolkového ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zdravotnictví České republiky. Připravovaná Rámcová smlouva má jasný, srozumitelný a racionální obsah, přesně to, co potřebují zdravotníci ke své činnosti. Též jsme byli velmi mile potěšeni, že do smlouvy se dostala slova: poskytovat nejlepší péči.

Myšlenka příhraniční spolupráce byla, a neustále také je, od samého prvopočátku ze strany obou zúčastněných partnerů (ZZS Plzeňského kraje a jejich bavorští kolegové) podporována, následně taktéž plně rozvíjena. Ze strany záchranné služby Plzeňského kraje je od samého počátku trvale usilováno o rozvoj této vzájemné přeshraniční spolupráce na takové kvalitativní úrovni, aby v blízkém budoucnu došlo k uskutečnění a následnému zavedení skutečně plně funkční spolupráce mezi záchrannými službami působícími v konkrétních příhraničních oblastech Bavorska, která však přímo sousedí s výjezdovými stanovišti v příhraničních částech Plzeňského regionu spravovanými Zdravotnickou záchrannou službou Plzeňského kraje. Bavorští, stejně tak i jejich čeští kolegové, přistoupili k jednání

Zusammenarbeit verantwortungsbe-
wusst und engagiert fort. Sie sind sich
während der bisherigen Verhandlungen
näher gekommen und die sich entwi-
ckelten freundschaftlichen Beziehungen
zeigen sich bereits heute als ein sehr
positiver Vorbote der zukünftigen, si-
cherlich sehr richtungsweisenden Form
der Zusammenarbeit zwischen den Ret-
tungskräften beider Länder.

o obrazu a podobě této vzájemné spo-
lupráce s plnou odpovědností a nasaze-
ním. Velkým pozitivním přínosem v do-
sud proběhlých jednáních bylo navázání
bližšího „přátelství“ s bavorskými
zástupci, které již nyní se projevuje jako
předzvěst jistě budoucí velice progresiv-
ní formy spolupráce mezi záchranáři
obou zemí.

Die Zusammenarbeit zwischen den Rettungsdiensten in der Euroregion Neiße

Spolupráce zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa

MUDr. Jiří Wachsmuth
Rettungsdienst des Bezirks Liberec
Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje

Die Zusammenarbeit zwischen den Rettungsdiensten der Tschechischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland im Bereich der Euroregion Neiße begann in den Jahren 1999 und 2000.

Damals wurden beiderseits der Grenze Sprachkurse durchgeführt. Es fanden mehrere Treffen von Mitarbeitern des Rettungszentrums des Bereichs Liberec und des Deutschen Roten Kreuzes Zittau statt. Wir erstellten ein zweisprachiges Faxprotokoll zur Anforderung von Hilfe durch die jeweils andere Seite. Es erfolgten je nach Bedarf grenzüberschreitende Krankentransporte, in der Regel mit Fahrzeugen des Rettungszentrums des Bereichs Liberec.

Im Jahre 1991 entstand die Euroregion Neiße als erste Euroregion an der Grenze der damaligen Tschechoslowakei. Sie umfasst die ostsächsischen Landkreise Bautzen und Görlitz, den Südosten der Woiwodschaft Niederschlesien und die Region Liberec mit dem Böhmischem Niederland (Schluckenauer Zipfel/Šluknovský výběžek). Es handelt sich um ein Gebiet mit bewegter Geschichte, in dem vier Nationen beheimatet sind – Deutsche, Sorben, Polen und Tschechen. Die Region hat 1,6 Millionen Einwohner und umfasst eine Fläche von 13 000 km². So wie jede Euroregion hat auch die Euroregion Neiße zur Entwicklung der verschiedenen Bereiche Exper-

Spolupráce mezi záchrannými službami České republiky a Spolkové republiky Německa v oblasti Euroregionu Nisa začala v letech 1999 a 2000. V té době proběhl na obou stranách hranice jazykový kurz. Konalo se několik setkání pracovníků Územního střediska záchranné služby Liberec a Německého Červeného kříže ze Žitavy. Vypracovali jsme dvojjazyčný faxový protokol, který sloužil k vyžadování si pomoci z druhé strany. Dle potřeby se uskutečňovaly přeshraniční transporty nemocných, hlavně sanitními vozy Územního střediska záchranné služby Liberec.

V roce 1991 vznikl Euroregion Nisa jako první euroregion na tehdejší československé hranici. Zahrnuje východní okresy Saska – Bautzen a Görlitz, jihovýchod Dolnoslezského vojvodství a Liberecký kraj spolu se Šluknovským výběžkem. Je to terén pohnuté historie, žijí zde čtyři národy – Němci, Lužičtí Srbové, Poláci a Češi. Počet obyvatelstva je 1,6 milionů a rozloha 13 000 km². Jako každý euroregion i Euroregion Nisa ustavuje expertní skupiny k rozvoji různých oborů.

tengruppen ins Leben gerufen.

Im Jahre 2004 wurde die Euroregionale Expertengruppe „EUREX – Grenzüberschreitendes Krisenmanagement“ eingerichtet. Sie verbindet die Aufgabenträger des Integrierten Rettungssystems der Euroregion Neiße. Vertreter von Feuerwehren, Rettungsdiensten und Katastrophenschutzabteilungen der beteiligten Grenzregionen sind Mitglied in dieser Gruppe. Die Gruppe hat sich zur Aufgabe gemacht, auf der Grundlage einer Vereinbarung über die Einrichtung eines Forums Sicherheit für den Raum der Euroregion Neiße ein Einsatzdokument zu erstellen. Mit diesem Dokument sollen die Voraussetzungen für eine koordinierte gegenseitige Hilfe und die Zusammenarbeit im Bereich Gefahrenabwehr im Katastrophenfall geschaffen werden. Das Dokument wurde erarbeitet und seine Umsetzung mit der festlichen Verabschiedung eines Memorandums auf der Sitzung des Sicherheitsforums (FOR-BE-S) am 14.06.2007 in Bautzen bestätigt. Dieses Vorhaben ist im Rahmen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit einzigartig, wurde jedoch angesichts der in den einzelnen Ländern unterschiedlichen Rechtsvorschriften für das Krisenmanagement bisher nicht umgesetzt.

Gleich mit Beginn der Tätigkeit der „EUREX – Grenzüberschreitendes Krisenmanagement“ wurde durch die Beteiligten von deutscher und tschechischer Seite die Bildung einer Untergruppe „Rettungsdienste“ initiiert. Die konstituierende Gruppe wurde bereits ab 2006 tätig. Im Frühjahr des Jahres 2006 unterbreitete die polnische Seite den Vorschlag zur Veranstaltung einer internationalen Konferenz der Rettungsdienste der Euroregion Neiße. Diese fand nach gemeinsamer Vorbereitung am 22. und 23. März

V roce 2004 byla založena expertní skupina EUREX – Přeshraniční krizová spolupráce, která spojuje složky Integrovaného záchranného systému Euroregionu Nisa. Členy této skupiny jsou zástupci hasičských záchranných sborů, zdravotnických záchranných služeb a útvarů krizové připravenosti na všech stranách hranice. Skupina si vzala za úkol, na základě Dohody o zřízení Fóra bezpečnosti pro území Euroregionu Nisa, vypracovat Zásahový dokument. Tímto dokumentem mají být vytvořeny předpoklady pro koordinovanou vzájemnou pomoc a spolupráci v oblasti odvracení ohrožení v případě mimořádných událostí. Dokument byl zpracován a jeho realizace byla potvrzena slavnostním přijetím Memoranda na zasedání Fóra bezpečnosti (FOR-BE-S) 14.6.2007 v Budyšíně. Tento projekt je v rámci přeshraniční spolupráce jedinečný, ale vzhledem k rozdílné krizové legislativě v jednotlivých zemích doposud nebyl realizován.

Hned od počátku činnosti EUREX - Přeshraniční krizová spolupráce bylo německou a českou částí iniciováno ustavení podskupiny Zdravotnických záchranných služeb. Ustavující skupina pracovala již od roku 2006. Na jaře roku 2006 polská strana navrhla konání mezinárodní konference záchranářů Euroregionu Nisa. Po společné přípravě se uskutečnila 22. – 23. března 2007 v Piechowicích, nedaleko Jelení Hory v Polsku. Na konferenci se zástupci jednotlivých zemí informovali o

2007 in Piechowice bei Jelenia Góra in Polen statt. Auf der Konferenz informierten sich die Vertreter der jeweiligen Länder über die Art und Weise der Gewährleistung von Notfallrettung und Katastrophenmanagement. Beachtung fand auch die Frage von Schulungen für Fachkräfte und für die Bevölkerung. Zum Abschluss wurde ein Memorandum verabschiedet, in dem die weitere Richtung der Zusammenarbeit der Rettungsdienste festgelegt sowie die Notwendigkeit der Konstituierung einer eigenständigen Expertengruppe „EUREX – Rettungsdienste“ festgestellt wurde.

Die Einrichtung einer eigenständigen Expertengruppe „EUREX – Rettungsdienste“ wurde im Oktober 2007 durch das Präsidium der Euroregion Neiße beschlossen, das konstituierende Plenum der Gruppe kam am 07. Dezember 2007 in Zittau zusammen. In dieser Gruppe sind die Rettungsdienste aller drei Länder vertreten. Die Bildung dieser Gruppe ist von historischer Dimension, denn dies ist die erste Expertengruppe, die sich mit der Problematik der Rettungsdienste an der gesamten Grenze zwischen der Tschechischen Republik, Deutschland und Polen beschäftigt.

Auf der konstituierenden Sitzung der „Gruppe Rettungsdienste“ nach der Konferenz wurden die Aufgaben für den nachfolgenden Zeitabschnitt festgelegt:

- Aufbau einer funktionierenden Verbindung zwischen den Rettungsleitstellen aller drei Länder.
- Erstellung eines grundlegenden dreisprachigen Faxformulars zu Anforderung von Hilfe und/oder Krankentransport
- Vorbereitung grenzüberschreitender Transporte. Angesichts der beträchtlichen Mobilität der

zpsuobech zabezpečení prednemocnin neodkladn pee a řešení mimoradnch událostí. Stranou nezůstala ani otázka vzdelvn jak profesionálů, tak i oban. Na zver bylo prijato memorandum, kter stanovilo další smer spolupráce zchrannch služeb a nutnost konstituování samostatn expertní skupiny EUREX – Zdravotnick zchrann služby.

Ustaven samostatn skupiny EUREX – Zdravotnick zchrann služby bylo schváleno Presidiem Euroregionu Nisa v rijnu 2007 a ustavující plénum skupiny se sešlo 7. prosince 2007 v Žitavě. V této skupině jsou zastoupeni zdravotnick zchrann služby všech tří zem. Vznik této skupiny je historick, protože se jedná o první expertní skupinu, kter se problematice zdravotnických zchrannch služeb venuje na cel hranici esk republiky s Německem a Polskem.

Na ustavujícím zasedání skupiny zdravotnických zchrannch služeb po konferenci byly stanoveny ukoly pro následující období:

- vybudovat funkční spojen mezi zdravotnickými operačními středisky všech tří zem.
- pipravt základní faxov trojjazyn formulr, kter bude sloužit k vyadn pomoci, transportu nemocného
- pipravt peshrann transporty. Vzhledem ke znan migraci obyvatelstva je aktuln, aby

Bevölkerung ist es angezeigt, die Patienten wegen der einfacheren sprachlichen Verständigung in das nächstgelegene Krankenhaus ihres Herkunftslandes zu transportieren. Solche Transporte werden schon jetzt nach Bedarf durchgeführt. Von deutscher und tschechischer Seite handelt es sich hauptsächlich um Touristen, von polnischer Seite um bei tschechischen Firmen beschäftigte polnische Arbeitnehmer.

- Aufbau eines Projektes des gemeinsamen Sprachunterrichts in allen Sprachen der Euroregion Neiße
- Aufbau gemeinsamer Ressourcen für das Katastrophenmanagement
- Vorbereitung einer Vereinbarung über die Zusammenarbeit der Rettungsdienste unter Beachtung der geltenden Rechtsvorschriften der drei Länder.

Die II. Konferenz der Rettungsdienste fand unter aktiver Beteiligung aller Seiten im Oktober 2008 in Piechowice statt. Die Konferenz war in mehrere Blöcke aufgeteilt. Themen der Konferenz waren: Behandlung des akuten Koronarsyndroms, Krankentransporte zwischen medizinischen Einrichtungen, Vergleich der Kompetenzen der Rettungskräfte und der medizinischen Standards. Am Schluss der Konferenz wurde eine Vereinbarung über die Zusammenarbeit der Rettungsdienste der Euroregion Neiße geschlossen. Die Vereinbarung legt die Vorgehensweise bei Hilfeleistungen im Grenzgebiet, die Einsatzkräfte und Ressourcen für die grenzüberschreitende Hilfe sowie weitere Formen der Zusammenarbeit fest. Wir sind hier der Zeit vorausgeeilt, aber wir haben eine gute Grundlage für Verhandlungen zur Konkretisierung zwischenstaatlicher Rahmenabkommen. Sowohl das Ministerium für Gesundheitswesen der Tschechischen Republik als auch die Botschaft

vzhledem ke snažší jazykové komunikaci byli pacienti dopravováni do nejbližší nemocnice země svého původu. Tyto transporty jsou již nyní dle potřeby realizovány. Ze strany německé a české se jedná hlavně o turisty, ze strany polské o polské zaměstnance v českých firmách

- připravit projekt společného jazykového vzdělávání ve všech jazycích Euroregionu Nisa
- vybudovat společné prostředky pro řešení mimořádných událostí
- připravit Dohodu o spolupráci zdravotnických záchranných služeb za předpokladu respektování platné legislativy všech zemí

II. konference zdravotnických záchranných služeb se uskutečnila za aktivní účasti všech stran v říjnu 2008 v Piechowicích. Jednání konference bylo rozděleno do několika bloků. Tématy konference bylo ošetřování akutního koronárního syndromu, transporty nemocných mezi zdravotnickými zařízeními, srovnání kompetencí záchranářů a zdravotnických standardů. Na závěr jednání byla přijata Dohoda o spolupráci zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa. Dohoda definuje postupy jak poskytnout pomoc v příhraničí, určuje síly a prostředky pro přeshraniční pomoc a stanovuje další formy spolupráce. Předběhli jsme zde dobu, ale máme dobrý základ pro jednání při konkretizaci Rámcových mezistátních dohod. O text Dohody projevilo zájem jak Ministerstvo zdravotnictví České republiky, tak i velvyslanectví České republiky v Německu. Byli jsme vyzváni ke

der Tschechischen Republik in Deutschland zeigten sich am Text der Vereinbarung interessiert. Wir wurden zur Mitarbeit bei der Erarbeitung eines Abkommens zwischen der Tschechischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland eingeladen.

Im Rahmen der Vorbereitung der Nordischen Skiweltmeisterschaft 2009 in Liberec erarbeitete die Gruppe „EUREX – Rettungsdienste“ ein Kontaktformular zur grenzüberschreitenden Hilfeleistung und gewährleistete die Bereitstellung von Bettenkapazität in medizinischen Einrichtungen sowie die Bereitschaft der Rettungsdienste sowohl in der Republik Polen als auch in der Bundesrepublik Deutschland. Am 25. Mai 2009 fand eine weitere Sitzung von Vertretern des Sicherheitsforums der Euroregion Neiße – FOR-BE-S 2009 – im polnischen Zgorzelec statt. Auf der Tagesordnung stand die Tätigkeit aller Aufgabenträger, die für die Sicherheit der Bevölkerung in der Region verantwortlich sind, d. h. Polizei, Feuerwehr und Rettungsdienste. Im Abschlussmemorandum wird die Notwendigkeit der Vertiefung der Zusammenarbeit aller Aufgabenträger unterstrichen, um dadurch die Sicherheit für die Bevölkerung zu erhöhen.

Ab dem Jahr 2008 arbeiteten wir mit polnischen Partnern an einem gemeinsamen Projekt. Dieses Projekt reagierte auf die Probleme bei der Hilfeleistung an der gemeinsamen Grenze und unterbreitete Vorschläge zu ihrer Lösung. Dazu vereinbarten wir die Verbesserung der materiellen Ausstattung und realisierten eine gemeinsame theoretische und praktische Ausbildung in Form von gemeinsamen Seminaren und Konferenzen, Austauschpraktika und Sprachausbildung. Die Vorbereitung des Projektes war sehr anspruchsvoll, das Projekt wurde im Frühjahr 2009 registriert. Das Pro-

spolupráci při tvorbě dohody mezi Českou republikou a Německem.

V rámci přípravy mistrovství světa v klasickém lyžování v Liberci 2009 skupina EUREX – ZZS připravila kontaktní formulář pro poskytnutí přeshraniční pomoci a zajistila připravenost lůžkových zdravotnických zařízení i zdravotnických záchranných služeb jak v Polské republice, tak i ve Spolkové republice Německo. 25. května 2009 se sešlo další zasedání zástupců Euroregionu Nisa-fórum bezpečnosti FOR-BE-S 2009 v polském Zhořelci. Byly projednány aktivity všech složek, které odpovídají za bezpečnost obyvatel regionu, tj. policie, hasičů a zdravotnických záchranářů. V závěrečném Memorandu je zdůrazněno, že je nutno dále prohlubovat spolupráci jednotlivých složek a tím i zvyšovat všech bezpečnost obyvatel.

Od roku 2008 jsme pracovali na společném projektu s polskými partnery. Tento projekt reagoval na problémy v poskytování péče na společné hranici a navrhoval jejich řešení. K tomu jsme se dohodli, že posílíme materiální vybavení, uskutečníme společnou teoretickou i praktickou přípravu a to pořádáním společných seminářů a konferencí, výměnných stáží a jazykovou výukou. Příprava projektu byla velice náročná a Projekt byl na jaře 2009 zaregistrován. Projekt byl rozdělen do dvou částí – investiční – zakoupení sanitních vozů a neinvestiční, která měla zajistit

jekt bestand aus zwei Teilen: ein Investitionsteil mit Kauf von Rettungswagen und ein nicht-investiver Teil, der die tatsächliche Zusammenarbeit und das gegenseitige Kennenlernen, d. h. das Entstehen eines Kooperationsnetzes der Rettungsdienste im Rahmen der Euroregion bewirken sollte. Dieses Projekt erhielt im Rahmen der Feierlichkeiten zum 20. Jahrestag der Euroregion eine Auszeichnung.

Auch die Institutionen der Europäischen Union bekundeten Interesse für dieses Projekt. Im Frühjahr 2009 kam aus Brüssel eine Fernsehgesellschaft zu uns, die für die EU eine Sendung über das o. g. Projekt drehte.

Im Rahmen des Projektes

- wurden voll ausgestattete Rettungswagen für den Bedarf aller drei Partner angeschafft und grenznah stationiert;
- fanden zwei Fachkonferenzen statt – eine in Polen und eine in der Tschechischen Republik, selbstverständlich unter Beteiligung der deutschen Partner;
- wurden zwei gemeinsame Übungen der Rettungsdienste unter Einbeziehung der Thematik Katastrophenmanagement durchgeführt;
- nahmen insgesamt 48 Personen an Austauschpraktika teil;
- wurden Sprachkurse organisiert;
- fanden Arbeitstreffen der Expertengruppen statt;
- wurde eine Arbeitsgruppe zur Prüfung der rechtlichen Voraussetzungen eingerichtet;
- wurde ein zweisprachiges Wörterbuch Tschechisch-Polnisch erstellt
- wurde eine gemeinsame Dokumentation zu eventuellen grenzüberschreitenden Einsätzen vorbereitet;
- wurde die einheitliche Kennzeichnung der Rettungskräfte und

skutečnou spolupráci a vzájemné poznání a tj. vznik kooperativní sítě zdravotnických záchranných služeb v rámci Euroregionu Tento projekt byl vyznamenan v rámci oslav 20 výročí Euroregionu Nisa.

O projekt projevil zájem i orgány Evropské unie, na jaře roku 2009 byla k nám vyslána televizní společnost z Bruselu, která pro potřeby Unie natočila pořad o výše zmíněném projektu.

V rámci projektu jsme:

- zakoupili plně vybavená sanitní vozidla pro potřebu všech tří partnerů s tím, že vozidla jsou umístěna poblíž hranice
- uspořádali dvě odborné konference, jednu v Polsku a druhou v České republice, samozřejmě za spoluúčasti i německých partnerů
- realizovali dvě společná cvičení záchránářů s řešením mimořádné události
- realizovali výměnné stáže s celkovým počtem 48 účastníků
- připravili jazykové kurzy
- konali pracovní setkání odborných skupin
- vytvořili pracovní skupinu ke zkoumání legislativních podmínek
- zhotovili dvoustranný česko-polský slovník
- připravili společnou dokumentaci k eventuálním přeshraničním zásahům
- zajistili jednotnou identifikaci záchránářů a sanitek

Rettungswagen sichergestellt;

Die Umsetzung des Projektes begann im Juli 2009, die Erfüllung der einzelnen Aufgaben erfolgte schrittweise. Das Projekt wurde im Juni 2011 abgeschlossen. Die Gesamtkosten beliefen sich auf 750.000 EUR.

Bereits im Jahre 2009 wurde eine Arbeitsgruppe gegründet, deren Aufgabe darin bestand, die rechtlichen Rahmenbedingungen für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zu untersuchen und den übergeordneten Organen Empfehlungen zu erteilen. Die Gruppe traf sich regelmäßig im Rahmen der Sitzungen der Expertengruppen, bei denen es auch im Rahmen von 'EUREX – Rettungsdienste' um Probleme der Zusammenarbeit an den Grenzen zwischen der Bundesrepublik Deutschland, der Tschechischen Republik und der Republik Polen ging. Die Ergebnisse der Arbeit dieser Gruppe finden sich im Dokument „Rechtliche Rahmenbedingungen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit“, das auf dem Kongress in Hejnice 2011 verabschiedet wurde.

Im September 2009 begannen in den betreffenden Ländern Sprachkurse, Polnisch auf der tschechischen Seite, Tschechisch auf der polnischen Seite. Diese Kurse waren der schwächste Bestandteil des gesamten Projektes. Bei den jungen Menschen besteht wenig Interesse, die Sprachen sogenannter kleiner Völker zu erlernen, weltweit wird Englisch als Universalsprache propagiert.

Im gleichen Zeitraum begannen Ausschreibungen zur Herstellung der Rettungswagen. Die Anforderungen beider Seiten waren unterschiedlich. Wir kamen

Realizace projektu započala v červenci 2009 a postupně byly plněny jednotlivé úkoly. Projekt byl ukončen v červnu 2011. Celkové náklady projektu byly 750 tisíc euro.

Již v létě roku 2009 byla vytvořena pracovní skupina, která měla za úkol sledovat legislativní podmínky pro přeshraniční spolupráci a dávat podněty k nadřazeným složkám. Skupina se scházela pravidelně v rámci jednání odborných skupin, kde se též v rámci EUREX – ZZS projednávaly i problémy spolupráce na hranicích mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou. Výsledky práce této skupiny jsou obsahem dokumentu Legislativní podmínky přeshraniční spolupráce, který byl schválen na kongresu v Hejnicích v roce 2011.

V září 2009 začaly na všech stranách jazykové kurzy, polština na české straně a čeština na polské straně. Tyto kurzy byly největší slabinou celého projektu. Mezi mladými lidmi není zájem studovat jazyky tzv. malých národů, celosvětově je propagována angličtina, jako univerzální jazyk.

V téže době započala výběrová řízení na zhotovení sanitních vozů. Požadavky obou stran byly různé, ale dospěli jsme k závěru, že vybavení vozů musí být

jedoch zu dem Schluss, dass die Ausstattung der Fahrzeuge identisch sein muss. Diese Vorgabe wurde erfüllt, so dass die grenznahen Einsatzkräfte zwar mit Fahrzeugen unterschiedlicher Hersteller unterwegs sind, die gerätetechnische Ausstattung jedoch identisch ist. Jeder Rettungsmitarbeiter kann nun problemlos im Rettungswagen der anderen Seite arbeiten.

Im Januar 2010 begannen die gemeinsamen Austauschpraktika. Die Praktika hatten eine sehr positive Resonanz, die Teilnehmer kamen zu dem Schluss, dass ihnen diese Praktika mehr gaben als der Sprachunterricht oder theoretische Vorträge über das System der Notfallrettung auf der anderen Seite der Grenze.

Im April 2010 fand – schon traditionell in Piechovice – bereits die dritte Fachkonferenz statt. Wichtigstes Ergebnis der Konferenz war der Beschluss, dass die Projektteilnehmer die tschechischen, polnischen und deutschen Politiker auffordern sollen, die Arbeit an weiteren internationalen Verträgen über die grenzüberschreitende Zusammenarbeit der Rettungsdienste zu intensivieren. Der Vorschlag zur einheitlichen Kennzeichnung der Rettungskräfte und Rettungswagen in der Euroregion Neiße wurde angenommen. Im Anschluss an den Workshop wurde der Vorschlag gemacht, ein gemeinsames Schulungszentrum der Rettungsdienste der Euroregion Neiße aufzubauen.

Im Juni 2010 fand im Rahmen des Projektes eine weitere gemeinsame Übung der Rettungsdienste in der Gemeinde Krásný les (Schönwald) in der Nähe der Stadt Frýdlant statt. Sie wurde von regem Interesse der Politiker beiderseits der Grenze begleitet. An der Übung

identické. Tento záměr jsme naplnili a nyní na příhraničních výjezdových skupinách jsou sice vozy různých výrobců, ale přístrojové vybavení je stejné. Není problém, aby kterýkoliv záchranař pracoval i v sanitním voze druhé strany.

Od ledna 2010 jsme započali se společnými stážemi. Stáže měli velice pozitivní ohlas, účastníci se shodli na názoru, že jim tato stáž dala více, než výuka jazyka, nebo teoretické přednášky o systému přednemocniční neodkladné péče na druhé straně hranice.

V dubnu 2010 se uskutečnila již třetí společná odborná konference, tradičně již v Piechovicích. Hlavním výstupem konference byl pokyn, aby účastníci projektu oslovili české, polské i německé politiky s výzvou k urychlené práci na dalších mezinárodních smlouvách o vzájemné přeshraniční spolupráci záchranných služeb. Byl přijat návrh na jednotné označení záchranařů i sanitních vozů Euroregionu Nisa. V návaznosti na workshop vznikl návrh na vytvoření společného výukového centra zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa.

V červnu 2010 jako další aktivita projektu bylo společné cvičení záchranných služeb v Krásném lese na Frýdlantsku. Setkalo se s velkým zájmem politiků z obou stran hranice. Cvičení se zúčastnily zdravotnické záchranné služby z obou zemí, Hasičský záchranný

nahmen Rettungsdienste aus beiden Ländern, das Feuerwehrcorps der Region Liberec und die Polizei der Tschechischen Republik teil. Alle durch die Rettungsübung vorgegebenen Aufgaben wurden restlos erfüllt und die Übung zeigte, dass die Zusammenarbeit der Rettungsdienste im Katastrophenfall problemlos funktioniert. Die Übung fand in den Medien großen Widerhall. Im Rahmen der Übung wurden schon die neuen Rettungswagen vorgestellt sowie ein Fahrzeug für den Einsatz im Katastrophenfall, das zwar nicht aus EU-Geldern angeschafft wurde, jedoch im Rahmen der Zusammenarbeit im Katastrophenfall auch den anderen Rettungsdiensten zur Verfügung steht.

Im Jahre 2010 erarbeiteten wir ein gemeinsames Wörterbuch für die Rettungsdienste auf beiden Seiten der Grenze und ließen es drucken. Es enthält nicht nur medizinische Fachausdrücke, sondern auch einen sogenannten Konversationsteil, der zu einer besseren Verständigung mit den Patienten der anderen Nationalität beitragen soll. Im Anhang des Wörterbuches finden sich Übersetzungen der Einsatzdokumentationen des Rettungsdienstes der Region Liberec und der Rettungsdienste der Republik Polen. Auch der Rettungsdienst der Region Hradec Králové äußerte großes Interesse an diesem Wörterbuch. Es wurde ihm sowohl in gedruckter als auch in elektronischer Form übergeben.

Im Rahmen der Erstellung der gemeinsamen Dokumentation entstanden Spezialfolien, welchen die Übersetzung des medizinischen Verzeichnisses für die andere Seite ermöglichen.

Ende 2010 wurden gemeinsame Ausweiskarten für die Rettungskräfte der Eu-

sbors Libereckého a kraje a Policie České republiky. Všechny úkoly dané zadáním cvičení byly beze zbytku splněny a cvičení ukázalo, že spolupráce záchranných služeb v případě mimořádné události není problém. Cvičení mělo velkou publicitu ve sdělovacích prostředcích. V rámci cvičení byly již prezentovány nové sanitní vozy a také vozidlo pro řešení mimořádných událostí, které sice nebylo pořízeno s peněz EU, ale v rámci spolupráce při řešení mimořádných událostí bylo nabídnuto i ostatním záchranným službám.

V roce 2010 jsme zpracovali a vytiskli společný slovník pro potřebu záchranářů na obou stranách hranice. Obsahuje nejen speciální medicínské výrazy, ale též má část tzv. konverzace, která vede k lepší komunikaci s pacientem druhé národnosti. Apexem slovníku je překlad výjezdové dokumentace Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje a zdravotnických služeb Polské republiky. O slovník projevila i vážný zájem Zdravotnická záchranná služba Královehradeckého kraje. Byl jí předán jak v tištěné formě tak i elektronické.

V rámci tvorby společné dokumentace vznikly speciální folie, které umožňují překlad zdravotnického záznamu pro druhou stranu.

Koncem roku 2010 byly pořízeny společné identifikační karty záchranářů

roregion angeschafft. Ursprünglich war angedacht, dass diese Ausweiskarten als internationale Ausweise gemäß den geltenden internationalen Abkommen gelten sollten. Leider haben diese Ausweiskarten wegen der Verzögerungen bei den rechtlichen Rahmenbedingungen und den vorbereiteten internationalen Abkommen noch immer nicht die Funktion von Dienstaussweisen.

Die Kennzeichnung der Rettungswagen erfolgte in einheitlicher Weise, so dass sich die Rettungswagen der Rettungsdienste in der Euroregion Neiße von den Fahrzeugen aller anderen Transportunternehmen eindeutig unterscheiden.

Der Rettungsdienst der Region Liberec veranstaltete in Zusammenarbeit mit dem Krankenhaus Zgorzelec und dem Rettungsdienst Jelenia Góra am 28. und 29. April 2011 einen weiteren gemeinsamen Kongress der Rettungsdienste. Er fand im Internationalen Zentrum der geistlichen Erneuerung in Hejnice statt und war Bestandteil der Feierlichkeiten anlässlich des 20. Jahrestages der Gründung der Euroregion Neiße. Die Schirmherrschaft über den Kongress hatten der Regierungspräsident (Hejtman) der Region Liberec, Herr Mgr. Stanislav Eichler, und der Vorsitzende (Marszałek) der Niederschlesischen Woiwodschaft, Herr Rafał Jurkowlanec. Ein besonderer Gast auf dem Kongress war Professor MUDr. Jiří Pokorný, DrSc., der Begründer des Fachgebietes Notfall- und Katastrophenmedizin in der Tschechischen Republik. Der Kongress reihte sich ein in die Tradition der internationalen Konferenzen, welche die polnische Seite – selbstverständlich auch mit Gästen aus Deutschland – bereits mehrfach in Piechovice veranstaltet hatte.

Euroregionu Nisa. Původním návrhem bylo, aby tyto karty sloužily jako identifikační průkaz dle platných mezinárodních dohod. Bohužel, díky opožděnosti legislativních podmínek a připravovaných mezinárodních smluv nemají stále tyto karty funkci služebních průkazů.

Pořídili jsme jednotné označení sanitních vozů, tak aby sanitní vozy zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa byly jednoznačně odlišné od všech dalších přepravců.

Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje ve spolupráci s nemocnicí ve Zhořelci a Záchrannou službou v Jelení Hoře upořádala ve dnech 28. a 29. dubna 2011 další společný kongres zdravotnických záchranných služeb. Konal se v Mezinárodním centru duchovní obnovy v Hejnicích a byl součástí oslav 20. výročí založení Euroregionu Nisa. Patronát na kongresu převzali hejtman Libereckého kraje Mgr. Stanislav Eichler a Maršálek Dolnoslezského vojvodství Rafał Jurkowlanec. Zvláštním hostem kongresu byl profesor. MUDr. Jiří Pokorný, DrSc., zakladatel oboru urgentní medicíny a medicíny katastrof v České republice. Kongres pokračoval v tradici mezinárodních konferencí, které opakovaně uspořádala polská strana v Piechowicích, samozřejmě i s hosty z Německa.

Hauptprogrammpunkte waren die von Experten verschiedener medizinischer Fachgebiete gehaltenen Fachvorträge.

Während des Kongresses fanden in anderen Räumen gleichzeitig Workshops statt. Während dieser Workshops wurden die neuesten Mittel für den Rettungsdienst vorgestellt, die beim Rettungsdienst der Region Liberec schon in Betrieb genommen wurden.

Die Vorführung der Ausstattung von Rettungsdiensten, die aus Projektmitteln angeschafft wurde, traf nicht nur bei den Kongressteilnehmern, sondern auch bei den Einwohnern von Hejnice auf reges Interesse. Der Höhepunkt der praktischen Demonstrationen war die Ankunft eines Hubschraubers der Luftrettungsdienstes Liberec. Die Gruppe für medizinische Sondereinsätze führte die Ergebnisse ihrer Ausbildung im Bereich Behandlung und Bergung von Verletzten unter Katastrophenbedingungen vor.

Wichtigstes Ergebnis dieser Konferenz war die Entscheidung aller Teilnehmer, dass die Schaffung eines Rettungsdienstnetzes in der Euroregion Neiße der Hauptwunsch aller Beteiligten ist.

Am 17. Juni 2011 fand in Sieniawka eine gemeinsame Übung der Rettungsdienste Görlitz, Jelenia Góra und Liberec statt. Die Feuerwehr von Bogatynia hatte die Übung vorbereitet. Thema der Übung waren ein Brand und die Explosion von technischen Gasen im Krankenhaus Sieniawka. An der Übung waren neben den Rettungsdiensten von beiden Seiten der Grenze auch Einheiten der Berufsfeuerwehren und der Freiwilligen Feuerwehren der Region sowie die Polizei der Republik Polen beteiligt. Wegen der unterschiedlichen Behandlung von Katast-

Hlavním bodem programu byly odborné přednášky, kde vystoupili odborníci z různých medicinských oborů.

V průběhu kongresu zároveň probíhaly v přilehlých prostorách workshopy, kde byly předvedeny nejmodernější prostředky pro záchrannou službu, které jsou již zavedeny v provozu Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje.

Velkému zájmu nejen účastníků kongresu, ale i obyvatel Hejnic se těšila přehlídka vybavení záchranných služeb, které bylo pořízeno z prostředků projektu. Zlatým hřebem praktických ukázek byl přelet vrtulníku LZSS Liberec, kdy Skupina speciálních zdravotnických činností předvedla výsledky své přípravy k ošetření a vyproštění zraněných za mimořádných podmínek.

Hlavním závěrem této konference je rozhodnutí všech účastníků, že vznik jednotné sítě zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa je základním přáním všech účastníků.

17. června 2011 se v Sienawce se uskutečnilo společné cvičení zdravotnických záchranných služeb Zhořelce, Jelení Hory a Liberce. Cvičení připravil Hasičský záchranný sbor z Bogatyně. Tématem cvičení byl požár a výbuch technických plynů v nemocnici v Sienawce. Cvičení, kromě zdravotnických záchranných služeb z obou stran hranice se účastnily i jednotky profesionálních a dobrovolných hasičů regionu a policie Polské republiky. Díky rozdílnému zajištění mimořádných událostí v obou zemích je

rophenfällen in den Ländern ist offensichtlich, dass bei solchen Ereignissen in dieser Region immer internationale Hilfe erforderlich sein wird. Daher ist es auch in Zukunft notwendig, gemeinsame Übungen zu veranstalten und die Kollegen von der anderen Seite der Grenze zu den Übungen einzuladen und dabei Erfahrungen auszutauschen.

Auf der Grundlage der guten Erfahrungen mit dem tschechisch-polnischen Projekt haben wir ein ähnliches Projekt auf sächsisch-tschechischer Seite vorbereitet. Tragende Elemente dieses Projektes waren auch hier die Zusammenarbeit der Rettungsdienste, gemeinsame Schulungen in allen Tätigkeitsbereichen und die Organisation gemeinsamer Seminare und Konferenzen. Im Rahmen des tschechisch-sächsischen Projektes waren in Hrádek nad Nisou ein Schulungszentrum für Rettungskräfte sowie eine Basisstation zur Hilfeleistung in Katastrophenfällen vorgesehen. Der Grund dafür war, dass Hrádek nad Nisou genau im Zentrum der Euroregion liegt und dass in naher Zukunft hier eine der Haupttransitstrecken zwischen dem Süden und dem Norden der Europäischen Union verlaufen wird. Leider wurde dieses Projekt nicht angenommen. Aber wir geben nicht auf, sondern bereiten ein ähnliches Projekt für den nachfolgenden Zeitraum vor.

Das Endziel unserer Anstrengungen an der gemeinsamen Grenze ist die Schaffung eines Kooperationsnetzes der Rettungsdienste dieser Region, was zu einer verbesserten Verfügbarkeit der Notfallrettung und einem erhöhten Sicherheitsgefühl für die Bevölkerung führt.

zřejmé, že při podobných událostech v tomto regionu bude vždy potřebná mezinárodní pomoc. Proto je nutno i nadále pořádat součinnosti cvičení a zvát kolegy z druhé strany hranice na cvičení a při nich si vyměňovat zkušenosti.

Na základě dobrých zkušeností s česko-polským projektem, jsme připravili obdobný projekt na sasko-české straně. Opět nosnou částí projektu byla vzájemná spolupráce záchranných služeb, společné vzdělávání ve všech oblastech činnosti a pořádání společných seminářů a konferencí. V rámci česko-saského projektu mělo v Hrádku nad Nisou vzniknout centrum vzdělávání a výchovy pro záchranáře a také základna pro poskytování přeshraniční pomoci v případě mimořádných událostí. Vedlo nás k tomu to, že Hrádek nad Nisou leží v samém centru Euroregionu a i to, že zde v blízké budoucnosti povede jedna z hlavních tranzitních komunikací mezi jihem a severem Evropské unie. Bohužel projekt nebyl přijat. I tak se nevzdáváme a obdobný projekt připravíme pro následující období.

Konečným cílem našeho snažení na společné hranici je vytvoření kooperativní sítě zdravotnických záchranných služeb v daném regionu, vedoucí ke zlepšení dostupnosti přednemocniční neodkladné péče ku prospěchu obyvatel a ke zvýšení pocitu jejich bezpečnosti.

„Healthacross in Practice“ – grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung in der Praxis

„Healthacross in Practice“ – přeshraniční poskytování zdravotní péče v praxi

M. Čarvaš, A. Pudilová
Projekt Healthacross in Practice

Seit dem Fall des Eisernen Vorhangs vor 20 Jahren sind Österreich und die Tschechische Republik in vielerlei Hinsicht zusammengewachsen. Allerdings nicht auf allen Gebieten. Die grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung gehört zu den Bereichen mit Nachholbedarf. Die Europäische Union fördert die enge Zusammenarbeit der Regionen in Form von grenzüberschreitenden Initiativen. Aus diesem Grund ergab sich die Möglichkeit einer Kooperation, die der Bevölkerung im Grenzgebiet der Stadt České Velenice (Gmünd) zugute kommt und die gleichzeitig die hiesige Wirtschaft stärkt. Gerade in den Grenzregionen wird die Idee der europäischen Integration im alltäglichen Leben wahr.

Das Projekt der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit im Gesundheitswesen „Healthacross in Practice“

Die Europäische Union hat sich zur Aufgabe gesetzt, für die Menschen da zu sein und ihnen das alltägliche Leben zu erleichtern. Im vereinten Europa profitiert eine erfolgreiche regionale Entwicklung maßgeblich von der Zusammenarbeit der Partner in den benachbarten Grenzregionen - das Gesundheitswesen bildet hier keine Ausnahme.

Gerade am Beispiel der Region Gmünd (AT) – České Velenice (CZ) wird deutlich, wie die grenzüberschreitende Zu-

Od doby, kdy před 20 lety padla železná opona, obě země, Rakousko a Česká republika, v mnohém srostly. V mnohém dosud nikoli. Přeshraniční poskytování zdravotní péče patří mezi oblasti, v nichž je co dohánět. Evropská unie podporuje úzkou spolupráci regionů v rámci přeshraničních iniciativ, a právě díky tomu vznikla možnost spolupráce, která prospěje obyvatelstvu v oblasti regionu Českých Velenic a posílí tamní ekonomiku. Jsou to právě příhraniční regiony, kde se evropská myšlenka naplňuje v každodenním životě.

Projekt přeshraniční spolupráce ve zdravotnictví „Healthacross in Practice“

Evropská unie má sloužit lidem a usnadňovat jim každodenní život. Úspěšný regionální rozvoj těží ve sjednocené Evropě značnou měrou ze spolupráce partnerů v sousedících, příhraničních regionech – sektor zdravotnictví není výjimkou.

Právě v regionu Gmünd (AT) – České Velenice (CZ) je patrné, jak přeshraniční spolupráce může lidem každodenní život

sammenarbeit den Alltag der Menschen wirklich erleichtern kann: Das Landeskrankenhaus Waldviertel Gmünd liegt direkt an der Grenze, wogegen der nächste Notarztwagen auf der tschechischen Seite, in České Velenice, über 30 km und das nächste Krankenhaus 60 km entfernt sind.

skutečně usnadnit: Zemská klinika Waldviertel Gmünd se nachází přímo u hranic, naproti tomu na české straně, v Českých Velenicích, je nejbližší vozidlo záchranné služby s lékařem vzdáleno více než 30 km, nejbližší nemocnice pak 60 km.

Obrázek 1, Abb. 2: Mapa příhraniční oblasti (Česká republika/Rakousko) - Grenzgebiet Tschechische Republik - Österreich

Die Grundlagen der Zusammenarbeit in dieser Region wurden bereits durch ein Vorgänger-Projekt gelegt: Das Projekt „healthacross – grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung zwischen dem Bezirk Südböhmen und Niederösterreich“ (2008 – 2010) machte den Anfang mit dem Ziel, der Bevölkerung in der Region die Inanspruchnahme von stationären sowie ambulanten medizinischen Leistungen über die Grenze hinweg auf dem Gebiet des Nachbarstaates, zu ermöglichen. Dies bereitere den Boden für eine langfristige Zusammenarbeit. Zu den wichtigsten Ergebnissen dieses Projektes gehörten der Abgleich der Strukturen der Gesundheitsversorgung beiderseits der Grenze, die Erstellung eines Leistungsindex sowie die Erarbeitung von Leitlinien für die weitere regionale

Díky předchozímu projektu již v tomto regionu základy spolupráce položeny byly: projekt „healthacross – přeshraniční poskytování zdravotní péče mezi Jihočeským krajem a Dolním Rakouskem“ (2008 – 2010) inicioval první kroky s cílem umožnit obyvatelům regionu čerpat lůžkovou i ambulantní zdravotní péči přeshraničně, tedy na území sousedního státu. Připravil tak půdu pro dlouhodobou spolupráci. K nejdůležitějším výstupům projektu patřilo strukturální srovnání podmínek pro poskytování zdravotní péče na obou stranách hranice a vypracování rejstříku služeb a vodítek pro další práci v regionu, včetně studie proveditelnosti přeshraničního zdravotnického centra.

Zusammenarbeit und die Durchführung einer Machbarkeitsstudie für ein grenzüberschreitendes Gesundheitszentrum.

Der Schwerpunkt der Kooperation zwischen Niederösterreich und dem Bezirk Südböhmen lag, den Bedürfnissen der einheimischen Bevölkerung entsprechend, auf der schnellen Sicherstellung einer qualitativ hochwertigen und wohnortnahen Gesundheitsversorgung. Das „Healthacross in Practice“ ist die Antwort auf diese berechtigte Forderung. Das Ziel dieses Projektes ist die praktische Umsetzung der grenzüberschreitenden Gesundheitsversorgung, wobei auch Fragen zu lösen sind, die beim täglichen Patientenaustausch zwischen Niederösterreich und der Tschechischen Republik auftreten können. Im Rahmen eines Pilotprogramms soll im Landesklinikum Waldviertel Gmünd eine bestimmte Anzahl tschechischer Patienten behandelt werden. Bei der anschließenden Evaluation werden die Verfahren sowie auch die problematischen Bereiche einer Analyse unterzogen, wobei die Hauptaufgabe des Projektes die Identifizierung der Lösungsansätze sein wird.

DATEN ZUM PROJEKT

„Healthacross in Practice“ schließt sich an das Projekt „healthacross“ (2008 – 2010) an und ist für den Zeitraum vom 1. 1. 2012 bis zum 31. 3. 2014 angesetzt.

Projektziele:

- Sicherstellung der gleichen Zugangsmöglichkeiten zum Gesundheitswesen durch eine enge Kooperation der Anbieter in der Region Niederösterreich-Waldviertel und Südböhmen;
- Verbesserung der Lebensqualität

Stěžejním tématem kooperace mezi Dolním Rakouskem a Jihočeským krajem byl požadavek místních obyvatel směřující k rychlému zajištění vysoce kvalitní zdravotní péče v blízkosti jejich bydliště. Projekt „Healthacross in Practice“ je odpovědí na tento oprávněný požadavek. Jeho cílem je praktická realizace přeshraničního poskytování zdravotní péče a projekt se také zabývá otázkami, které se mohou vyskytnout při každodenní výměně pacientů mezi Dolním Rakouskem a Českou republikou. Na Zemské klinice Waldviertel Gmünd bude v rámci pilotního programu projektu ošetřen určitý počet českých pacientů. Při následné evaluaci pilotu budou analyzovány procesy i problematické oblasti, hlavním úkolem projektu je pak identifikace jejich možných řešení.

FAKTA O PROJEKTU

„Healthacross in Practice“ navazuje na projekt „healthacross“ (2008 – 2010) a probíhá v období od 1. 1. 2012 do 31. 3. 2014.

Cíle:

- zajištění rovnosti příležitostí v přístupu ke zdravotnickým službám prostřednictvím úzké spolupráce poskytovatelů zdravotní péče v regionu Dolní Rakousko – Waldviertel a Jihočeský kraj;

- und -bedingungen der Bevölkerung im Bereich Umwelt- und eine hochqualitative Gesundheitsversorgung;
  - positive wirtschaftliche Effekte für die Region;
  - optimale Nutzung von Synergien und Ressourcen;
  - gezielte Information der Bevölkerung über die Möglichkeit, Gesundheitsleistungen auf der anderen Seite der Grenze in Anspruch zu nehmen;
  - Positionierung der Region České Velenice - Gmünd als europäische Modellregion für komplexe grenzüberschreitende Kooperation im Gesundheitswesen;
  - Evaluierung des Pilotprogramms (Testphase) des grenzüberschreitenden Patientenaustausches;
  - intensive Zusammenarbeit zwischen dem tschechischen und dem österreichischen Rettungsdienst;
  - Aufbau einer langfristigen regionalen Kooperation im Gesundheitswesen.
- zlepšení kvality života a životních podmínek obyvatel v oblasti životního prostředí a přístupu ke kvalitní zdravotní péči;
  - pozitivní dopady na ekonomiku regionu;
  - optimální využití synergií a zdrojů;
  - cílené informování obyvatelstva o možnosti využívat zdravotnické služby na druhé straně hranice;
  - profilování regionu České Velenice - Gmünd jako modelového evropského regionu pro komplexní přeshraniční spolupráce ve zdravotnictví;
  - evaluace pilotního programu (testovací fáze) přeshraniční výměny pacientů;
  - intenzivní spolupráce české a rakouské záchranné služby;
  - vybudování dlouhodobé, meziregionální spolupráce ve zdravotnictví.

Die Pfeiler des Projektes „Healthacross in Practice“

1. Die Pilotbehandlung der tschechischen Patienten im Landeskrankenhaus Gmünd
Im Rahmen dieses Pilotprogramms soll im Krankenhaus Gmünd für etwa 100 tschechische Patienten eine ambulante Gesundheitsversorgung gewährleistet werden. Im Bedarfsfall sollen dann bis zu 10 Patienten die Möglichkeit bekommen, sich in Gmünd einem leichten Eingriff mit kurzer Verweildauer im Krankenhaus zu unterziehen. Die Patienten sollen mit

Pilíře projektu Healthacross in Practice

1. Pilotní program ošetření český pacientů v nemocnici LK Gmünd
V průběhu pilotního programu bude v nemocnici Gmünd poskytnuta ambulantní zdravotní péče zhruba 100 českým pacientům. Až 10 pacientů pak v případě potřeby bude mít v Gmündu možnost podstoupit lehčí zákroky vyžadující kratší hospitalizaci. Pacienti budou do nemocnice v Gmündu přicházet na základě doporučení svých praktických lékařů, případně, pokud půjde o akutní případy s nutností zásahu

einer Überweisung ihres praktischen Arztes ins Krankenhaus Gmünd kommen bzw. werden im Notfall, der den Einsatz des Rettungsdienstes Südböhmen erfordert, mit dem Rettungswagen gebracht. Selbstverständlich soll den tschechischen Bürgern auch ein direkter Zugang ins Krankenhaus insbesondere in akuten Fällen ermöglicht werden. Bevorzugt soll aber die Aufnahme aufgrund einer ärztlichen Überweisung oder über den Rettungsdienst erfolgen.

2. Die Zusammenarbeit der Einsatzkräfte des Rettungsdienstes CZ – AT

Die engere Zusammenarbeit der Rettungsdienste hat vorrangig eine effektivere Notfallrettung in den Grenzgebieten zum Ziel. Dazu gehört die möglichst schnelle Reaktion auf einen Notruf und der Einsatz am Unfallort oder bei einer plötzlichen Erkrankung. Ebenso soll auch die Sicherstellung optimaler Bedingungen für den Patiententransport zu einer weiteren medizinischen Untersuchung sowie bei seiner Überstellung an eine medizinische Versorgungseinrichtung gewährleistet werden. Die Kooperation der Rettungsdienste ist auch bei Großereignissen, zum Beispiel großen Straßenverkehrsunfällen, erforderlich, was sich in dieser Region in der Vergangenheit schon mehrfach abspielte.

Die Mitarbeiter des Rettungsdienstes der Region Südböhmen und des Österreichischen Roten Kreuzes nahmen ihre Kooperation bereits während des Projektes ‚healthacross‘ auf. Das Ergebnis dieser Zusammenarbeit war unter anderem ein kleines deutsch-tschechisches Wörterbuch für den Bedarf der Rettungskräfte. Es handelt sich hierbei um eine einfache,

ZZS JČK, budou pacienti do nemocnice dopraveni vozidly záchranné služby. Bude samozřejmě umožněn i přímý přístup českých občanů do nemocnice, zejména v případě akutních případů, ale preferovanou variantou bude příjem na základě doporučení praktického lékaře či prostřednictvím ZZS JČK.

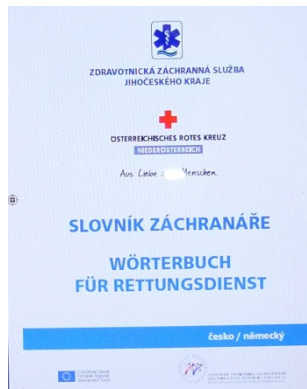
2. Spolupráce složek rychlé záchranné pomoci CZ – AT

Důvodem pro navázání užší spolupráce záchranných služeb je především zefektivnění poskytování odborné přednemocniční neodkladné péče v příhraniční oblasti. Cílem je dosažení co nejrychlejší odezvy od přijetí tísňové výzvy na místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění a zajištění optimálních podmínek při dopravě pacienta k dalšímu odbornému vyšetření i během jeho předání do zdravotnického zařízení. Spolupráce záchranných služeb je též zcela nezbytná při hromadných neštěstích, například dopravních nehodách, které se v této oblasti v minulosti již několikrát odehrály.

Pracovníci Zdravotnické záchranné služby Jihočeského kraje a Österreichisches Rotes Kreuz spolu začali spolupracovat již během projektu ‚healthacross‘. Výsledkem této spolupráce byl mimo jiné Česko-německý slovníček pro potřeby záchranných služeb. Jde o jednoduchý několikastránkový slovník základních pojmů a frází užívaných při zásahu – má

mehrseitige Zusammenstellung der wichtigsten Begriffe und Redewendungen bei einem Rettungseinsatz. Dieses Wörterbuch soll die Kommunikation bei einem Einsatz erleichtern und insbesondere den Rettungskräften sowie den Patienten die Angst vor Sprachbarrieren nehmen.

usnadnit komunikaci během zásahu a především zbavit záchranáře i pacienta strachu z jazykové bariéry.

Obrázek 3, Abb. 4: Slovník záchranáře - Glossar für Rettungsdienst

Im Rahmen des Projektes ‚healthcross‘ fanden auch mehrere Treffen sowie gemeinsame Übungen statt. Ein weiterer Bereich der Kooperation ist daher ein intensiver Informations- und Erfahrungsaustausch. Die 1. grenzüberschreitende Übung der Rettungsdienste fand am 24. 11. 2011 in České Budějovice statt. Sie bot den Rettungskräften beiderseits der Grenze erstmalig die Möglichkeit, an der gemeinsamen Abstimmung zu arbeiten, die Kommunikation in Krisensituationen zu erproben und insbesondere die Stolpersteine eines gemeinsamen Einsatzes aufzudecken.

Během projektu ‚healthcross‘ proběhlo též několik setkání a také společné cvičení. Další dimenzí spolupráce je tak intenzivní výměna informací a zkušeností. 1. přeshraniční cvičení záchranných složek proběhlo v Českých Budějovicích 24. 11. 2011. Záchranáři z obou stran hranice tak poprvé mohli zapracovat na vzájemné koordinaci, vyzkoušet komunikaci v krizové situaci a především odhalit, jaká jsou úskalí společného zásahu.

Das letzte Treffen der Rettungsdienste aus den benachbarten Grenzregionen fand am 9. 11. 2012 statt. Außer den Rettungskräften trafen sich auch Mitglieder der Feuerwehren.

Poslední setkání záchranných služeb z obou stran hranice se uskutečnilo 9. 11. 2012. Kromě záchranářů se setkali také členové hasičských sborů.

Obrázek 5, Abb. 6: Besuch der österreichischen Kollegen in der Zentrale des Rettungsdienstes Südböhmen České Budějovice (Böhmisch Budweis) - Návštěva rakouských kolegů na Centrále ZZS JČK v Českých Budějovicích

Deutschkurse für Mitarbeiter des Rettungsdienstes des Bezirks Südböhmen

Ein wichtiger Bestandteil des Projektes ‚Healthacross in Practice‘ sind Deutschkurse für die Beschäftigten des Rettungsdienstes des Bezirks Südböhmen. In der Zeit von September 2012 bis Ende Juni 2013 finden zweisemestrige Sprachkurse statt, in denen über 60 Mitarbeitern des Rettungsdienstes des Bezirks Südböhmen die Grundlagen der deutschen Sprache sowie auch der medizinische Fachwortschatz vermittelt werden. Der Veranstaltungsort dieser Sprachkurse sind die jeweiligen Standorte des Rettungsdienstes in den südböhmischen Städten České Budějovice, Prachatice, Jindřichův Hradec, Třeboň und Tábor.

Der Kooperationsvertrag der Rettungsdienste der Tschechischen Republik und Österreichs

Durch das Rahmenabkommen zwischen Deutschland und der Tschechischen Republik, das die grenzüberschreitende Zusammenarbeit der Rettungsdienste

Jazykové kurzy němčiny pro zaměstnance ZZS JČK

Velmi důležitou součástí projektu ‚Healthacross in Practice‘ jsou jazykové kurzy němčiny pro zaměstnance ZZS JČK. Dvousemestrální kurz, který probíhá od září 2012 do konce června 2013, poskytne více než 60 pracovníkům ZZS JČK základy obecné němčiny a odborné (zdravotnické) slovní zásoby. Kurzy probíhají přímo na stanovištích záchranné služby v jihočeských městech České Budějovice, Prachatice, Jindřichův Hradec, Třeboň a Tábor.

Smlouva o spolupráci záchranných služeb CZ - AT

Velkou inspirací pro spolupráci české a rakouské záchranné služby je rámcová smlouva mezi Českou republikou a Německem, která dá přeshraniční kooperaci záchranných služeb z obou

auf beiden Seiten der Grenze rechtlich regeln soll, erhält die Zusammenarbeit zwischen dem tschechischen und österreichischen Rettungsdienst wichtige Impulse. Gerade solche Schritte ermöglichen eine schnellere Entwicklung von gemeinsamen Aktivitäten der Mitarbeiter der Rettungsdienste.

Das sehr komplexe Projekt ‚Healthacross in Practice‘ verfolgt das Ziel einer langfristigen und effektiven Zusammenarbeit zwischen sich nahestehenden Regionen in verschiedenen Mitgliedsländern der Europäischen Union. Wie Richard von Weizsäcker sagte: „Nicht ein Europa der Mauern kann sich über Grenzen hinweg versöhnen, sondern ein Kontinent, der seinen Grenzen das Trennende nimmt.“ Mit diesem kurzen, aber aussagekräftigen Zitat sind die Ziele und der Inhalt des Projekts ‚Healthacross in Practice‘ auf den Punkt gebracht.

stran hranice základní právní rámec. Právě takové kroky umožňují rychlejší rozvoj společných aktivit pracovníků záchranných služeb.

Projekt ‚Healthacross in Practice‘ je komplexním projektem, jehož cílem je dlouhodobá a efektivní spolupráce mezi blízkými regiony z různých členských států Evropské unie. Jak řekl Richard von Weizsäcker: „Nebude to Evropa tvořená zdmi, která dosáhne usmíření bez ohledu na hranice, ale kontinent, který odebere hranicím to, čím rozdělují.“ Tímto krátkým, ale výstižným citátem lze cíle i obsah projektu ‚Healthacross in Practice‘ shrnout.

Foto, Abb. 4-6: Gemeinsame Übungen der Rettungsdienste - Společné cvičení záchranných služeb

Die Anrainerzusammenarbeit des THW-Landesverbandes Sachsen, Thüringen mit dem Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik (HZS)

Přeshraniční spolupráce zemského svazu Technické pomocné služby Sasko, Durynsko (Technisches Hilfswerk - THW) s Hašičským záchranným sborem (HZS) České republiky

Dr. Marcus von Salisch,
Ständiger Vertreter des Landesbeauftragten für Sachsen, Thüringen
Bundesanstalt Technisches Hilfswerk
Stálý zástupce pověřence pro spolkové země Sasko a Durynsko
Spolková služba Technisches Hilfswerk

Die Bundesanstalt Technisches Hilfswerk (THW/ German Federal Agency for Technical Relief)

Das THW, die Zivil- und Katastrophenschutzorganisation des Bundes, wurde 1950 gegründet und weist als Bundesbehörde im Geschäftsbereich des Bundesministeriums des Innern eine einmalige Struktur auf: Etwa 80.000 ehrenamtliche Einsatzkräfte leisten in 668 Ortsverbänden technische Hilfe im Katastrophenschutz auf Anforderung der für die Gefahrenabwehr zuständigen Stellen, im Ausland und im Zivilschutz. Darüber hinaus können sie Aufgaben im Bereich der örtlichen Gefahrenabwehr übernehmen.

In acht Landesverbänden und 66 Geschäftsstellen stellen rund 850 hauptamtliche Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter die administrativ-organisatorischen Grundlagen für die Arbeit der Ortsverbände sicher und können bei Großschadenslagen durch die Bildung von Stäben auch koordinierend tätig werden. Die Landesverbände sind dabei Ansprechpartner THW-

Spolková organizace Technisches Hilfswerk (THW/ German Federal Agency for Technical Relief)

Technická pomocná služba (Technisches Hilfswerk - THW), která byla založena v roce 1950 jako celostátní instituce působící v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva v případě katastrof, spadá do oblasti činnosti Spolkového ministerstva vnitra a má specifickou strukturu. Přibližně 80.000 dobrovolných záchranářů, organizovaných v 668 místních svazech, poskytuje na výzvu pracovišť, zodpovědných za opatření na odvrácení ohrožení, technickou pomoc v zahraničí a v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva před katastrofami. Kromě toho plní také úkoly v rámci místního odvrácení nebezpečí.

Základní administrativně-organizační podmínky pro práci komunálních svazů zajišťuje přibližně 850 stálých zaměstnanců v osmi zemských svazech a na 66 pracovištích. V případě hromadného neštěstí jsou schopni vytvořit koordinovaně pracující štáby. Zemské svazy jsou přitom kontaktním subjektem pro vedení THW, německé

Leitung, der Bundesländer und ihrer obersten Behörden sowie der Partnerorganisationen. Die Geschäftsstellen nehmen diese Aufgabe auf Ebene der Landkreise und Städte wahr.

Die Ortsverbände sind bundeseinheitlich gegliedert in einen Stab, den/die Technischen Zug/Züge sowie die Fachgruppe(n). Insbesondere in den Fachgruppen spiegelt sich das breite Aufgabenspektrum des THW wieder: Beleuchtung, Brückenbau, Elektroversorgung, Führung/Kommunikation, Infrastruktur, Logistik, Ortung, Ölschaden, Räumen, Sprengen, Trinkwasserversorgung, Wassergefahren sowie Wasserschaden/Pumpen. Zudem werden für den Auslandseinsatz die Einheiten SEEBA (Schnell-Einsatz-Einheit-Bergung-Ausland), SEElift (Schnell-Einsatz-Einheit für Logistikabwicklung im Lufttransportfall) und SEEWA (Schnell-Einsatz-Einheit-Wasser-Ausland) in Bereitschaft gehalten.

Der THW-Landesverband (LV) Sachsen, Thüringen

Im Jahre 1996 wurde nach intensiver Aufbauarbeit durch das THW aus Bayern und Hessen der LV Sachsen, Thüringen mit Dienstsitz in Altenburg gegründet. Er verfügt derzeit über vier Geschäftsführerbereiche mit 34 Ortsverbänden und rund 1.900 aktive Helferinnen und Helfer sowie ca. 470 Mädchen und Jungen, die sich in der THW-Jugend e.V. engagieren.

Die Anrainerarbeit des LV Sachsen, Thüringen

Der Freistaat Sachsen verfügt über je ei-

spolkové země a jejich nejvyšší orgány a partnerské organizace. Pobočky plní tyto úkoly na úrovni okresů a měst.

Místní svazy jsou rozděleny v celém Německu jednotně na štáby, technická družstva a specializované skupiny. Zejména specializované skupiny prezentují široké spektrum úkolů služby THW: osvětlení, stavba mostů, zásobování elektrickou energií, řízení a komunikace, infrastruktura, logistika, vyhledávací práce, olejové havárie, odklízeč práce, odstřel, zásobování pitnou vodou, ochrana před povodněmi a škody způsobené vodou a odčerpání vody. Kromě toho THW disponuje pohotovostními jednotkami rychlého nasazení v zahraničí SEEBA (jednotka rychlého nasazení v oboru záchranářství), SEElift (jednotka rychlého nasazení v oboru logistiky v letecké dopravě) a SEEWA (jednotka rychlého nasazení zásobování vodou v zahraničí).

Zemský svaz THW Sasko, Durynsko

Po intenzivních snahách bavorského a hessenského svazu THW byl v roce 1996 založen Zemský svaz Sasko, Durynsko se sídlem v Altenburgu. Tento svaz má v současné době k dispozici čtyři oblastní ředitelství se 34 místními svazy a přibližně 1 900 dobrovolnými pomocníky. Mládežnická organizace THW sdružuje asi 470 dívek a chlapců.

Úkoly Zemského svazu Sasko, Durynsko v sousedních zemích

Svobodný stát Sasko má vnější hranici s

ne Außengrenze zu Polen (Länge ca. 125 km) sowie zu Tschechien (Länge ca. 450 km). Aus Sicht des Katastrophenschutzes gilt dabei vor allem den hochwassergefährdeten Bereichen im Einzugsgebiet der grenzüberschreitend verlaufenden Elbe besondere Aufmerksamkeit (s. das aktuelle Projekt „LABEL“ zur transnationalen Zusammenarbeit bei der Risikovorsorge; online: www.label-eu.eu). Allein aus diesem Grunde kommt der intensiven Kooperation mit den Nachbarstaaten hohe Bedeutung zu.

Um einen grenzüberschreitenden Informationsaustausch im Bereich des Katastrophenschutzes gewährleisten zu können, bemühten sich sowohl das THW als auch das tschechische Feuerwehrrettungskorps (Hasičský záchranný sbor/HZS) frühzeitig um eine Intensivierung der Kontakte.

Zu ersten Besuchen – etwa zu feierlichen Anlässen – kam es ab 2001 auf lokaler Ebene zwischen dem Geschäftsführerbereich Chemnitz und den Direktionen des HZS in Karlovy Vary und in Plzen. Diese regionalen Beziehungen sind bis heute lebendig und werden intensiv gepflegt.

Das Inkrafttreten des Vertrages der Bundesrepublik Deutschland und der Tschechischen Republik über die gegenseitige Hilfe bei Katastrophen und schweren Unglücksfällen eröffnete auch dem THW die Möglichkeit, seinerseits eine bilaterale Vereinbarung mit den tschechischen Partnern abzuschließen. Hierzu unterzeichnete der Landesbeauftragte für Sachsen und Thüringen, Manfred Metzger, am 26. Mai 2005 mit dem Generaldirektor des HZS eine Vereinbarung über die gegenseitige Kooperation mit den Direktionen aus Karlovy Vary, Usti nad La-

Polskem (délka cca 125 km) a Českou republikou (délka cca 450 km). Z pohledu ochrany před katastrofami zde hrají prioritní roli především území ohrožená záplavami v povodí přeshraničního toku Labe (viz aktuální projekt nadnárodní spolupráce při prevenci rizik „LABEL“; online: www.label-eu.eu). Již z tohoto důvodu je přikládán intenzivní spolupráci se sousedními zeměmi velký význam.

Ve snaze zajistit přeshraniční výměnu informací v oblasti ochrany před katastrofami se již velice záhy starala jak technická služba THW, tak také český Hasičský záchranný sbor (HZS) o prohloubení vzájemných vztahů.

K prvním vzájemným návštěvám mezi zástupci pobočky THW v Chemnitz a ředitelstvím HZS Karlovarského a Plzeňského kraje – například při slavnostních příležitostech – docházelo na místní úrovni od roku 2001. Tyto regionální vztahy existují dodnes a jsou intenzivně udržovány.

Nabytím účinnosti Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích se organizaci THW otevřela také možnost samostatně uzavírat bilaterální dohody s českými partnery. Za tímto účelem podepsali dne 26. května 2005 Manfred Metzger, pověřenec pro spolkové země Sasko a Durynsko, a generální ředitel HZS dohodu o vzájemné spolupráci s ředitelstvími Karlovarského, Ústeckého a Plzeňského kraje. Předmětem této dohody je rychlé poskytnutí sil v případě

bem und Plzen. Ziel dieser Vereinbarung sind die rasche Bereitstellung von Kräften im Einsatzfall (mit Regelung der Kostenfrage) sowie eine regelmäßige Zusammenarbeit bei der vorbereitenden Ausbildung und Beübung der Einsatzkräfte, in der Jugendarbeit sowie bei möglichen EU-Förderprogrammen.

Die Schwerpunkte der Zusammenarbeit liegen folglich bis heute in den Bereichen Übung, Ausbildung, Repräsentation und Einsatz. Dazu finden regelmäßige Informations- und Arbeitsgespräche zwischen der Führung des Landesverbandes Sachsen, Thüringen, der Generaldirektion des HZS, der THW-Leitung sowie den THW-Bundesschulen statt.

Gemeinsame Übungen

Die Übung AIR ACCIDENT aus dem Jahre 2005 stellte das erste größere gemeinsame Übungsvorhaben dar. Der Ortsverband Chemnitz übte im Bereich Rokycany seine Fähigkeiten in der Bergung und Erstversorgung von Verletzten nach einem Flugzeugabsturz.

An der Übung ALBIS waren im Mai 2008 neben rund 170 Helferinnen und Helfer des THW aus 18 Ortsverbänden ca. 250 tschechische Einsatzkräfte beteiligt. Bei Usti nad Labem wurde die gemeinsame Abwehr von Hochwassergefahren geübt.

vzniku mimořádné situace (s úpravou otázky krytí nákladů) a pravidelná spolupráce při odborné přípravě a cvičení členů záchranných týmů, v práci s mládeží a v oblasti případných podpůrných programů EU.

Těžištěm spolupráce tvoří proto dodnes společná cvičení, výcvik, reprezentativní úkoly a zásahová činnost. K těmto otázkám se pravidelně schází vedení Zemského svazu Saska-Durynska, zástupci generálního ředitelství HZS, vedení THW a Spolkových škol THW k informačnímu a pracovnímu jednání.

Společná cvičení

Cvičení AIR ACCIDENT z roku 2005 bylo prvním větším společným cvičením. Místní svaz v Chemnitz cvičil na Rokycansku své záchranné schopnosti při zásahu po letecké nehodě a poskytnutí první pomoci zraněným.

V květnu 2008 se účastnilo cvičení ALBIS okolo 170 příslušníků THW z 18 místních svazů a asi 250 českých záchrannů. Nedaleko Ústí nad Labem proběhl simulace společné záchranné akce při ohrožení povodní.

Die Übung FOREST FIRE (September 2009) basierte auf dem Szenario „Waldbrandbekämpfung“ und fand im Bezirk Karlovy Vary statt. 10 Ortsverbände und sechs Fachgruppen Wasserscha-den/Pumpen waren eingesetzt, um u.a. die Förderung von Löschwasser über lange Wegstrecken sicher zu stellen.

Im Juni 2012 wurde im Rahmen der Übung MAAFEX der Einsatz des THW bei durch Erdbeben verursachten Großschadenslagen geübt. Die Maßnahme fand bei Karlovy Vary statt; neben 40 Helferinnen und Helfern des THW waren rund 200 Mitglieder des HZS beteiligt.

Gemeinsamer Einsatz

Anfang August 2010 kam es im Zuge der grenzüberschreitenden Hochwasser im Bereich Ostachsen auch zum ersten Realeinsatz des THW im Anrainerstaat Tschechien. 25 Einsatzkräfte unterstützten im Norden des Kreises Liberec die Verteilung von Trinkwasser und Lebensmitteln an die Bevölkerung und waren bei Deichsicherungsmaßnahmen und Pumparbeiten eingesetzt.

Gemeinsame Jugendarbeit

Insbesondere im grenznahen Bereich bestehen zwischen den Jugendgruppen der THW-Ortsverbände und den tschechischen Feuerwehren vielfach rege Kontakte. So sind tschechische Jugendliche häufig bei Feierlichkeiten und Veranstaltungen präsent. Zwischen dem Ortsverband Pirna und der Feuerwehr in Chabarovice besteht beispielsweise eine Regionalvereinbarung, die u.a. auch die Förderung der grenzüberschreitenden Jugendarbeit unter dem Motto „Willkommen Nachbar“ zum Inhalt hat.

Námětem rozsáhlého cvičení FOREST FIRE (září 2009), které se konalo v Karlovarském kraji, byla likvidace katastrofálních lesních požárů. Do tohoto cvičení bylo zapojeno 10 místních svazů a šest specializovaných skupin se zaměřením na škody způsobené vodou a odčerpávání vody, které měly mimo jiné zajistit dodávku hasicí vody na velké vzdálenosti.

V červnu 2012 trénovaly složky THW v rámci cvičení MAAFEX pomoc obětem postiženým hromadným neštěstím v důsledku zemětřesení. Toto cvičení se konalo v Karlovarském kraji; kromě 40 záchranářů organizace THW se ho účastnilo okolo 200 členů HZS.

Společný zásah

Na začátku srpna 2010 došlo v souvislosti s přeshraničními povodněmi v regionu východního Saska k prvnímu skutečnému nasazení složek THW na území sousedního státu. 25 záchranářů pomáhalo na severu okresu Liberec při zásobování obyvatelstva pitnou vodou a potravinami a účastnilo se zajištění hrází a odčerpávání vody.

Společná práce s mládeží

Zejména v příhraniční oblasti existují často velmi aktivní styky mezi skupinami mládeže místních svazů THW a českých hasičských sborů. Čeští mladí lidé se mnohdy účastní různých oslav a akcí na německé straně. Mezi místním svazem v Pirně a hasičským sborem v Chabařovicích byla například podepsána regionální dohoda, jejímž předmětem je také například podpora přeshraniční práce s mládeží pod heslem: „Vítej, sousede!“

Repräsentation

Neben den erwähnten regelmäßigen Treffen zum Informationsaustausch wird das HZS in die Großveranstaltungen des Landesverbandes regelmäßig eingebunden. So konnte etwa auf der Messe INTERSCHUTZ in Leipzig ein USAR-Team aus Tschechien den Besuchern seine Fähigkeiten in den Bereichen der technischen und der biologischen Ortung demonstrieren.

Auch auf herausgehobenen Festlichkeiten wie beispielsweise dem 15-jährigen Jubiläum des Ortsverbandes Plauen (2010), dem 20-jährigen Jubiläum des Ortsverbandes Zittau (2012) oder dem Sommerfest des LV Sachsen, Thüringen (2012) waren hochrangige Vertreter der Generaldirektion in Prag oder aber der entsprechenden Bezirke vertreten.

Gemeinsame Ausbildung

Seit 2011 nehmen Mitglieder des HZS an Ausbildungsmaßnahmen der THW-Bundesschulen in Hoya und Neuhausen teil. Der inhaltliche Schwerpunkt der 2011 und 2012 durchgeführten Maßnahmen lag dabei auf dem Kennenlernen der Ausstattung des THW und der Schulung von Multiplikatoren in den Bereichen „Absicherung einsturzgefährdeter Gebäude“ (Einsatz des Abstützsystems Holz) sowie des Einsatz-Gerüst-Systems. Beobachter des THW stellten während einer Übung des HZS im September 2012 in Ostrava die erfolgreiche Umsetzung der ausgebildeten Themen fest.

Der Austausch von Wissen und Fertigkeiten auf dem Gebiet der Ausbildung soll nach gemeinsamer

Repräsentativní činnost

Kromě již zmíněných pravidelných setkání za účelem výměny informací je HZS pravidelně zapojován do velkých akcí zemského svazu THW. Tak měl například tým USAR z České republiky možnost představit návštěvníkům na lipském veletrhu INTERSCHUTZ své schopnosti v oblasti vyhledávání za pomoci psů a technického zařízení.

Důležitých oslav, jako bylo například 15. výročí existence místního svazu v Plavně (2010), 20. výročí působení místního svazu v Žitavě (2012) nebo letní slavnost Zemského svazu Sasko, Durynsko (2012) se také zúčastnili vrcholní představitelé generálního ředitelství v Praze nebo zástupci příslušných krajů.

Společná odborná příprava

Od roku 2011 se členové HZS účastní vzdělávacích kurzů Spolkové školy THW v Hoya a Neuhausenu. Kurzy, které se konaly v roce 2011 a 2012, se zaměřily zejména na prezentaci vybavení Technické pomocné služby THW. Zároveň proběhla školení multiplikátorů na téma „zajištění staveb hrozících zřícením“ (za použití podpůrných dřevěných konstrukcí) a použití systému lešení. Pozorovatelé, vyslaní organizací THW, konstatovali během cvičení HZS v září 2012 v Ostravě, že školené znalosti byly velmi úspěšně uvedeny do praxe.

Podle společného přání obou stran se má výměna vědomostí a dovedností v oblasti odborné přípravy stát základním

Auffassung den Grundpfeiler der weiteren Zusammenarbeit auf 2013 bilden.

pilířem další spolupráce na rok 2013.

Sprachausbildung für Angehörige der Rettungsdienste Deutschlands und Tschechiens

Jazykové kurzy pro příslušníky zdravotnické záchranné služby Německa a České republiky

David Furmanek
Geschäftsführer viadrina sprachen gmbh
Jednatel společnosti viadrina sprachen gmbh

In diesem Jahr fand vom 27.08. bis 06.09.2012 die „**Sprachausbildung für Angehörige der Rettungsdienste Deutschlands und Tschechiens**“ in Bad Saarow im Auftrag des deutschen Bundesministerium für Gesundheit statt. Durchführende Kooperationspartner waren die Landesrettungsschule Bad Saarow e.V. und das Europäischen Zentrum für Angewandte Mehrsprachigkeit (EZAM) an der Europa-Universität Viadrina.

Im Folgenden soll dieses einzigartige Projekt kurz beschrieben werden. Die Verwendung des Tandemverfahrens als ein Aspekt der Durchführung soll dabei etwas näher betrachtet werden. Am Ende werde ich einige Empfehlungen für künftige Projekte geben, die sich aus den Erfahrungen ergeben, die wir bei diesem Projekt gewonnen haben.

Vorbereitungsphase

Zur Zielgruppe des Projektes gehörten Angehörige der Rettungsdienste (insbesondere Angehörige der Rettungskräfte und der Leitstellen) von beiden Seiten der deutsch-tschechischen Grenze, die aufgrund ihrer persönlichen Biographie in der Fremdsprache Englisch bereits

Ve dnech 27.08. až 06.09.2012 se konalo pod záštitou Spolkového ministerstva zdravotnictví v Bad Saarow „**Jazykové vzdělávání příslušníků zdravotnické záchranné služby Německa a České republiky**“. Realizujícími partnery bylo zemské vzdělávací zařízení pro záchranáře Landesrettungsschule Bad Saarow e.V. a Evropské centrum pro aplikovanou vícejazyčnost EZAM (Evropsches Zentrum für Angewandte Mehrsprachigkeit) evropské univerzity Viadrina.⁴

Chci zde stručně představit tento jedinečný projekt, přičemž se blíže podíváme na použití tandemové metody jako jednoho z prvků realizace, a nakonec uvedu několik doporučení pro budoucí projekty, která jsou výsledkem zkušeností získaných v průběhu tohoto projektu.

Přípravná fáze

Cílovou skupinou tohoto projektu byli příslušníci zdravotnické záchranné služby (zejména příslušníci záchranných složek a operačních středisek) na obou stranách česko-německé hranice, kteří si již dříve na základě výuky cizích jazyků osvojili znalosti angličtiny a jsou také

---

⁴ Centrum EZAM je zastřešujícím orgánem a současně think-tank spolupráce mezi Centrem výuky jazyků Evropské univerzity Viadrina ve Frankfurtu nad Odrou a soukromým hospodářským subjektem viadrina sprachen gmbh, který je dceřinou společností Evropské univerzity Viadrina.

Kenntnisse erworben hatten und vielleicht sogar in der jeweiligen Nachbarsprache kommunizieren konnten. Durch die Zunahme von Grenzgängern und grenzüberschreitenden Warenströmen und der damit zunehmenden Notwendigkeit der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit der Rettungsdienste, ist die Förderung der Fremdsprachenkenntnisse unbedingt notwendig.

Vor Projektbeginn wurde eine Einstufung der Bewerber vorgenommen, um das Sprachniveau festzustellen und um anschließend eine relativ homogene Gesamtgruppe zusammenstellen zu können. Die Einstufung bestand aus einer Selbsteinschätzung basierend auf dem GER⁵ und einem Multiple-Choice-Test im Niveaubereich A1-B1 des GER. Die Zusammenstellung der Gruppe war Grundlage für die Auswahl und Erstellung von Materialien. Das Gros der Teilnehmenden hatte bereits in der Schule Englischkenntnisse erworben, auf denen man aufbauen konnte. Da nach der mehrjährigen schulischen Sprachausbildung meistens keine aktive Nutzung bzw. sprachliche Weiterbildung stattfand, sind die Ergebnisse der Niveaufeststellung größtenteils im Bereich A1-A2 des GER zu finden. Die Kenntnisse sind dabei zum größten Teil rezeptiv.

Die Grundidee – Anwendung des Tandemverfahrens.

Im Sprachunterricht sollte und wurde die für viele der Teilnehmenden unbekannt Methode des Tandems erklärt und an-

případně schopni se domluvit jazykem sousední země. Vzhledem ke zvyšujícímu se počtu osob překračujících v obou směrech hranice, nárůstu toku zboží a s tím spojené stoupající nutnosti přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb je nezbytně zapotřebí podporovat znalosti cizích jazyků.

Ještě před začátkem projektu proběhlo rozdělení zájemců podle jejich jazykových dovedností, aby mohla být nakonec sestavena relativně homogenní skupina účastníků. Posouzení jazykových znalostí se přitom provádělo na základě vlastního hodnocení uchazečů podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR)⁶ a absolvování testu s výběrem odpovědí v rozsahu úrovně A1 - začátečník a B1 - středně pokročilý tohoto rámce. Složení skupiny hrálo rozhodující roli při volbě a přípravě učebního materiálu. Většina účastníků získala již ve škole znalosti angličtiny, na které bylo možné navázat. Vzhledem k tomu, že zájemci po ukončení víceleté školní výuky své jazykové znalosti většinou aktivně nepoužívali a nenavštěvovali další jazykové kurzy, pohybují se výsledky hodnocení jejich úrovně podle SERR většinou v rozsahu A1 - začátečník a A2 - mírně pokročilý. Jedná se přitom především o pasivní znalosti.

Základní myšlenka – použití tandemové metody.

Podle plánu byla během jazykového vyučování vysvětlena a aplikována metoda tandemu, kterou mnoho

---

⁵ GER: Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (<http://europass.cedefop.europa.eu/de/resources/european-language-levels-cefr>)

⁶SERR: Společný evropský referenční rámec pro jazyky (<http://europass.cedefop.europa.eu/de/resources/european-language-levels-cefr>)

gewandt (hier nicht wie üblich zweisprachig, sondern in Mittlersprache Englisch). Die Einführung in das Tandemverfahren soll die Tür für die Erfahrung öffnen, dass Lernen nicht nur im Unterricht, sondern auch autonom in der Partnerarbeit erfolgen kann. Darüber hinaus sollte den Teilnehmern gezeigt werden, wie sie auch nach Abschluss der Weiterbildung zusammen mit den Partnern im Nachbarland in der täglichen Zusammenarbeit weiterlernen können.

Methodik Tandem - Tandemverfahren⁷

In der fremdsprachendidaktischen Literatur findet sich bisher keine allgemein verbindliche Definition von "Tandem". Brammerts schreibt 1989: "Seit einigen Jahren werden in der Fremdsprachendidaktik als Tandemkurse Sprachkurse bezeichnet, in denen gleichzeitig zwei Sprachen vermittelt werden. Eine zentrale Rolle spielt dabei das gemeinsame Lernen in zweisprachigen Zweiergruppen, in denen jeder gleichzeitig Lehrer und Schüler ist" (Brammerts & Kleppin & Zarco de la Hoz 1989, S. 1).

Die meisten Definitionen vernachlässigen den Aspekt der Begegnung, dass sich zwei Menschen mit der gemeinsamen Absicht begegnen, die Sprache des anderen in einem gemeinsamen Prozess zu erfahren und zu erlernen. Herfurth fügt den Aspekt des interkulturellen Lernens hinzu und definiert den Begriff folgendermaßen: "Die Metapher Tandem als "Fahrrad für zwei Personen" wird so verstanden, dass zwei unterschiedlichsprachige Personen gemeinsam eine

účastníků neznalo (v tomto případě se nepostupovalo jako obvykle dvoujazyčně, ale vysvětlení bylo podáno v angličtině). Zavedení této metody mělo poskytnout frekventantům kurzu nové zkušenosti s jazykovou výukou, která neprobíhá pouze ve vyučování, ale také samostatně ve dvojicích. Kromě toho se měli účastníci seznámit s tím, jak mohou dále pokračovat se svým partnerem ze sousední země v učení i po skončení kurzu v rámci své každodenní spolupráce.

Tandemová metoda - metodika⁸

V publikacích o didaktice výuky cizích jazyků se dosud neseťkáváme se všeobecně závaznou definicí metody tandemu. Brammerts píše v roce 1989: „Již několik let se v didaktice výuky cizích jazyků označují pojmem tandemové kurzy takové jazykové kurzy, ve kterých se vyučují současně dva jazyky. Ústřední roli přitom hraje společné osvojování si jazyka ve dvoujazyčných cílových skupinách, ve kterých je každý účastník současně učitelem a žákem“ (Brammerts & Kleppin & Zarco de la Hoz 1989, str. 1).

Většina definic však opomíjí aspekt vzájemného setkání – skutečnost, že se setkávají dva lidé se shodným úmyslem poznat ve společném procesu jazyk partnera a naučit se ho. Herfurth k tomu navíc přidává prvek mezikulturního vzdělávání a definuje tento pojem takto: „Metafora tandemu jako kola pro dvě osoby se chápe tím způsobem, že tyto dvě osoby hovořící různými jazyky se spolu vydají na cestu jiným jazykem a kulturou, spojenými silami se dostávají

---

⁷ Auszüge aus Erläuterungen zum Tandemverfahren durch das Grenzüberschreitende Zentrum für Fremdsprachenvermittlung (GZF) – ein Projekt im Rahmen des EU-INTERREG-III-A-Projektes der Europa-Universität Viadrina 2002-2007.

⁸ Citáty z vysvětlení tandemové metody Přeshraničním centrem pro výuku cizích jazyků GZF – projekt v rámci EU-INTERREG-III-A univerzity Viadrina v letech 2002 až 2007.

Wegstrecke in der jeweils anderen Sprache und Kultur erfahren, durch Addition ihrer Kräfte vorwärtskommen und sich (beim Sprachenlernen) gegenseitig weiterhelfen und vorantreiben." (Herfurth 1994, S. 45).

Der Begriff "Tandem" bedarf im Zusammenhang mit Begegnungssituationen weiterer Präzisierung. "Wichtigstes Merkmal binationaler Kurse ist die Begegnung von Personen einer ganzen Gruppe mit der Absicht, die Sprache des/der anderen mit dem/den anderen in einem gemeinsamen Prozess zu erfahren und zu erlernen." (Herfurth 1996, S. 161). Sprechen und gemeinsames Handeln der Teilnehmer an einer Sprachbegegnung gehen über die sprachliche Verständigung hinaus und zielen auf gegenseitiges (kulturelles) Verstehen.

Begegnungssituationen stellen also, sprachlich gesehen, Phasen im Rahmen organisierten Spracherwerbs dar. In diesen Phasen lernen zwei oder mehr Lerner unterschiedlicher Muttersprache, die jeweils Zielsprache des/der anderen ist, im binationalen Kontext miteinander. Des Weiteren stellen Mutter- und Fremdsprache in Sprachbegegnungen sowohl Unterrichtsmedium als auch Unterrichtsgegenstand dar. Sie sind damit immer ein realer und authentischer Kommunikations- und Interaktionsraum. Das Tandemverfahren zielt also auf eine Förderung der Fremdsprachenkompetenzen und der interkulturellen Verständigung ab.

Ziele des Tandemverfahrens:

- motiviertes Lernen durch persönliche Begegnung im direkten Kontakt
- motiviertes Lernen durch interkulturellen Erfahrungsaustausch
- größere Integrationschancen durch Abbau von Vorurteilen gegenüber

dopředu a navzájem si (při učení jazyka) pomáhají a dělají společně pokroky." (Herfurth 1994, str. 45).

Pojem tandem je nutno v souvislosti se situacemi vzájemného setkání blíže upřesnit. „Důležitým znakem dvounárodnostních kurzů je setkání osob v rámci celé skupiny s úmyslem seznámit se ve společném procesu s jazykem svého partnera nebo partnerů a naučit se ho.“ (Herfurth 1996, str. 161). Rozhovory a společné akce účastníků při jazyko-vých setkáních přesahují hranice pouhého dorozumění pomocí jazyka; jejich cílem je vzájemné (kulturní) porozumění.

Z jazykového hlediska tedy představují tato setkání určité fáze v rámci organizovaného osvojování si jazyka. V těchto fázích se spolu učí dva nebo více studentů, mluvících odlišným jazykem, jazyk svého partnera, a to ve dvounárodnostním kontextu. Mateřský a cizí jazyk jsou zároveň při jazykových setkáních nejen vyučovacím médiem, nýbrž také předmětem vyučování. Jako takové vytvářejí vždy reálný a autentický komunikační a in-terakční prostor. Metoda tandemu má tak podpořit rozvoj cizojazyčných kompetencí a mezikulturního po-rozumění.

Cíle tandemové metody:

- motivace k učení jazyka prostřednictvím osobních setkání a přímého kontaktu
- motivace k učení jazyka prostřednictvím interkulturní výměny zkušeností

Fremden

- Entwicklung höherer Toleranz und Kritikfähigkeit
- Sprachenlernen im Tandem als natürlicher Spracherwerb
- Entdecken der eigenen Lernstärken
- Ausprobieren neuer Lernformen
- keine Angst vor Fehlern durch Wegfall normativer Bewertung
- stressfreies Lernen durch partnerschaftliche und komplementäre Rollenkonstellation
- • effizientes Lernen durch Selbstbestimmung

Weiterhin fördert Tandem den Erwerb von Schlüsselkompetenzen. Dazu gehören Kommunikationsfähigkeit, Verantwortungsbereitschaft, Teamfähigkeit, Kreativität, Anwendung von Lerntechniken und Lernstrategien sowie die Fähigkeit zum selbständigen Lernen.

Durchführung

Die Sprachausbildung Englisch von deutschen und tschechischen Rettungskräften erfolgte nicht separat, sondern in zwei gemischten (nach Sprachniveau differenzierten) Gruppen. In bestimmten Phasen erfolgte die Zusammenarbeit auch dann gruppenübergreifend. In der Gruppenarbeit wurden verschüttet geglaubte Sprachkenntnisse wieder aufgefrischt und weiter ausgebaut. Darüber hinaus wurden die Praxisübungen, d.h. Einsatzsimulationen, vorbereitet. Schwerpunkt des Unterrichts bildete, wie schon ausgeführt, das Tandemverfahren.

Die praxisnahe Kulisse der Lehrräume und die entsprechende fachliche Betreuung der Landesrettungsschule bot die

- větší možnosti integrace na základě odbourávání předsudků vůči cizincům
- dosažení větší tolerance a schopnosti kritiky
- jazyková výuka v tandemu jako přirozené osvojování jazyka
- objevení vlastních schopností učit se
- vyzkoušení nových učebních metod
- zbavení se strachu z chyb v důsledku chybějícího normativního hodnocení
- učení bez stresu vzhledem k partnerskému a komplementárnímu rozdělení rolí
- efektivní učení díky možnosti samostatného rozhodování

Tandemová metoda navíc podporuje osvojení klíčových kompetencí. Patří k nim komunikační schopnosti, ochota převzít odpovědnost, schopnost týmové spolupráce, kreativita, použití učebních technik a strategií, stejně jako schopnost se samostatně učit.

Realizace

Výuka angličtiny pro německé a české příslušníky záchranných týmů neprobíhala odděleně, nýbrž ve dvou smíšených skupinách, ve kterých se uplatňovala metoda vnitřní diference podle úrovně jazykových znalostí účastníků. V určitých fázích docházelo také ke spolupráci mezi oběma skupinami. Během práce ve skupinách byly oživeny a rozšířeny zdánlivě zapomenuté jazykové znalosti. Kromě toho byla připravena praktická cvičení, to znamená simulace zásahu záchranných složek. Těžištěm vyučování byla – jak již bylo uvedeno – tandemová metoda.

Učebny, jejichž řešení odpovídalo situaci v praxi, a příslušná odborná podpora ze strany Zemské záchranné školy

besondere Möglichkeit, dass die Teilnehmer paarweise oder in kleinen Teams (gemischt besetzt) ihre Sprachkenntnisse an Fallbeispielen/praktischen Übungen anwenden konnten. Die Sprachdozenten hospitierten in den Übungen und griffen nur temporär zur sprachlichen Unterstützung ein. Diese Begleitung der praktischen Teile hatte den Vorteil, dass die Dozenten die sprachlichen Erfahrungen der Teilnehmer (Sprachprobleme, Missverständnisse, kulturell bedingte Handlungs- und Konfliktlösungen) wieder in den Sprachunterricht einbauen konnten. Durch die kommunikativ ausgerichtete Ausbildung mit vielen praktischen Elementen konnten die Teilnehmer schnell praktische (Sprach)Erfolge erleben.

(Landesrettungsschule) přispěly k tomu, že účastníci měli v rámci praktických cvičení a příkladů zásahu jedinečnou možnost uplatnit ve dvojicích nebo ve skupinkách (se smíšeným obsazením) své jazykové schopnosti. Vyučující přihlíželi těmto cvičením a do jejich průběhu jen zasahovali omezeně, aby pomohli při dorozumění. Výhodou jejich účasti na praktické části výuky bylo, že vyučující mohli jazykové zkušenosti účastníků opět zařadit do samotného vyučování (problémy s jazykem, nedorozumění, jednání a řešení konfliktů odůvodněné rozdílnými kulturními zvyklostmi). Vzhledem k výuce zaměřené na komunikaci s mnoha reálnými prvky mohli účastníci rychle dosáhnout úspěchů v praktickém používání jazyka.

Übung in simulierten Umfeld und fachlicher Austausch.⁹

Cvičení v simulovaných situacích a odborná debata¹⁰

Um die Menge des sprachlichen Inputs zu erhöhen, fanden von der Landesrettungsschule organisierte Fachvorträge statt, die den fachlichen Austausch der Teilnehmenden anregte und damit gleichzeitig auch zum Sprachtraining beitrugen.

Erfahrungen und Empfehlungen

Durch das intensive Programm, ca. 80 Unterrichtsstunden an 10 Tagen, als auch die gemeinsame Unterbringung und Verpflegung kam es zu intensivem sprachlichem, kulturellem und auch menschlichem Austausch, eine gute Grundlage für eine funktionierende grenzüberschreitende Zusammenarbeit.

Ich möchte mit den folgende Empfehlungen schließen

- Die Aufnahme der Teilnehmenden in einen Pool für grenzüberschreitende Einsätze könnte die während des Projektes entstandenen ersten Netzbildungen nutzen und weiterentwickeln.

Pro zvýšení kontaktu s jazykem byly Zemskou záchranářskou školou uspořádány také specializované přednášky, které daly podnět k odborným diskuzím mezi účastníky a přispěly tak k všeobecné jazykové přípravě.

Zkušenosti a doporučení

Intenzivní jazykové kurzy v rozsahu zhruba 80 vyučovací hodiny v průběhu 10 dnů, včetně společného ubytování a stravování, vedly k intenzivním jazykovým, kulturním a také mezilidským kontaktům, které vytvářejí dobrý základ pro fungující přeshraniční spolupráci.

Svou zprávu bych chtěl zakončit několika doporučeními:

- V případě přijetí účastníků kurzu do skupiny záchranářů určených pro přeshraniční výjezdy by se mohla využít a dále rozvinout síť kontaktů, navázaných během tohoto projektu.
- Součástí rozvoje zaměstnanců

⁹. Fotos von Rechte bei der Landesrettungsschule Bad Saarow e.V.

¹⁰. Autorská práva k fotografiím - Landesrettungsschule Bad Saarow e.V.

- Sprachliche Weiterbildung sollte wie die fachliche Weiterbildung Bestandteil der Personalentwicklung werden.
- Sprachanwendung und Sprachausbildung bedürfen einer gewissen Kontinuität. Das Erreichen eines höheren Sprachniveaus ist ohne eine kontinuierliche Beschäftigung mit der Sprache nicht möglich.
- Die inhaltliche Zusammensetzung des Projektes aus sprachlichem und fachlichem Input sowie praktischen Übungen führte zu spürbaren Verbesserungen des Englischen im Allgemeinen und zur besseren kommunikativen Anwendung in der Praxis im Besonderen.
- Pro praktické používání jazyka a jazykové vzdělávání je nutná určitá kontinuita. Není možné dosáhnout vyšší úrovně jazykových schopností, pokud se člověk tímto jazykem nepřetržitě nezabývá.
- Náplň kurzu, který se skládal z jazykových a odborných prvků a praktických cvičení, vedla všeobecně ke znatelnému zlepšení angličtiny a zejména k lepšímu uplatnění při komunikaci v praktických situacích.

Die Teilnehmenden des Projektes waren nach 10 Tagen intensiven Programms erschöpft, aber auch hochmotiviert. Sie waren sich deshalb bei der abschließenden Evaluation einig, dass die Sprachausbildung fortgesetzt werden sollte. Ihnen war deutlich, dass nur das Weiterlernen, vor allen Dingen in der Praxis zum Erfolg führen wird.

Účastníci projektu byly po deseti dnech usilovné práce vyčerpaní, ale měli obrovskou motivaci. Při závěrečném vyhodnocení kurzu se proto také shodli na tom, že by se v tomto jazykovém vzdělávání mělo pokračovat. Bylo jim jasné, že k úspěchu vede pouze další učení jazyka a především jeho používání v praxi.

Zusammenfassung der Workshops

Vyhodnocení workshopů

Thomas Gneipelt

Regierungsdirektor, Stellvertretender Referatsleiter, Referent für den Rettungsdienst im Sächsischen Staatsministerium des Innern

Vládní ředitel, Zástupce vedoucího odboru, Odbor záchranné zdravotnické služby v Saském státním ministerstvu vnitra

Verena Gros

Bayerische Staatsministerium des Innern

Bavorské státní ministerstvo vnitra

1. Workshop: Sprachschulung

Nach dem Vortrag von Herrn Furmanek über die deutsch-polnischen Sprachschulungen bei der Polizei und über die deutsch-tschechischen Sprachschulungen beim Rettungsdienst wurde zunächst darüber diskutiert, ob die Sprachschulungen in der jeweiligen Sprache des Nachbarlandes oder aber in Englisch durchgeführt werden sollten. Für beide Varianten finden sich gute Gründe. Für Englisch spricht, dass diese Sprache zumindest in Europa am gebräuchlichsten ist und sich verhältnismäßig schnell lernen lässt. Demgegenüber sind Deutsch, Polnisch und Tschechisch schwieriger zu erlernen. Aus diesen Gründen hatte man sich bei der Vorbereitung der Sprachkurse für die Leitstellenmitarbeiter in Bad Saarow für Englisch als Begegnungssprache entschieden. Beim grenzüberschreitenden Einsatz der Rettungsteams im Nachbarland sind jedoch Kenntnisse der Sprache des Nachbarlandes erforderlich, da für die Kommunikation mit Notfallpatienten, Angehörigen usw. Englisch nicht vorausgesetzt werden kann. Allerdings darf die Motivation, eine seltene Fremdsprache zu erlernen, nicht unterschätzt werden. Diese dürfte erst steigen, wenn sich die Zusammenarbeit vertieft. Zu berücksich-

1. workshop: Jazykové kurzy

Po vystoupení pana Furmanka s referátem o německo-polských jazykových kurzech u policie a o česko-německých jazykových kurzech v rámci zdravotnické záchranné služby diskutovali účastníci nejprve o tom, zda by výuka jazyka měla probíhat v jazyce sousední země nebo spíše v angličtině. Každá z těchto možností má své výhody. Předností angličtiny je, že se jedná o jazyk, který se dá relativně rychle naučit a že je v Evropě nejrozšířenější. Naučit se německy, polsky nebo česky je ve srovnání s angličtinou mnohem těžší. Z toho důvodu došlo během přípravy jazykových kurzů pro zaměstnance operačních středisek v Bad Sarow k rozhodnutí, že komunikačním jazykem bude angličtina. Při přeshraničním zásahu výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby na území sousedního státu je však nutné ovládat jazyk tohoto státu, protože se nedá předpokládat, že by bylo možné se domluvit anglicky také s pacienty potřebujícími neodkladnou přednemocniční péči, jejich rodinnými příslušníky a dalšími osobami. Přesto však nesmíme podceňovat roli, kterou hraje motivace při osvojování neobvyklého jazyka. Motivace se pravděpodobně zvýší teprve tehdy, když

tigen sind auch die unterschiedlich vorhandenen Sprachbegabungen der in Frage kommenden Mitarbeiter.

Vertreter aus Sachsen diskutierten über die Motivation der Rettungsdienstmitarbeiter einen Sprachkurs neben dem Beruf zu belegen. Die Motivation in Sachsen sei dadurch gefährdet, dass dort die rettungsdienstlichen Leistungen nur für maximal sieben Jahre ausgeschrieben würden. Die Investition in die Weiterbildung könnte sich verflüchtigen. Andererseits könnten die Mitarbeiter eine Sprachausbildung als Zusatzqualifikation für eine bessere Bewerbungsmarktposition nutzen. In Sachsen ist darüber hinaus zu berücksichtigen, dass die Leitstellen zusammengelegt werden und die Anforderungen an die Qualifikation der Mitarbeiter gestiegen sind. Dadurch besteht auch im Kerngeschäft der Leitstelle zusätzlicher Schulungsbedarf. Es ist für die Leitstellen schwierig, das Personal für die Fortbildungen freizustellen, ohne den Leitstellenbetrieb zu gefährden. Herr Furmanek empfahl den Verantwortlichen, sich langfristige Ziele zu stecken. Des Weiteren sollten Projekte in Nachbarregionen betrachtet werden. Es gebe bereits eine Reihe geförderter Projekte, auf die man zurückgreifen könne, z. B. fachspezifische Wörterbücher u. ä. Einige Teilnehmer bewerteten die in Bad Saarow durchgeführten Sprachschulungen sehr positiv und wünschten eine Fortführung.

2. Workshop: Luftrettung/Bergrettung

Zwischen der Luftrettung in Tschechien und Deutschland bestehen große Ähnlichkeiten. Die Vertreter deutscher Luft-

dojde k prohloubení spolupráce. Zároveň je také nutné zohlednit rozdílné jazykové nadání jednotlivých zaměstnanců, kteří přicházejí v úvahu jako účastníci kurzu.

Zástupci Saska diskutovali o motivaci příslušníků zdravotnické záchranné služby navštěvovat jazykové kurzy vedle svého zaměstnání. Na motivaci příslušníků záchranné služby v Sasku má navíc negativní dopad skutečnost, že výběrové řízení na výkon zdravotnické záchranné služby se vypisuje maximálně jen na sedm let. Investice do zvyšování kvalifikace by se tak mohla minout cíle. Na druhé straně by však zaměstnanci mohli využít svou jazykovou vybavenost jako dodatečnou kvalifikaci při hledání dalšího zaměstnání a zlepšit tak svou pozici na pracovním trhu. V Sasku je navíc nutné přihlídnout k tomu, že operační střediska budou spojena a že se navíc zvýšily požadavky na kvalifikaci zaměstnanců. Proto bude také nutné zorganizovat dodatečná školení v klíčových oblastech činnosti operačního střediska. Pro operační střediska je velmi těžké uvolnit pracovníky k účasti na vzdělávacích kurzech, aniž by to ohrozilo jejich provoz. Pan Furmanek upozornil na to, že je důležité, aby si vedoucí pracovníci stanovili dlouhodobé cíle. Je také důležité sledovat projekty v sousedních regionech. Již dnes existuje celá řada dotovaných projektů, ze kterých je možné profitovat, jako je např. příprava odborných slovníků apod. Někteří účastníci hodnotili velmi pozitivně jazykové kurzy, které se konaly v Bad Saarow, a přáli si, aby se v nich pokračovalo.

2. workshop: Letecká záchranná služba/horská služba

System letecké záchranné služby v České republice a v Německu je velmi

rettungsunternehmen berichteten, dass es in einigen Grenzregionen bereits grenzüberschreitend eingesetzte Rettungshubschrauber, teilweise mit gemischten Teams, z.B. an der niederländischen, dänischen, österreichischen und luxemburgischen Grenze gebe. Es habe allerdings länger Planungen bedurft, bis dies erreicht werden konnte. Der Einsatz von Rettungshubschraubern bietet sich insbesondere in schwer zugänglichen und dünn besiedelten Bergregionen, aber auch bei der Wasserrettung an.

Die deutsche Seite wies auf die besondere Zusammenarbeit zwischen Luft- und Bergrettung hin. Hier komme ein Bergetau oder eine Seilwinde zum Einsatz, um den Notfallpatienten nach Bergung und Erster Hilfe rettungsdienstlich weiter zu versorgen und in das Krankenhaus zu transportieren. Dazu finden regelmäßige Übungen statt. Diese Erfahrungen der Zusammenarbeit zwischen Luft- und Bergrettung könnten auch grenzüberschreitend genutzt werden. Zwar gibt es in den Ski- und Bergwanderregionen entlang der Grenze viele gute Beispiele der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit, doch müssten weitergehende, rettungsdienstliche Aktivitäten im Wege einer entsprechenden Kooperationsvereinbarung geregelt werden. Auf deutscher Seite gibt es häufig Rettungswachen, an die eine Bergwacht angeschlossen ist. Dies wäre auch grenzüberschreitend ein guter Ansatz.

podobný. Zástupci subjektů provozujících leteckou záchrannou službu na německé straně informovali o tom, že v některých příhraničních oblastech – např. na nizozemských, dánských, rakouských a lucemburských hranicích – jsou při přeshraničních zásazích již využívány záchranné vrtulníky, a to částečně se smíšenou posádkou. Realizaci tohoto záměru však předcházela dlouhá fáze plánování a příprav. Využití vrtulníků letecké záchranné služby je vhodné především v těžce přístupných a řídko osídlených horských regionech, ale také v rámci vodní záchranné služby.

Německá strana poukázala na specifika spolupráce mezi leteckou a horskou záchrannou službou. Její příslušníci musejí umět zacházet s lany a navijáky, aby mohli pacientovi po jeho vyproštění a první pomoci poskytnout i neodkladnou přednemocniční péči a převést ho do nemocnice. Proto se pravidelně účastní příslušných cvičení. Zkušeností, získaných během spolupráce mezi leteckou záchrannou službou a horskou službou, by se mohlo využít také při přeshraničních zásazích. V lyžařských areálech a horských turistických oblastech podél hranic se sice najde mnoho dobrých příkladů přeshraniční spolupráce, ale výkon zdravotnické záchranné služby, prováděný na širším základě, by bylo přesto nutné upravit formou odpovídajícího ujednání o přeshraniční spolupráci. Na německé straně existují často výjezdová stanoviště záchranné zdravotnické služby, která jsou napojena na stanoviště horské služby. Tento způsob provázání je také dobrým příkladem pro přeshraniční spolupráci.

3A. Workshop: Diskussion über die praktischen Themen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit, tschechisch-sächsische Grenze

Die Diskussion begann mit einem Erfahrungsaustausch über die grenzüberschreitenden Aktivitäten im Rettungsdienst an der deutsch-polnischen Grenze. Da das deutsch-polnische Rahmenabkommen bereits im Dezember 2011 unterzeichnet wurde, konnten Teilnehmer aus dem Landkreis Görlitz berichten. Es wurden erste Besprechungen mit den Verantwortlichen im Landkreis, den Leistungserbringern, Ärzten und dem Sächsischen Innenministerium durchgeführt. Des Weiteren fand ein Workshop im Bundesministerium der Gesundheit in Berlin statt. Die Länder Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg und Sachsen haben sich auf den ersten Entwurf eine Kooperationsvereinbarung verständigt, der in der Deutsch-Polnischen Sommerakademie im August 2012 in Bad Saarow diskutiert wurde. Tschechien berichtete, dass aktuell auch Verhandlungen zwischen Polen und Tschechien über ein Rahmenabkommen stattfinden, in denen man sich an dem deutsch-polnischen Rahmenvertrag orientiere.

Einige Teilnehmer waren der Auffassung, dass die Kostentragung durch die Krankenkassen geklärt werden müsse. Die Vertreterin einer deutschen Krankenkasse wies darauf hin, dass die Kassen grundsätzlich nur Leistungen für das Inland finanzieren, es sei denn es werden ausdrücklich Auslandsversicherungen abgeschlossen. Die Kassen drängten seit langem beim BMG um eine Grundsatzaussage über die grenzüberschreitende Zusammenarbeit. In diesem Zusammenhang wurde erörtert, dass die Einsätze über die Grenze immer von Leitstellen disponiert werden. Rechtlich

3A. workshop: Diskuze o praktických otázkách přeshraniční spolupráce na česko-saských hranicích

Diskuze začala výměnou zkušeností z přeshraniční činnosti zdravotnické záchranné služby na německo-polských hranicích. Vzhledem k tomu, že německo-polská rámcová smlouva byla podepsána již v prosinci 2011, mohli příslušníci ZZS z okresu Zhořelec (Görlitz) podat zprávu o svých zkušenostech. V rámci této spolupráce proběhla první jednání se zodpovědnými okresními činiteli, poskytovateli zdravotnické záchranné služby, lékaři a Saským ministerstvem vnitra. Dále se konal workshop ve Spolkovém ministerstvu zdravotnictví v Berlíně. Země Meklenbursko-Přední Pomořansko, Braniborsko a Sasko se dohodly na prvním návrhu ujednání o přeshraniční spolupráci, o kterém se diskutovalo na Německo-polské letní akademii v srpnu 2012 v Bad Saarow. Česká republika informovala o tom, že v současné době probíhají také jednání mezi Českou republikou a Polskem o uzavření rámcové smlouvy, při kterých se jednající orientují podle německo-polské rámcové smlouvy.

Někteří účastníci zastávali názor, že se musí vyřešit otázka, jakou roli budou hrát zdravotní pojišťovny při krytí nákladů. Zástupkyně jedné německé pojišťovny upozornila na to, že pojišťovny zásadně financují pouze výkony prováděné pro tuzemsko, s výjimkou případů, ve kterých bylo uzavřeno zahraniční zdravotní pojištění. Pojišťovny již dlouhou dobu žádají naléhavě Spolkové ministerstvo zdravotnictví o zásadní vyjádření v otázce přeshraniční spolupráce. V této souvislosti se debatovalo o tom, že zásahy za hranice státu jsou vždy plánovány operačními středisky. Z

betrachtet bedeutet das, dass der Einsatz eines tschechischen Teams als deutscher und umgekehrt der eines deutschen Teams in Tschechien als tschechischer Inlandseinsatz gilt. Damit reduziert sich das Problem auf die unterschiedliche Höhe der Kosten der Einsätze.

Diskutiert wurde des Weiteren, inwieweit die Erfahrungen der Zusammenarbeit im Brand- und Katastrophenschutz als Beispiel für die künftige Zusammenarbeit im Rettungsdienst genutzt werden könnten. So wurde in Sachsen für den grenzüberschreitenden Brandschutz eine Musterkooperationsvereinbarung entworfen und den Kommunen zur Anwendung und ggf. zur Ergänzung empfohlen. Es wurde jedoch deutlich, dass diese Ergebnisse nicht ohne Weiteres auf den Rettungsdienst übertragbar sind, da die fachlichen Unterschiede, die sich insbesondere aus den jeweiligen Abkommen ergeben, berücksichtigt werden müssen.

Eine Frage betraf den Geltungsbereich des Abkommens. Hierzu wurde dargelegt, dass es im Rahmenabkommen keine Regelung über einen konkreten Einsatzradius gebe, sondern nur die Regionen der Kooperationspartner bezeichnet werden. Für die konkrete Zusammenarbeit wird entscheidend sein, von welcher Rettungswache aus der Rettungsdienst des Nachbarlandes binnen einer möglichst kurzen Frist eingesetzt werden kann. Hierbei werden vorrangig die Straßen- und Verkehrsverhältnisse sowie die Grenzübergänge berücksichtigt werden müssen.

3 B. Workshop: Diskussion über die praktischen Themen der grenzüber-

právního hlediska to znamená, že zásah českého záchranného týmu v Německu se považuje za německý a naopak zásah německého týmu v České republice za český tuzemský zásah. Tím se celý problém omezil pouze na otázku rozdílné výše nákladů těchto zásahů.

Dále se diskutovalo o tom, nakolik je při budoucí spolupráci zdravotnických záchranných služeb možné využít zkušeností ze spolupráce v oblasti ochrany před požárem a ochrany před přírodními a jinými pohromami. Tak byl například pro přeshraniční požární ochranu vypracován v Sasku návrh vzorového ujednání o spolupráci a předložen obcím s doporučením, aby ho použily a případně také doplnily. Diskuze jasně ukázala, že tyto výstupy nejsou bez dalších úprav aplikovatelné na zdravotnickou záchrannou službu, protože je nutno přihlídnout ke specifickým oborovým rozdílům, které vyplývají zejména z příslušných smluv

Jednou z těchto otázek je oblast působnosti rámcové smlouvy. V této souvislosti bylo poukázáno na to, že v rámcové smlouvě není konkrétně definován akční radius, nýbrž jsou pouze označeny regiony spolupracujících partnerů. Pro spolupráci bude v konkrétních případech směrodatné, ze kterého výjezdového stanoviště bude v co nejkratší době možné vyslat vozidla zdravotnické záchranné služby sousedního státu. Přitom se bude muset v první řadě přihlídnout k silničním podmínkám a k dopravní situaci včetně hraničních přechodů.

3B. workshop: Diskuze o praktických otázkách přeshraniční spolupráce na

schreitenden Zusammenarbeit, bayerisch – tschechische Grenze

Im Rahmen der Diskussion haben die Beteiligten einzelne Themenbereiche, die in einer Kooperationsvereinbarung näher auszugestalten sind, besprochen.

Die Beteiligten diskutierten über die Frage, ob und wie Einsatzbereiche in einer Vereinbarung konkret festgelegt werden können. Sie waren sich einig, dass hierfür die tatsächliche Zahl an grenzüberschreitenden Einsätzen in der jeweiligen Grenzregion ermittelt werden müsse. Sowohl die bayerischen als auch die tschechischen Teilnehmer erklärten, dass im Nachgang der Veranstaltung eine Auswertung der grenzüberschreitenden Einsätze erfolgen wird.

Weiterhin wurde die Frage diskutiert, ob die Einsatzgebiete der Vertragspartner bei der Berechnung von Fahrzeiten berücksichtigt werden könnten. Vertreter beider Seiten berichteten, dass aufgrund der derzeit geringen Einsatzzahlen kein Praxisaustausch stattfindet.

Seitens der Vertreter aus Bayern wurde darauf hingewiesen, dass in der Vergangenheit bereits ein zweisprachiges Fax-Protokoll für das Abrufen von grenzüberschreitender Aushilfsleistungen in den Integrierten Leitstellen existiert habe, welches allerdings immer seltener genutzt worden sei. Diesbezüglich wiesen die Beteiligten daraufhin, dass ein Fax als Kommunikationsmittel auch zukünftig sinnvoll sei und dieses Kommunikationsmittel weiter gepflegt werden könnte. Eine Kommunikation per E-Mail sei derzeit nicht möglich. Die Beteiligten diskutierten weiterhin über die Frage, welche Sprache – auch im Hinblick auf eine künftige Sprachschulung – geeignet sei. Es wurde darauf hingewiesen, dass bei den Integrierten Leitstellen und den

česko-bavorských hranicích

V rámci této diskuze projednali účastníci jednotlivé tematické okruhy, které se musejí v ujednání o přeshraniční spolupráci přesněji upravit.

Účastníci diskutovali o tom, zda se v ujednání mohou konkrétně stanovit spádové oblasti a jakým způsobem to provést. Shodli se na tom, že by se za tímto účelem musel zjistit skutečný počet přeshraničních zásahů v jednotlivých příhraničních regionech. Jak bavorští, tak také čeští účastníci prohlásili, že se v návaznosti na Akademii provede vyhodnocení přeshraničních zásahů.

Dále se diskutovalo o tom, zda by bylo možné při výpočtu doby jízdy přihlédnout také ke spádovým oblastem smluvních stran. Zástupci obou stran informovali o tom, že vzhledem k příliš nízkým počtům zásahů nedochází v současné době v praxi k žádné výměně informací.

Bavorští zástupci upozornili na to, že v minulosti již existoval dvoujazyčný formulář pro vyžádání přeshraniční pomoci, zasílaný faxem integrovaným operačním střediskům. Tento formulář se ale stále méně používal. V této souvislosti účastníci konstatovali, že má fax jako komunikační prostředek smysl i do budoucna a že by se měla tato možnost nadále využívat. Komunikace prostřednictvím elektronické pošty není v současné době možná. Účastníci dále diskutovali o tom, který jazyk je vhodný, a to i s ohledem na budoucí jazykové kurzy. Je nutné také zvážit, že v případě integrovaných operačních středisek a disponentů je vhodným dorozumívacím jazykem angličtina. Členové záchranných týmů by ale naopak měli

Disponenten zur Verständigung die englische Sprache sinnvoll sei. Die Einsatzkräfte vor Ort könnten hingegen ggf. besser auf Deutsch bzw. auf Tschechisch kommunizieren, wobei darauf hingewiesen wurde, dass die englische Sprache leichter erlernbar sei.

Ferner wurde von der tschechischen Seite auf ein übergangsweise technisches Kommunikationsproblem hingewiesen, was seine Ursache in einer Systemumstellung auf bayerischer Seite hatte. Insofern einigte man sich darauf, zukünftig den Vertragspartner über Neuerungen, die sich auf die Kommunikationswege auswirken, zu informieren.

Weiterhin wurde zwischen den Beteiligten die Frage diskutiert, wie verfahren werden soll, wenn der Patient tot aufgefunden wird oder während des Einsatzes verstirbt. Hierzu gibt es konkrete Regelungen (z.B. Notarzt muss am Unfallort bis zum Eintreffen der Leichenbestatter warten), die ebenfalls in der Vereinbarung festgelegt werden können.

Die angeregte Diskussion zeigte, dass die Vertreter beider Seiten zahlreiche Ideen und Lösungsmöglichkeiten zu den einzelnen Themenbereichen haben, die im Rahmen der Kooperationsvereinbarungen festgelegt und konkreter geregelt werden können. Weiterhin wurde deutlich, dass bereits schon jetzt beide Seiten um einen Austausch ständig bemüht sind. Begrüßenswert wären regelmäßige Begegnungen beider Seiten auch in kleinerem Rahmen.

v místě zásahu komunikovat spíše německy nebo česky, s tím, že je však jednodušší se naučit anglicky.

Dále upozornila česká strana na dočasný technický komunikační problém, jehož příčinou byl přechod na jiný systém na německé straně. V této souvislosti se obě strany dohodly na tom, že smluvní partneři se budou v budoucnu informovat o změnách, které by mohly mít dopad na fungování komunikačního spojení.

Účastníci dále diskutovali o otázce, jak postupovat v případě, když naleznou pacienta již mrtvého nebo pokud pacient zemře během zásahu. K tomuto problému existují konkrétní ustanovení (např. lékař ZZS musí čekat až do příjezdu pohřební služby), která lze také zakotvit v ujednání o spolupráci.

Živá diskuze mezi účastníky ukázala, že zástupci obou stran mají celou řadu nápadů a návrhů na řešení jednotlivých otázek, které mohou být upraveny a konkrétně definovány v ujednání o přeshraniční spolupráci. Také bylo zřejmé, že se obě strany již nyní snaží o stálý kontakt a výměnu. Pozitivní by bylo, kdyby docházelo k pravidelným setkáním obou stran, a to i v užším kruhu účastníků.

Impressum

Herausgeber:

Bundesministerium für Gesundheit
Referat Z 33
Bilaterale Zusammenarbeit auf dem
Gebiet des Gesundheitswesens
Rochusstr. 1
53107 Bonn

Druck:

Bundesministerium für Gesundheit
- Hausdruckerei -

Die inhaltliche Verantwortung liegt bei den
Autoren der Beiträge

Stand: März 2013

Impresum

Vydavatel:

Spolkové ministerstvo zdravotníctví
Odbor Z33
Bilaterálná spolupráca v oblasti zdravot-
níctví
Rochusstr. 1
53107 Bonn

Tisk:

Spolkové ministerstvo zdravotníctví
- Tiskárna ministerstva -

Za obsah příspěvků ručí autoři

Stav: Březen 2013

